Serie nouă
NOIEMBRIE 2018
11
(CCVIII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Simfonicele Filarmonicii "George Enescu"
✓Festivalul de Harpă Bucureşti
✓Remember Liviu Dănceanu
✓Eveniment cu Marina Voica
✓Marina Florea, Alina Mavrodin Vasiliu, Corina-Elena Badea
✓Teatrul "C. Tănase" în Israel

În imagine:
Alina MAVRODIN VASILIU

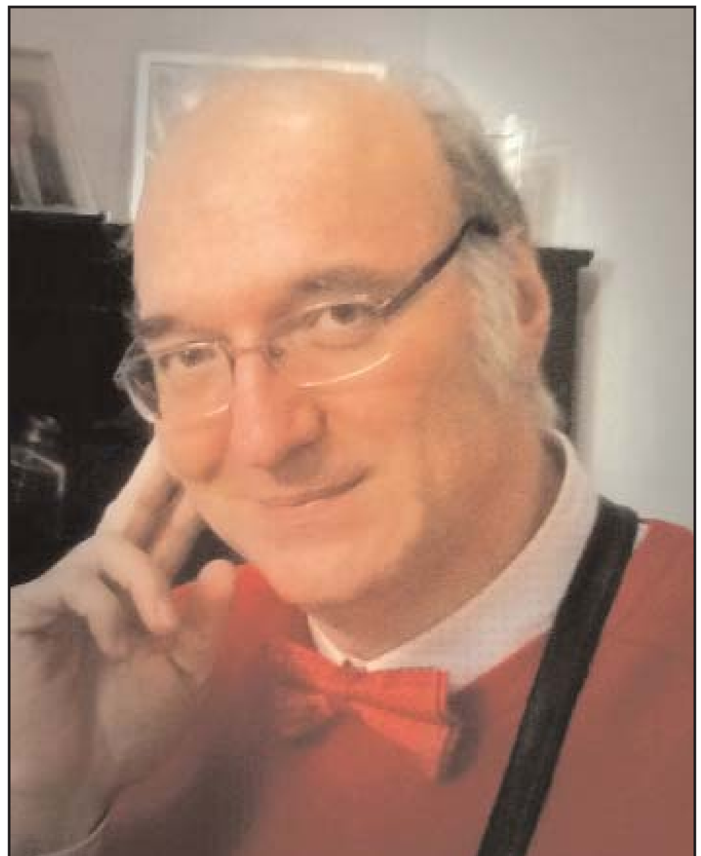
Simbolic şi iniţiatic (I)

Se diferenţiază, în genere, între gândirea simbolică şi aceea discursivă. Prin faptul simbolic, discursul este suspendat în favoarea unui înţeles „pe scurtătură”. De fapt, expresia simbolică se coagulează la capătul unui parcurs experenţial, ea având astfel virtuţile unei cadenţe muzicale: închide un proces şi, totodată, exprimă ideatica întrezăririi unui nou orizont, aşadar deschide către un altceva, dorit, sperat, posibil... Închiderea implică o relaţie, de regulă coerentă, între ceea ce s-a putut face şi orizontul unei ajungeri visate. Exprimarea se face printr-o formulă, asemănător unui protocol lingvistic, unei parole ultime.

Obiectiv, cadenţa este aşteptatul necesar statuării unui sentiment de împlinire lucrativă, ca întregire a unui demers compoziţional teleologic. Sub acest aspect, momentul cadenţei exprimă o sinteză la capătul unui discurs dezinent, orientat către concretitudinea finalităţii. Cadenţa nu este deci rezumativă, ci, aşa cum am spus, sintetică. Articularea ei conferă discursului acceptabilitate, măcar pentru conformitate. Adesea, pe linie tehnică, cadenţa poate fi pur convenţională, ca o ramă. Decorativ, unele rame sunt mai groase şi robuste – vezi anvergura formală a segmentelor de *coda* din muzicile instrumentale –, altele mai subţiri şi rafinate – precum supleţea şi melismatica formulelor de închidere din muzicile intonaţionale (vocale). Sunt însă şi rame cadenţiale extrem de discrete, ce par a lăsa finalitatea discursului să se decontureze în ambient (finalul *Simfoniei a III-a* de Brahms).

La cadenţă survine şi un sentiment de acutizare a timpului, ca dintr-o comprimare prin accelerare. Se trece, mai mult sau mai puţin abrupt, într-un alt registru, de obicei intensiv, prin aceea că păşirea din parcursul de până atunci se schimbă, nevoit, în alunecare. Asociată glissando-ului cadenţial este o anume stare de îngrijorare, o tensiune lăuntrică în raport cu faptul că aşteptatul cadenţei se poate confirma sau infirma atât ca obiect, cât şi ca expresie relaţională, în acord sau contrar discursului care o precede. Mai rar se întâmplă ca timpul cadenţei să capete atributul sublimativ al lentorii: transcendenţa. Asta se poate proba cu claritate la o scară formală superioară, mai amplă, de exmplu prin introducerea mişcării lente între alte două rapide sau, şi mai interesant, prin paralelismul travaliului la o lucrare amplă/complexă cu cel, oarecum mai lejer, de terminare (între timp) a mai multor lucrări mai mici/simple. Lentoarea dă fond transcendenţei, pe când rapiditatea o anihilează.

Cadenţa ca atare implică predictiv materialitatea unui condens definitiv şi abisal: tăcerea. Mai bine zis, tăcerea fără-de-gând. Chiar şi aşa, însă, dacă după cadenţă se tace în totalitate – adică fără aplauze – se produce o stare magică, ca în proximitatea sacrului; un fior de linişte spirituală. (Cine concepe să aplaude

după o liturghie?) Aplauzele vin să confirme imediat şi cât se poate de primar un grad de apreciere, referit în fond virtuozităţii exprimării concertistice, iar nu profunzimii expresiei artistice. Totodată, ele şi zdruncină încremenitul unei tăceri anomice, cu preţul suspendării, cel puţin pe moment, a oricărui gând reflexiv.

(va urma)

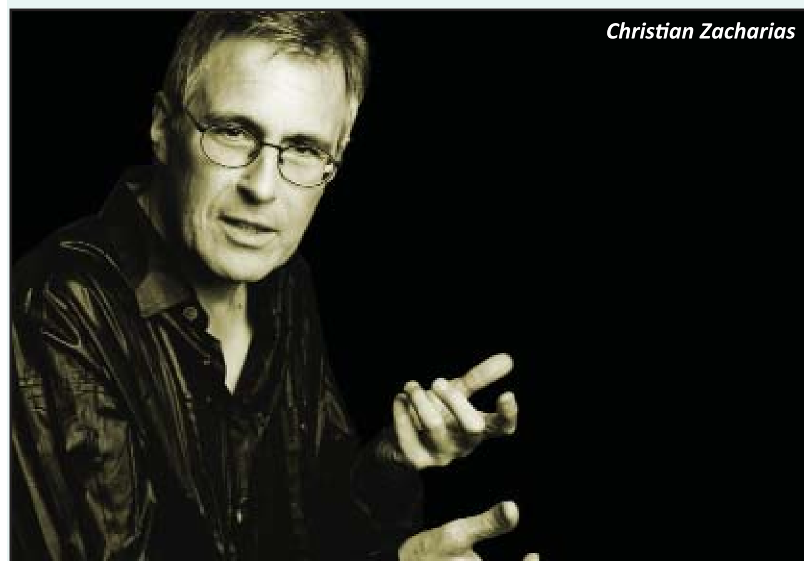
George BALINT

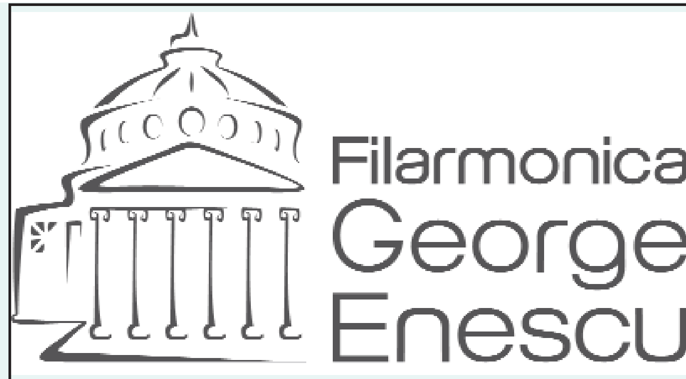
DIN SUMAR

Simfonicele Filarmonicii “G. Enescu”......2-5
Orchestrele şi Formaţiile Radio...............6-9
Pe scenele bucureştene - recitaluri........10-12
În lumea lui Aurel Stroe.........................13-15
Festivalul de Harpă Bucureşti.............15-16
In memoriam Liviu Dănceanu...................17-19
Festivaluri muzicale autumnale..........20-25
Punctul pe j... azz.................................30-31
Lansare carte Marina Voica...................32-34
Festivaluri folk...35
Apariţii: A. Mavrodin, E. Badea, M. Florea..38-41
Teatrul “C. Tănase” în Israel...............44-46
Discuri...47-48

Deschiderea stagiunii la Ateneul Român

Sub genericul *Filarmonica "George Enescu" - 150 de ani,* în 4-5 octombrie 2018, renumita instituție bucureșteană și-a deschis noua stagiune simfonică cu două evenimente prestigioase, care l-au adus în prim plan pe pianistul și dirijorul Christian Zacharias. La pupitrul orchestrei, muzicianul a prezentat un program alcătuit din lucrări scrise de **Ludwig van Beethoven** în perioada maturității artistice. În deschiderea programului au fost prezentate ***Creațiunile lui Prometeu, op. 43 (selecțiuni),*** care sintetizează principalele trăsături stilistice ale muzicii Titanului de la Bonn. Interpretarea a reliefat cu rafinament și fantezie varietatea expresivă și bogăția semnificațiilor muzicii. În continuare, Christian Zacharias a evoluat în postură de solist și dirijor în ***Concertul nr. 3, în do minor, pentru pian și orchestră, op. 37,*** lucrare de anvergură, aflată în topul preferințelor interpreților și publicului de pretutindeni. În prima mișcare, *Allegro con brio,* am admirat în egală măsură strălucirea și pregnanța partiturii solistice - în care se regăsesc și momente cantabile, cuceritoare -, dialogul firesc cu orchestra, cât și coordonarea impecabilă a discursului muzical. Mișcarea a doua, *Largo*, contrastantă din punctul de vedere al conținutului, al tempo-ului și al tonalității (Mi major), a transmis un caleidoscop de imagini muzicale și sentimente nobile. Publicul a fost fascinat de cântul pianistic sensibil și expresiv, de tușeul plin de rafinament al artistului. Finalul, *Rondo-Allegro* a fost un nou prilej de emoție și bucurie pentru muzicieni și public deopotrivă. Pianistul-dirijor a valorificat plenar fiecare motiv muzical/frază și secțiune, conferind interpretării exuberanță, impetuozitate și strălucire. Publicul a fost impresionat de excepționalul parcurs realizat în această formulă artistică; a perceput cu claritate concepția întregului ca arc cu extremități ce emană dinamism și energie, dar și subtilitatea detaliilor legate de planul dinamic și agogic al interpretării.

Christian Zacharias

În partea a doua a programului, sub conducerea maestrului Christian Zacharias. Filarmonica bucureșteană a prezentat ***Simfonia a II-a în Re major, opus 36,*** creație în care compozitorul se află în consonanță cu lumea și cu sine însuși. Cu gestica elegantă, flexibilă și sugestivă, dirijorul a realizat o versiune de excepție a simfoniei, remarcabilă prin varietatea sonoră, expresivitatea și evocarea imaginilor contrastante. Viziunea maestrului Zacharias asupra creației beethoveniene ne-a amintit cuvintele lui Lucian Blaga, care susținea că stilul este "un atribut în care înflorește substanța spirituală". Prima mișcare, *Adagio molto. Allegro con brio* s-a remarcat prin sinceritate și profunzime expresivă (în partea introductivă), prin caracterul optimist și strălucitor al discursului muzical (în *Allegro con brio*). Mișcarea a II-a, *Larghetto* a fost redată cu multă subtilitate și noblețe, în contrast cu *Scherzo. Allegro,* mișcarea a III-a, marcată de dinamism și luminozitate. Finalul *Allegro molto* (care, prin caracterul lui impetuos îi sugera lui Berlioz un al II-lea *Scherzo*, deși este scris în ritm binar), a electrizat orchestra și publicul prin energia, verva și frenezia pe care le-a transmis. Am admirat rafinamentul dinamic și timbral, pregnanța ritmică și tempo-ul alert ce au caracterizat prestația artistică incandescentă din finalul simfoniei. Întregul concert s-a desfășurat sub semnul excelenței și al creativității, prefigurând o stagiune de înaltă ținută artistică.

Carmen MANEA

Concertul Filarmonicii George Enescu 11-12 oct. 2018 Program Ceaikovski

Pare ciudat ca un program care cuprinde lucrări de autor, intitulat "Ceaikovski", să poată primi calificativul de

Paul Nadler

"relaxant", date fiind substanța şi dramatismul prin care compozitorul şi-a asigurat un loc de prim rang în pleiada compozitorilor romantici şi mai ales prezența constantă a lucrărilor sale pe afişele mapamondului ajungând o rețetă sigură în repertoriul marilor orchestre. Totuşi, geniul marelui artist n-a exclus atmosfera senină, liniştea pe care de fapt le-a căutat întreaga viața. Aşadar merită să admirăm ideea alcătuirii acestui program care a cuprins *Marea Poloneză* din

Valentin Răduțiu

opera *Evgheni Oneghin op.24* (1879), *Variațiuni pe o temă rococo pentru violoncel şi orchestră op.33* (1877) şi *Simfonia a II-a în do minor op.17* (1872). Deşi au număr de opus diferit, cele trei lucrări sunt scrise în acelaşi deceniu. Cu toate că dramaturgia simfonismului ceaikovskian se îndrepta vertiginos spre tensiunile care l-au consacrat, în cele trei lucrări se regăseşte un aer predominant destins, proaspăt, extrem de potrivit pentru a capta publicul doritor de confortul spiritual pe care îl induce muzica. Strălucirea Fanfarei cu care debutează *Poloneza* a reprezentat un fel de *Entrada* pentru programul întregii seri, impunând trăsături aristocratice, grația salonului fiind ilustrată de tema melancolică, de un delicat romantism a celei de a doua idei muzicale expusă de violoncel. Odată creată ambianța, *Variațiunile "rococo"*, de fapt în stil rococo, şi-au urmat firesc desfăşurarea, în interpretarea rafinată a binecunoscutului violoncelist Valentin Răduțiu. Fără a se abate de la tiparele să le spunem "clasice" ale unei viziuni înclinate spre tradiție, preferând o agogică mai rezervată, artistul a demonstrat suplețe sonoră, o tehnică foarte sigură, cizelată la extrem pe pasajele foarte înalte ale scriiturii deja celebră pentru aceste dificultăți.

Acele ascensiuni terminate în flageolete au fost absolut remarcabile, iar virtuozitatea şi claritatea cu care au fost realizate dificilele cascade de ornamente din variațiunea a VIII-a şi din Coda au dat măsura talentului acestui artist. În bisul oferit, *Preludiul* din *Suita I-a pentru violoncel solo în Sol* de J. S. Bach,Valentin Răduțiu a stabilit un echilibru perfect între rigoarea construcției şi expresivitatea absolut unică a compozitorului, adaptând agogica şi calitatea sunetului mesajului bachian. Renumitul dirijor Paul Nadler, cu un palmares internațional este deja familiar publicului din România, este un artist mult experimentat. Maestrul a condus aparatul orchestral cu o mână foarte sigură şi a mobilizat ansamblul spre o participare însuflețită, implicată cu toată ființa în actul interpretativ. *Simfonia a II-a* de Ceaikovski a fost alegerea ideală pentru a "asorta", pentru a defini mediul în care publicul şi-a petrecut întreaga seară. După cum s-a remarcat, "Mica Rusie"- cum a fost supranumit opusul de către Nikolai Kaskin, un critic muzical din epocă -, este traversat/ă de trei idei muzicale extrase din folclorul ucrainean şi se caracterizează prin concizie (nu durează decât 33 de minute), iar indicațiile de tempo pe care le primesc unele segmente ale partiturii (*Andante sostenuto, Andantino marziale* sau *Moderato assai*) nu îndeamnă nicidecum la desfăşurări ample ci mai degrabă se referă la caracterul muzicii. Dirijorul Paul Nadler a lăsat această muzică să se dezvolte, să se "cânte de la sine", amplificând expresivitatea temelor în câmpul orchestrației al cărui luciu este inconfundabil. Amplele solo-uri ale compartimentelor instrumentelor de alamă au fost excelent susținute, liniile melodice evoluând fără cusur, favorizate şi de tratarea tip *Kamarinskaia*, ele păstrându-şi nealterate ființa, în pofida înveşmântărilor contrapunctice sau armonice agrementate de o coloristică diversificată permanent. Fără acest principiu ar fi fost destul de greu să părăsim sala reținând ciudatul salt al temei din final, *Allegro vivo,* care a impus triumfătorul Do major.

Corina BURA

Personalități accentuate pe podiumul Ateneului: dirijorul Christian Badea şi pianista Anna Fedorova

Programele propuse de către Christian Badea se disting întotdeauna atât prin consistența ideatică a

Christian Badea

lucrărilor care le alcătuiesc, cât şi prin logica asocierii lor: uneori ilustrând faţete diverse ale unuia şi aceluiaşi compozitor, alteori relevând unele conexiuni între creaţiile unor autori din spaţii geografice diferite, dar contemporani pentru mai scurte sau mai lungi segmente de timp. Este şi cazul serilor de 18 şi 19 Octombrie 2018, când Badea a dirijat, la pupitrul Orchestrei Filarmonicii bucureştene, *Preludiul la unison* din *Suita I pentru orchestră, op. 9* de George Enescu (1903), urmat de *Concertul nr. 2 în do minor, op. 18, pentru pian şi orchestră,* de Serghei Rachmaninov (1900-1901) şi de *Simfonia I în Re major* de Gustav Mahler (1887-1888). Nu doar anii conceperii şi prezentării în public ale celor trei partituri se înscriu în aceeaşi arie temporală, dar ele reflectă şi o legătură subtilă între compozitori. Pe lângă Bach, Brahms şi Wagner, Enescu „iubea foarte mult factura muzicii ruse", iar pe Mahler îl considera printre cei „cinci mari orchestratori", alături de „Berlioz, Dvorak, Korsakov şi Saint-Saëns", căruia îi şi dedicase *Suita*. La rândul lui, Gustav Mahler va fi cel care, după Gabriel Pierné, care o prezentase în 1904, în primă audiţie pariziană, o va include, în 1911, în programul turneului său din Statele Unite.

Cu o gestică precisă, elegantă, ce ţinteşte mereu esenţa demersului componistic, concizia expresiei şi a expresivităţii, Christian Badea a potenţat şi menţinut dramatismul intrinsec, cu accente tragice al *Preludiului la unison*, chiar şi în secvenţele mai rarefiate, sau în scurtele inserturi ritmice. El lasă impresia că obţine nemaipomenita densitate a sonorităţilor printr-o tehnică similară acelor pictori care aplicau culorile pe pânză direct din tub, omogenizând-o uneori cu ajutorul lamei de cuţit! Pe cât de febril tensionate au fost acele momente, pe atât de vaporoase şi nostalgic-visătoare au devenit ele în finalul *Preludiului*.

Arta de acompaniator a lui Christian Badea s-a manifestat şi de data aceasta, în *Concertul* lui Rachmaninov, mai ales că orchestraţia nu trece în plan secund decât parţial, în partea mediană. Intempestivă, temperamentală, cu o tehnică solidă şi o înţelegere adâncă, aş spune gravă, a fondului ideatic, uman al muzicii, calităţi şlefuite în contactele riguroase cu o serie de maeştri italieni şi germani, Anna Fedorova părea să trezească sunetele din materia inertă. Propulsarea lor într-o lume multicoloră excesiv de expansivă disimula, în fapt, drama interioară a compozitorului abia ieşit din convalescenţă. Empatia solistei cu trăirile lui existenţiale atât de contradictorii, şi-a dovedit eficienţa în *Adagio* – o meditaţie prelungă, în valuri de sunete cu inflexiuni modale tipice folclorului rus, dar şi cu învolburări ritmico-agogice vorbind despre labilitatea psihică a autorului. Sub degetele Annei Fedorova, cu tuşeul ei consistent, intens nuanţat, cu accente proeminente în clipele de exacerbare, pasajele se înlănţuiau în fraze generoase, capătau reliefuri diversificate respectând atât coerenţa, cât şi discontinuitatea celor mai intime gânduri şi trăiri. Interesant mi s-a părut felul în care Anna Fedorova îşi reglează tehnica pianistică în funcţie tocmai de substratul psihologic al muzicii. În concordanţă cu ritmurile furibunde, agresive, biciuitoare din finalul concertului, Fedorova a conferit arpegierilor frenetic încrucişate rezonanţe sticloase, metalice, diabolice. Evoluţia lor, în crescendo-uri disperate, a depăşit limitele ieşirii din sine. Mai ales în acest final, temperamentele accentuate ale celor doi muzicieni s-au întâlnit pe aceeaşi lungime de undă, redând muzicii lui Rachmaninov grandoarea dimensiunii ei spiritual-afective.

La cererea publicului, Anna Fedorova a cântat, cu elasticitate şi o velocitate scânteietoare *Valsul minutului în Re bemol major, op. 64, nr. 1* de Chopin.

Pentru Christian Badea, ca şi pentru Orchestra Filarmonicii, punctul culminant l-a constituit *Simfonia I în Re major* de Gustav Mahler – un adevărat „titan", cum a fost etichetată imediat după premiera din 1894, de la Weimar,

Anna Fedorova

datorită dramaturgiei ei impozante, întemeiată pe elemente arhitectonice complexe şi extrem de contorsionate ale fiecăreia din cele patru mişcări ale sale, cu o agogică amănunţit disecată şi explicită: I. *Langsam, schleppend* (Încet, tărăgănat) – *Immer sehr gemächlich* (Foarte restrâns pe tot parcursul), II. *Kräftig bewegt, doch nicht zu schnell* (Puternic, dar nu prea repede) – *Recht gemächlich* (Restrâns), III. *Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen* (Solemn şi măsurat, dar nu tărăgănat) – *Sehr einfach und schlicht wie eine Volksweise* (Foarte simplu, ca şi când ar fi o melodie folclorică) – *Wieder etwas bewegter, wie im Anfang* (Ceva mai puternic, ca la început), IV. *Stürmich bewegt – Energisch* (Furtunos şi agitat – Energic). Cu o forţă într-adevăr titanescă, Mahler construieşte nişte texturi pluristratificate din ritmuri joviale (o intenţie de *vals*), pastorale (un *ländler*), din sunetul iniţial al Naturii, din melodii candide, trăiri emoţionale din vremea copilăriei (reminiscenţe din *Cornul fermecat al băiatului*), dar şi din angoase, obsesii funebre (*Frère Jacques*), desfigurări până la grotesc ale inocenţei, prin apariţia unui canon sarcastic, zeflemitor susţinut de timpani şi alămuri, totul într-o împletire, emblematică pentru Mahler, de tragic şi sublim. Interferarea *repetitivă, ciclică* a acestora are un efect straniu, ele ajungând să se substituie una alteia: bucuria tristeţii, tristeţea bucuriei, candoarea

trivialității, iar trivialitatea lirismului cel mai pur. Contrar parcursului dantesc, de la Infern la Paradis, Mahler descinde din Paradisul inocenței infantile, pentru a ajunge în Infernul din final anunțat de izbucnirea apocaliptică a alămurilor. De data aceasta s-a petrecut o nouă metamorfozare: lirismul și cantabilitatea s-au transformat în violență, sunetul pur al Naturii primordiale a înlocuit vehemența, jubilația a fuzionat cu tragicul, iar alămurile nu au mai răsunat amenințător, ci triumfal! Or, Christian Badea este muzicianul care ține la coeziunea contrariilor, la acuratețea identitară a sentimentelor, și, tot el, printr-o gestică simplă, dar esențială, și o comunicare directă cu instrumentiștii, a dat sens construcției grandioase a lui Gustav Mahler. Impecabilă în preluarea și transmiterea către public a polisemiei muzicii mahleriene, Orchestra Filarmonicii „George Enescu" și dirijorul Christian Badea au entuziasmat la maximum publicul care a ticsit sala Ateneului în serile de 18 și 19 Octombrie.

Despina PETECEL THEODORU

Oratoriul "Creațiunea"

Sub genericul "Concertele Centenarului la Ateneu, Geneza", Filarmonica bucureșteană a oficiat prin corul și orchestra sa, alături de soliști, concert-maestru și dirijor invitați un act major de ființare muzicală, cu valențe ontologice sacre, interpretând Oratoriul *Creațiunea* de Joseph Haydn.

Uriașul efort de încarnare al universului sonor al părintelui clasicismului, dublând parcă geneza biblică, a fost subordonat viziunii interpretative a dirijorului german

Gerd Schaller

Gerd Schaller, specializat pe relația vocal-simfonică, cu realizări notabile europene, dar și la noi. A fost sprijinit de prezența activă și spectaculară a concert-maestrului invitat, **Rodrigo Puskás** (din Ungaria) și de o altă prezență cu statut de temelie, fundație solidă, fără de care eșafodajul sonor orchestral nu s-ar fi împlinit, dirijorul corului Iosif Ion Prunner. Peste toată această structură au evoluat soprana Anna Palimina (născută la Chișinău), tenorul austriac Johannes Chum și bas-baritonul croat Krešimir Stražanac.

Cele trei părți ale oratoriului au fost actele unei drame muzicale esențializate, fără artificiul operistic al accesoriilor decorative scenice, personajele și mai ales personajul colectiv coral construind o narațiune a stărilor de spirit, raportate la miracolele genezei și ale Paradisului. În toată această acțiune s-a simțit efortul decantării principiilor omofoniei clasice prin consumarea ultimelor încrengături polifonice baroce, ariile soliștilor promovând claritatea, simetria, echilibrul câștigat de Haydn pentru posteritate, în timp ce corurile jubilau travaliul polifonic de sorginte haendeliană, dar orientat spre un viitor... beethovenian. Haydn, prin *Creațiunea* sa e puntea de sunete dintre *Alleluia* de Haendel și *Oda bucuriei* de Beethoven și de acest adevăr ne-a convins interpretarea de față. Iar pentru a-și împlini viziunea sa, dirijorul Gerd Schaller a dărâmat poziția clasică de dualism cor-orchestră, soliști-orchestră, amplificând o estetică camerală a mixajelor timbrale, fapt derutant la un prim contact. S-ar fi părut că orchestra conduce întreaga acțiune, subordonându-și vocile, dar în realitate dirijorul decanta asociații timbrale de un modernism surprinzător: disonanțele haosului primordial la începutul orchestral al oratoriului, cuplarea tenorului cu timpanii (la primul răsărit de soare), vocea de bas cu trombonul (cerurile vorbind despre măreția lui Dumnezeu), soprana cu flautul și tenorul cu violoncele (la crearea viețăților). Inserțiile camerale au punctat migălos pasta sonoră completă și complexă a colosului cor-orchestră, în care vocile umane organizate etajat au dublat compartimentele instrumentale autoritar, ca un motor cosmic regenerabil.

Soprana Anna Palimina a luminat benefic ansamblul, etalând o eleganță a frazei clasice, încă baroc ornamentată, servindu-se de o emisie clară, vibrată cu gust, împletindu-se inteligent în dialogul său cu voci sau instrumente, imprimând acea strălucire feminină necesară în orice clipă de viață și muzică. Tenorul Johannes Chum a anunțat lumina în debutul oratoriului (Es war Licht) cu emoția însăși a lui Haydn din premieră (mulțumim muzicologului Vladimir Popescu-Deveselu pentru extraordinara prezentare din programul de sală!). Vocea tenorului s-a pliat eficient pe toate combinațiile camerale ale textului, consistent în enunțuri și cald în cantilene. Bas-baritonul Krešimir Stražanac a suportat mai greu versiunea integratoare a dirijorului, având un ambitus generos mai ales în acut(!) și a reușit să fie extrem de util în toate mixajele camerale imaginate de compozitor și evidențiate de interpretare. La reușita ansamblului a contribuit și valoarea instrumentiștilor, care au transformat *tutti*-ul orchestral într-un ansamblu de soliști, dialogând cu vocile și cu poezia, depășind bidimensionalitatea pentru o viziune spațială copleșitoare. Astfel iubitul de papa Haydn înaintează victorios spre mileniul patru!

Camelia PAVLENCO

Deschidere de stagiune - Orchestra Națională Radio

Orchestra Națională Radio și-a deschis triumfător stagiunea în atmosfera unei săli arhipline și cu un program extrem de atractiv pentru timpurile noastre: *Concertul pentru vioară și orchestră op.35 în Re* de Erich Korngold, scris între anii 1937-1939, revizuit în 1945 (care, alături de cel pentru violoncel și de *Simfonia în fa#* constituie segmentul creației dedicat/ă exclusiv podiumului de concert, Korngold fiind unul dintre cei mai cunoscuți autori de muzică de film pe care i-a avut Hollywood-ul în epocă precum și un valoros

Alexandru Tomescu

compozitor de operă), urmat de *Simfonia a V-a în do#* de Gustav Mahler scrisă în 1901-1902. După cum remarcăm, doi compozitori care provin cam din același spațiu geografic, care au avut un tip de educație bazat pe trăsături comune, ultimul, Korngold, bucurându-se de aprecierea timpurie și de susținerea lui Mahler. Protagoniștii serii au fost violonistul Alexandru Tomescu și dirijorul Nicolae Moldoveanu. Referitor la Concertul pentru vioară, el se înscrie ca "destin" în curentul retro care este foarte la modă în ultimul sfert de veac, timp în care se re-evaluează perioade artistice valoroase,(ante și interbelică), ocultate de teribilele războaie mondiale care au marcat secolul trecut. Cu un aparat orchestral influențat de gândirea la scară americană, deci extrem de bogat în resurse, cu o melodicitate caracteristică ilustrativului, narativului, atât de necesare muzicii de film, lucrarea este deosebit de atractivă prin lirismul ei datorită temelor din filmele care i-au asigurat celebritatea (ascultând ne substituiam părinților noștri tineri care cu siguranță au asistat odinioară la lansarea acestor pelicule –*Another Down* (după Somerset Maugham), *Jurez* sau *Anthony Adverse).* Dedicat Almei Mahler (de multe ori ne întrebăm ce s-a aflat dincolo de ceea ce publică memorialistica referitor la acest personaj cu numele legat de Alexander von Zemlinski, Gustav Klimt, Gustav Mahler, Walter Gropius, Franz Werfel,Oskar Kokoschka…) a fost scris la îndemnul lui Bronislaw Hubermann dar a fost cântat în p.a. de către Jascha Heifetz… iată un opus legat de nume cu extremă rezonanță nu numai în epocă ci și peste timp! În contemporaneitate este înregistrat de foarte mulți violoniști deja lansați : Vilde Frang, Nikolaj Znaider, James Ehnes, Renaud Capuçon, Daniel Hope, Vadim Gluzman, Arabella Steinbacher, ca să numim doar pe cei cunoscuți publicului românesc. Alexandru Tomescu a fost interpretul ideal al concertului datorită sunetului său extrem de frumos, ultra-cizelat,egal calibrat pe tot ambitusul viorii. Acest aspect este deosebit de important deoarece partitura folosește predominant registrul acut, liniile melodice solicitând susținere și expresivitate maximă, realizate printr-un vibrato continuu și o conducere măiestrită a arcușului. De fapt muzica lui Korngold este atât de clară în ceea ce privește redarea emoției, implicit a unei virtuale narații, încât se poate spune că se cântă de la sine, o muzică a sentimentului pe care Alexandru Tomescu a redat-o în toată plinătatea ei. Minunatul *Largo* din *Sonata a III-a în Do* de J.S.Bach a fost bisul oferit cu multă bucurie de către solist.

Cu siguranță *Simfonia a V-a în do#* de Mahler este o lucrare care a suscitat multe semne de întrebare din punct de vedere estetic, prin aceasta înțelegând o descifrare a motivațiilor pentru care autorul a adoptat o anume scriitură, cu precădere la alcătuirea ultimei treimi a *Scherzo*-ului (*Kräftig, nich zu schnell*) dar mai ales a părții a V-a, *Rondo-Finale*. Părerile s-au multiplicat în măsura în care s-a înțeles că muzica lui Mahler are un caracter profetic. Însuși autorul a fost preocupat de revizuirea orchestrația în diferite etape ale vieții, și, dacă unii adepți "entuziaști" ai muzicii sale considerau că finalul acestei simfonii este " fără conținut,o neinspirată întindere de note forfotindă, literalmente un scârțâit de flașnetă în căutarea muzicii" (*cf.*Philip Barford, *Mahler*: *A Thematic Archetype*, Music Review,1960,pg. 297-316) astăzi, făcând abstracție de frumusețea și consistența muzicii sale precum și de marea sa capacitate și inventivitate de a alcătui forme la scară mare, înțelegem cu totul altfel

Nicolae Moldoveanu

faptul că Mahler alcătuia mai întâi o schemă a "rupturilor dramatice, pe care le umplea ulterior cu muzică, ceea ce arată o abstractizare progresivă a concepției sale", de unde dificultatea de a imprima o fluiditate cât mai convingătoare

la deplasarea massei sonore. Toate acestea s-au regăsit în viziunea dirijorului Nicolae Moldoveanu, viziune care a făcut posibilă estomparea acelor inerente, mult-puţin sesizabile hiatusuri care se creează la punctele de îmbinare ale scriiturii fracturate din Final, noduri critice, ivite după mişcările anterioare, caracterizate prin continuitate, dense din punct de vedere emotiv, care oricum lasă publicul epuizat şi care, la sfârşit se vede confruntat deodată cu "un aparent altceva". Claritatea interpretării a făcut posibilă identificarea reminiscenţelor sonore care au asigurat contrastul la cele patru episoade cu caracter de fugă, completate şi de un coral; oricum dirijorul a adoptat o strategie foarte eficientă, aceea a unor tempo-uri care să permită asamblarea acestui puzzle într-o desfăşurare cât mai cursivă. Orchestra Naţională s-a reîntors cu suflu proaspăt, compartimentele de suflători de alamă, extrem de solicitate au făcut faţă cu brio acestei dificile partituri, iar instrumentele cu coarde au nuanţat cu multă sensibilitate dramatismul acestor pagini, pentru contemporaneitate cu adevărat vizionare.

Corina BURA

Eveniment la Sala Radio

Concertul simfonic desfăşurat la Sala Radio în 12 octombrie 2018 a avut în program lucrări de **Antonín Dvořák**, **Carmen Petra-Basacopol** şi **Serghei Rahmaninov**. La pupitrul Orchestrei Naţionale Radio s-a aflat dirijorul **Nicolae Moldoveanu**, binecunoscut publicului pentru calitatea înaltă a interpretărilor sale, iar solistul serii a fost Gabriel Croitoru, artist ce oferă de fiecare dată modele de referinţă ale repertoriului violonistic. În deschiderea programului a fost prezentată **Uvertura *Otello*, *opus 93*** de **Antonín Dvořák**, lucrare în care compozitorul tratează original tema shakespeareană în conformitate cu propria viziune artistică. Versiunea realizată de orchestra dirijată de **Nicolae Moldoveanu** s-a remarcat prin bogăţie expresivă, sinceritate şi elevaţie. Dincolo de semnificaţia funebră a titlului, am perceput dinamismul şi energia muzicii, aspectul ei consolator, încrederea în valorile perene ale vieţii. Orchestra a reliefat cu subtilitate nobleţea melodică, pregnanţa ritmică, ineditul armoniilor, contrastul dintre tablourile cu conţinut liric, narativ ori dramatic.

Gabriel Croitoru

În continuare, am ascultat ***Concertino pentru vioară şi orchestră opus 20*** de **Carmen Petra-Basacopol**, în care **Gabriel Croitoru** a evoluat în postură solistică. Pe parcursul celor trei mişcări ale lucrării, am admirat reuşita artistică incontestabilă şi colaborarea fructuoasă dintre solist, dirijor şi orchestră la nivelul viziunii estetice şi al realizării artistice. În pofida dimensiunilor mai reduse (în comparaţie cu concertele tradiţionale), lucrarea complexă se remarcă prin dinamismul, generozitatea inspiraţiei melodice şi originalitatea limbajului muzical. Partitura solistică este extrem de solicitantă, cu numeroase cadenţe, cu momente lirice tulburătoare şi pasaje strălucitoare repartizate pe toată desfăşurarea ei. La **Gabriel Croitoru**, fiecare temă ori motiv muzical repetat capătă noi valenţe expresive, fascinează şi emoţionează. Am perceput dialogul armonios dintre solist şi orchestră, precum şi reliefarea expresivă a tuturor imaginilor muzicale. Dacă prima mişcare, *Allegro moderato ma con spirito*, a transmis un caleidoscop de tablouri muzicale pline de energie şi optimism, în *Adagio espressivo*, muzicienii au evocat o lume cuceritoare, remarcabilă prin lirism generos şi semnificaţii adânci. Finalul *Allegro con brio*, a încununat o prestaţie de excepţie, asemănătoare unei feerii pline de culoare şi de sentimente pozitive. Publicul a fost impresionat de frumuseţea, de dinamismul şi bucuria pe care le-a transmis muzica venerabilei compozitoare; creaţia distinsei autoare stă mărturie pentru "tinereţea fără bătrâneţe" a valorilor artistice autentice. Această lucrare originală şi-a găsit interpretul potrivit în persoana violonistului **Gabriel Croitoru** graţie harului său, a experienţei sale muzicale, precum şi capacităţii de a exterioriza stări sufleteşti de excepţie, situate după părerea lui Hegel „deasupra oricărei exprimări cu ajutorul finitului". La cererea entuziastă a publicului, **Gabriel Croitoru** a cântat ***Gavota*** din ***Partita a III-a*** în Mi major de **Johann Sebastian Bach**, lucrare apreciată pentru frumuseţea discursului muzical şi bogăţia expresivă. Am admirat şi de această dată îmbinarea artei instrumentale inegalabile cu gândirea muzicală elevată a excepţionalului violonist.

În partea a doua a programului, orchestra dirijată de maestrul **Nicolae Moldoveanu** a prezentat ***Dansurile simfonice op. 45*** de **Serghei Rahmaninov.** Interpretarea plină de fantezie şi de elan a artiştilor de pe scenă a entuziasmat publicul. Aflaţi într-o colaborare de excepţie, aceştia au realizat imagini muzicale contrastante, au evocat original particularităţile specifice ale celor trei dansuri, au evidenţiat amploarea şi echilibrul formei, precum şi bogăţia inspiraţiei compozitorului; mai presus de toate, au evidenţiat într-o manieră convingătoare tematica variată şi caracterul muzicii ce poartă amprenta personală, unificatoare a lui Rahmaninov. Versiunea propusă de dirijor, originală prin intensitatea sentimentelor, prin insolit şi ingenioase asocieri imagistice, a cucerit în egală măsură orchestra şi publicul. Am admirat eleganţa, eficacitatea şi rafinamentul prestaţiei dirijorale, care evidenţiază talentul, profesionalismul, fantezia şi dăruirea maestrului **Nicolae Moldoveanu**. Sub atenta coordonare a domniei sale, orchestra a reliefat cu multă dezinvoltură trăsăturile specifice ale fiecărui dans în parte, punând accent pe latura expresivă şi pregnanţa ritmică, a evocat tablouri

pline de culoare şi pitoresc, precum şi o gamă variată de stări sufleteşti, situate între generozitate şi entuziasm, eroism şi lirism avântat. O menţiune specială trebuie acordată nivelului artistic înalt al instrumentiştilor care alcătuiesc Orchestra Naţională Radio; pe parcursul întregii manifestări muzicale, ansamblul a dezvăluit omogenitatea, maturitatea, concentrarea şi responsabilitatea ce o caracterizează. Interpretările de excepţie ale dirijorului **Micolae Moldoveanu** şi ale violonistului **Gabriel Croitoru** emoţionează şi entuziasmează de fiecare dată audienţa. Integrat în categoria evenimentelor muzicale de marcă ale stagiunii 2018-2019, concertul de la Sala Radio constituie un model de artă interpretativă şi de viziune estetică elevată.

Carmen MANEA

Festival de pian la Sala Radio

Radio România Muzical a avut ideea lăudabilă de a organiza un festival de pian, sub titlul *Moştenitorii României Muzicale*, dedicat Centenarului Marii Uniri. Publicul meloman a putut asculta trei zile la rând pianişti valoroşi născuţi în România, stabiliţi în Anglia, Austria şi Franţa. Situaţia de emulaţie creatoare a avut un rol benefic, sporind interesul auditoriului care a reacţionat entuziast în fiecare seară.

Recitalul din 16 octombrie, sponsorizat de Clubul Rotary din Pipera, a fost susţinut de **Florian Mitrea**, laureat al concursurilor internaţionale de pian de la München (2014), Hamamatsu (2015), Verona şi Manchester (2016), Glasgow (2017), Harbin – China şi Royal Over-Seas League (2018). Absolvent al Royal Academy of Music, Florian Mitrea predă din 2014 la catedra de pian şi muzică de cameră a acestei instituţii prestigioase.

De la primele sunete ale *Sonatei op. 53 în Do major* ("*Waldstein*"), s-a simţit, în afara unei pianistici de excelentă calitate, prezenţa unei şcoli muzicale inconfundabile: Florian Mitrea studiază din 2015 cu Boris Petrushansky, fost student al lui Lev Naumov (1925-2005), el însuşi student al celebrului Heinrich Neuhaus şi continuator al tradiţiei în care s-au format Sviatoslav Richter, Emil Ghilels, Yakov Zak, Radu Lupu, Vladimir Krainev şi alţii. Energic, aparent extravertit, Florian Mitrea merge rapid pe scenă, salută adânc şi elastic publicul. Sonata de Beethoven a fost bine orientată către rezultat, impecabilă tehnic, cu sonorităţi foarte diverse. În partea a doua a sonatei, modul de a timbra top-voice-urile din acorduri şi stăpânirea perfectă a planurilor sonore au eclipsat retorica uşor didactică; începutul destins, liric al finalului, glissando-urile de octave şi velocitatea codei au fost de nivel înalt. Ritmul suplu, rubato-ul bine gândit şi simţit, maleabilitatea formulei de acompaniament de la mâna stângă au făcut ca *Melodia ungară D 817* de Schubert să dea impresia unei apariţii nostalgice, trecătoare şi totodată foarte consistente. Cele 12 variaţiuni ale *Passacagliei* de Sigismund Toduţă au impresionat prin sugestii poetice, imaginaţie spaţială şi o construcţie fără cusur. *Rapsodia ungară nr. 5* de Liszt a avut izbucniri bruşte bine regizate, o retorică convingătoare, mai puţin previzibilă ca cea din *Sonata "Waldstein"* şi s-a legat frumos de *Melodia ungară* a lui Schubert, cu *Passacaglia* lui Toduţă la mijloc. *Rondo a capriccio* de Radu Paladi a sunat splendid – tempo-ul rapid, uşurinţa pianistică extraordinară, tuşeurile extrem de precise au făcut să se audă alte lucruri decât cele ce se aud de obicei (îmi aduc aminte de nişte studii de Chopin cântate de Vladimir Krainev la Ateneu prin anii '80, în care, graţie vitezei incredibile, în acord cu indicaţiile metronomice ale compozitorului, se auzeau voci şi relaţii armonice noi, spre uimirea şi chiar consternarea unor muzicieni din sală). Prezenţa unor frâne excepţionale, ca la patinajul artistic de mare performanţă, face posibile aceste efecte şi amplifică atât plăcerea interpretului, cât şi pe cea a publicului. Cred că Radu Paladi ar fi fost încântat de această variantă a piesei sale.

Variaţiunile din *Cântecul* lui Paul Constantinescu au fost capricioase, rafinate, diferite între ele, iar celebrul *Joc dobrogean* - ameţitor şi totodată perfect stăpânit, cu melodia de la mâna stângă în coda de o supleţe remarcabilă, a amintit din nou de stilul lui Krainev. Succesul a fost foarte mare; bisul, *Bagatela pentru Andra* de Dan Popescu, reprezentant al Clubului Rotary Pipera – o muzică agreabilă, lejeră, potrivită unui film romantic – a fost un galant gest de omagiere a sponsorului.

Florian Mitrea a lăsat impresia unui muzician serios, extrem de cultivat şi înzestrat, un virtuoz al cărui scop nu este virtuozitatea în sine. Unicul reproş ce i s-ar putea adresa ar fi infinitezimala patină didactică, iota demonstrativ-explicativă (de pildă, în relieful expresiv al temei principale din finalul sonatei de Beethoven). Raportul dintre control şi "laisser-aller" – simplitate, naturaleţe, spontaneitate – rămâne un subiect inepuizabil. Poţi număra pe degete rarii artişti la care el pare ideal şi artificiul nu se simte de loc.

Florian Mitrea

A doua seară, 17 octombrie, am auzit recitalul **Adelei Liculescu**, cea mai tânără dintre participanţi. Şcolită la Viena, pianista a luat premii la concursuri în Austria, Germania şi Elveţia (Prix du piano la Berna în 2018). Obţinând premiul I la concursul Bösendorfer din Viena în 2015, Adela Liculescu a cântat pe un pian Bösendorfer special adus din capitala Austriei, care însă nu a reuşit să umbrească Steinway-ul din seara precedentă. Sunetul său, mai puţin strălucitor, a oferit un spectru mai mic de nuanţe şi sugestii de timbre. *Melodia* din opera *Orfeu şi Euridice* de Gluck a deschis recitalul, urmată de *Sonata în re minor K 141* de Scarlatti, precisă dar puţin estompată, fără mari contraste. Deşi realizată tehnic şi cântată cu mult aplomb, *Sonata* în si minor de Liszt va mai avea de câştigat, cu timpul, în viziune. Începutul, cu sunet foarte prezent şi prea expresiv, ar fi putut avea mai mult

mister; culminațiilor din tema I nu le-a prisosit măreția. Tema I mai are de realizat retorica necesară; motivul maiestos în Re major din grupul tematic secundar a sunat cam grăbit; pauzele din întreaga desfășurare muzicală au părut scurtate de nerăbdare, de dorința de a ajunge la o destinație a cărei miză nu a fost neapărat înțeleasă sau intuită. Motivul

Adela Luculescu

Margaretei mai poate spori în noblețe şi poezie; la fel şi Andante sostenuto (Fa# Major). Maturitatea emoțională și de gândire dobândite cu timpul vor face ca regia stărilor sufleteşti să nu pară formală; antiteza malefic - angelic să nu rămână în subsidiar. Deocamdată, anumite aspecte ale dramaturgiei piesei nu au părut assimilate – culminația silențioasă ("silent climax") din măsurile 415-432 s-a perceput doar ca un moment de reverie şi nu în calitatea sa de cheie de boltă a întregii lucrări; fuga mai poate adăuga sugestii diabolice. Tematica faustiană a părut obnubilată de efortul ambițios de a duce la capăt un discurs muzical ale cărui articulații nu au fost desluşite pe deplin. Un asemenea nivel tehnic – octave spectaculoase, rapiditate şi precizie în acorduri, perlaj impecabil etc. – poate susține un conținut ideatic mai complex, mai elevat. În *Quejas, o la maja y el ruiseñor* de Granados, pianul a sunat un pic lemnos; o abordare mai senzorială a sunetului, o trăire mai diversă şi mai autentică a pauzelor (uneori destinse, alteori- intense în aşteptare) ar fi adăugat cu siguranță mai mult farmec acestei piese. *Pavana* din *Suita nr. 2 op. 10 în Re major* de Enescu s-a potrivit foarte bine cu Granados – ornamentele, trilurile şi chiar anumite intonații spaniole au făcut ca cele două piese să se constituie într-un diptic, în care transparența, rafinamentul lui Enescu şi romantismul lui Granados inspirat de Goya s-au scos reciproc în evidență. *Trei mişcări din baletul Petruşka* de Stravinski au fost impresionante din punct de vedere tehnic, mai ales finalul, *La semaine grasse*. Totuşi, *Danse russe* ar fi beneficiat de un plus de incisivitate, iar schimbările de culoare, de un simț dramatic sporit. Bisul, o compozitie proprie cu ritmuri de ragtime, cântat cu plăcere evidentă şi cu şarm, a dezvăluit brusc universul încă plin de candoare al Adelei Liculescu. Otrava seducției mefistofelice, - dezamăgirile lui Faust găsesc cu greu un teren fertil într-o lume interioară atât de inocentă.

Recitalul Marei Dobrescu a încheiat, pe 18 octombrie, această demonstrație de talente şi realizări pianistice atât de diverse. Programul a început cu *Variațiunile op. 5 pentru două piane pe o temă originală* de Enescu, cu Florian Mitrea la pianul I (Steinway). Deşi Bösendorfer-ul a sunat din nou mult mai estompat şi s-a simțit că duo-ul nu are în spate ani de fuziune artistică, lucrarea de tinerețe a lui Enescu, vădit brahmsiană, a avut o prospețime atrăgătoare iar dificultățile tehnice nu au sărit în ochi datorită eleganței pianisticii celor doi. Mara Dobrescu a vorbit publicului de mai multe ori, sporind astfel climatul de confidențialitate. Iluminarea intimă – o lampă alături de pian, în timp ce sala s-a scufundat în întuneric, a contribuit la efectul scenic de mister, pregătit prin urarea "vă doresc un frumos şi visător voiaj nocturn". Muzica depăşeşte în bogăție cuvintele şi "voiajul" a fost într-adevăr interesant, cu momente quasi - hipnotice. Înrămarea ciclului *Ephémères* de Philippe Hersant cu *Carillon nocturne* de Enescu, pe pianul Bösendorfer, care dintr-odată a început să sune bogat, variat, cu sclipiri neaşteptate, a fost o idee ingenioasă. Aluziile lui Hersant la *Cathédrale engloutie* de Debussy, la *Noctuelles* din *Miroirs*, la *Le gibet* de Ravel, motivul legănării, al clopotelor au creat, sub degetele experte ale Marei Dobrescu, o atmosferă stranie şi totodată foarte armonioasă. Originalitatea lui Enescu a avut, de asemenea, câştig de cauză. *Nocturna* de Debussy, lisztiană, s-a înlănțuit firesc cu *Nocturna în do diez minor, op. postum* de Chopin şi a dezvăluit anvergura Marei Dobrescu în repertoriul de tip romantic. *Nocturna în fa diez minor* de Lipatti a sunat ca un lamento reținut. Suita *Pour le piano* de Debussy a părut piesa cea mai "rodată" din recital. *Notturno op. 54 No. 4* de Grieg a fost bisul ce a încheiat recitalul acestei pianiste ajunse la deplină maturitate artistică: naturală, poetică, niciodată afectată sau ostentativă, Mara Dobrescu lasă muzica să respire, îşi dă timp, are imaginație, farmec şi orizont cultural.

Mara Dobrescu

Rafinamentul, virtuozitatea şi micile excentricități în deplina bună - cuviință muzicală ale lui Florian Mitrea, impetuozitatea juvenilă a Adelei Liculescu şi farmecul armonios al Marei Dobrescu au încântat auditoriul. Reacția spontană a sălii la trei programe atât de dificile şi inteligent alcătuite, la performanța celor trei pianişti atât de diferiți, a confirmat apetența publicului pentru evenimente de acest fel.

Lena VIERU CONTA

Program enescian la Palatul Cantacuzino

O seară de octombrie auriu ne-a oferit ocazia cu totul specială de a participa la performanța camerală a unui duo ce s-a remarcat deja în peisajul acestui gen. Violonista **Alina Nauncef** şi pianista **Liliana Iacobescu**, ambele interprete active îndeosebi în spațiul muzical braşovean şi transilvan, reputate cadre didactice universitare, promotoare ale unor proiecte impresionante, precum prezentarea integrală a sonatelor pentru vioară şi pian de Mozart, Beethoven, George Enescu, vin cu o zestre bogată de variante sonore ale marelui repertoriu, pe care le-au oferit cu succes de-a lungul anilor unui public select, avizat, din țară şi străinătate.

Având cunoştință despre aceste premise fericite, în deschiderea concertului de față am ascultat cu cea mai mare atenție redarea sensibilă, meditativă, a unei piese fermecătoare prin frumusețea ei apolinică. Este vorba de *Impromptu concertant*, piesă aurorală, de prevestire a geniului componistic enescian aflat pe atunci, la începutul secolului trecut, în plină etapă a devenirii mult promițătoare. Lucrarea a sunat acum cu delicatețe, ca o invitație grațioasă la delectare spirituală superioară. Tonul general a fost de eleganță, distincție şi expresivitate nobilă.

Cel de al doilea moment din program a cuprins Suita *Impresii din copilărie op. 28*. Dedicată primului său maestru, Eduard Caudella, aceasta reprezintă un opus ce a dezvăluit încă de la prima audiție, în anul 1942, lumea magică a inocenței juvenile, filtrată prin gândirea şi trăirea, sensibilitatea şi viziunea geniului aflat la vârsta înaltei maturități creatoare. Momentele programatice care alcătuiesc celebra suită s-au constituit în tot atâtea prilejuri de expresivitate afectivă deosebită. Interpretele au izbutit să ne transmită fiorul vieții autentice, multiplele fațete ale universului ce deschid ochilor candizi ai copilului tainele pe care le ascunde splendoarea lumii înconjurătoare.

Plasată temporal în însuşi centrul creației enesciene, realizată în anul 1926, *Sonata a III-a pentru pian şi vioară op. 25* este considerată unică prin originalitatea ei, atât în opera maestrului, cât şi în contextul muzicii universale a secolului XX. Ea reprezintă o sinteză genială a spiritului național cu limbajele universale istorice şi deopotrivă cu cele contemporane. Muzicienele au redat cu expresie sinceră şi cu onestitate sensurile fundamentale ale operei, împărtăşindu-ne generos din grația, intimitatea, din trăirea plină de lirism a discursului, dar şi din forța vitală a capodoperei enesciene, căreia i-au dat viață în chip atrăgător. Impresia indusă a fost aceea a respectului cuvenit pe care-l datorăm geniului nostru național, a iubirii cu care întâmpinăm această muzică, precum şi a contactului benefic cu un concentrat de supremă valoare artistică şi, până la urmă, de calitate umană pură.

Sub impresia unui atât de puternic impuls sonor, afectiv şi mental, am părăsit cu regret spațiul generos al desfăşurării artistice, purtând încă multă vreme, după acest recital de elecțiune, ecoul binefăcător al unui eveniment ce a hrănit viața interioară profundă atât a interpreților, cât şi a ascultătorilor. Cupola aulei cantacuzine a reunit astfel întreaga asistență sub vraja aceloraşi divine armonii, fiind şi de această dată martora unui moment de triumf al spiritului asupra cotidianului, în care ne lăsăm prea adesea şi prea lesne acaparați de cele materiale.

Lavinia COMAN

Un veritabil regal muzical cu instrumente regale

Pianista Karina Şabac este deja cunoscută ca o personalitate a artei sunetelor, nu doar la nivelul continentului european, ci şi în SUA şi China. Întregul şir de concerte în derularea cărora s-a implicat, nu doar ca participant în parcursul procesului interpretativ ci şi ca autor conceptual, s-a transformat într-o serie de evenimente culturale în care a valorificat deseori partituri de o calitate excepțională dar mai puțin cunoscute publicului larg, redate cu sensibilitate şi inteligență de către o pleiadă de muzicieni din toate categoriile de vârstă..

Sarah Peri, Karina Şabac, Stéphane Egeling

foto: Marius Văjoaica

Alături de asociația VBC – promotor fervent, la rândul său, al interculturalității, al aliajului dintre arta tradițională şi cea novatoare, dintre naturalețea exprimării şi desfăşurarea spectaculară ce îmbină un larg spectru artistic (festivaluri, workshopuri, proiecte artistice educaționale de artă vizuală şi sonoră), Karina Şabac a inițiat un proiect unicat, dedicat centenarului Unirii realizate sub conducerea dinastiei de Hohenzollern, idee materializată prin organizarea, la Muzeul Național Cotroceni, a unei serate intitulate ***ROYAL – Concert cameral cu muzică şi instrumente din vremea familiei de Hohenzollern***.

Propunându-şi "să oglindească muzical traiectoriile convergente ale celor două culturi – română şi germană", directorul artistic al proiectului Karina Şabac a reunit în 4 octombrie, în fastuoasa ambianță a Salonului Cerchez, muzicieni germani şi români de

notorietate – Sarah Perl (a cărei viola da gamba, făurită la Potsdam în 2007, este o replică a unui model ce i-a aparținut, în secolul XVII, vestitului lutier parizian Michel Colichon), Stéphane Egelind (care utilizează unul dintre cele mai vechi oboaie construite, în jurul anului 1777, de către celebrul fabricant german Jakob Friedrich Grundmann), Andrew Simpson (violă), respectiv Marin Cazacu (care cântă pe un violoncel Lorenzo Ventapane, datat 1820), Diana Moş (vioară) şi, evident, însăşi Karina Şabac (căreia Academia de Muzica Gheorghe Dima din Cluj-Napoca i-a asigurat, special pentru acest concert, un pianoforte în stil vienez, realizat în 1825 de Adalbert Stabernak şi restaurat de faimosul Gert Hecher în 2014).

Karina Şabac, Diana Moş, Andrew Simpson, Marin Cazacu
foto: Marius Văjoaica

Fluiditatea cu care Sarah Perl şi Stéphane Egelind au conturat volutele scriiturii baroce/ galante specifice *Sonatelor* lui John Christoph Pepusch, Christoph Schaffrath, Frantisek Benda, Carl Philipp Emanuel Bach şi Georg Philipp Telemann a fost flexibil susținută de către basso continuo / obligates cembalo (hammerklavier), interpretarea Karinei Şabac fiind caracterizată de acel echilibru rafinat al contrastelor de stare prin mijlocirea căruia demersul sonor "respiră", corelându-şi frazele într-o perfectă comuniune a tuturor vocilor instrumentale.

În spiritul intenției de a întări conexiunea dintre protagoniştii re-creatori ai textelor muzicale din perimetrul cultural germano-român, cea de-a doua parte a programului serii ne-a oferit bucuria de a asista la un periplu sonor care a traversat zigzagat istoria muzicii româneşti. De la impresionanta *UMBRE III* pentru violoncel şi bandă – arhitecturată evolutiv cu o sugestivitate aproape vizuală de către Doina Rotaru, *Sérénade roumaine op. 9* şi *Wallachische Melodie op. 57* pentru violoncel şi pian semnate de Constantin Dimitrescu şi, respectiv Joachim Albrecht–prinț al Prusiei, până la enesciana *Sérénade Lointaine* (dar aniversar oferit de către compozitor chiar cuplului regal Carmen Sylva–Carol I) care a precedat partea a treia a *Trioului* lui Valentin Gheorghiu – ambele lucrări fiind scrise pentru pian, vioară şi violoncel – şi insinuantele *Pirouettes Pierotiennes* pentru pian, vioară, violă şi violoncel aparținând lui Dan Dediu, sinuosul traseu repertorial a pus în lumină virtuțile expresive, claritatea conceptuală coerent ancorată stilistic şi omogenitatea unui ansamblu alcătuit dintr-o altă serie interpretativă de mare valoare: violoncelistul Marin Cazacu, violonista Diana Moş, violistul german Andrew Simpson şi, bineînțeles, aceeaşi experimentată pianistă Karina Şabac (căreia îi datorăm, de altfel, şi versiunea de un relevant dinamism a poeticei *Fugi op.7* la patru voci elaborate de către tânărul prinț prusac Louis Ferdinand, poate cel mai talentat reprezentant-artist al familiei de Hohenzollern).

Ghid tăcut al memorabilei seri de octombrie, programul de sală editat în condiții grafice ireproşabile a întregit, prin eleganța sa discretă, imaginea performanței cameral-solistice remarcabil puse în pagină de către Karina Şabac şi întreaga echipă a generosului său proiect. Ilustrând portretul unei Românii Europene născute sub zodia regilor de Hohenzollern, ***ROYAL Konzert mit Musik und Instrumente aus der Zeit der Hohenzollern Familie*** – de la muzica veche germană la cea nouă românească – va fi susținut, anul viitor, şi în fața publicului german. Îi urăm succes!

Loredana BALTAZAR

Un trio „de poveste".

Institutul „Cervantes" organizează, periodic, prin grija competentă a doamnei Alina Cantacuzino, coordonatoarea Sectorului de Cultură al Institutului, o serie de fapte de artă, literatură, muzică demne de cele mai exigente pretenții estetice ale publicului bucureştean. La exact un an de la admirabilul concert susținut, la mijlocul lunii *Octombrie 2017*, pe aceeaşi scenă a Ateneului Român, de către două dintre cvartetele de coarde spaniole renumite („Casals" şi „Bretón"), *Marți, 9 Octombrie 2018*, cei trei tineri artişti menționați în titlu, ne-au făcut părtaşii unei alte seri camerale memorabile, de data aceasta dedicată Zilei Naționale a Spaniei.

Strategia programului a fost gândită în aşa fel, încât, pe lângă opusurile semnate de două nume emblematice ale culturii muzicale spaniole, Gaspard Cassadó şi Manuel de Falla, concertul să cuprindă şi câteva lucrări de rezonanță universală aparținând lui Tiberiu Olah, Belá Kovács şi Johannes Brahms. La fel de „strategică" a fost şi maniera apariției pe podium a interpreților: în prima parte, fiecare şi-a prezentat, individual, potențialul artistic, ca pe o „carte de vizită". Debutul i-a aparținut lui Pablo Barragán, care a cântat *Sonata pentru clarinet solo* dedicată de **Tiberiu Olah** eminentului clarinetist Aurelian Octav Popa. Salturi intervalice extreme, alcătuind forme geometrice severe secționate de linii ascuțite aidoma unei fleşe de catedrală medievală, ori „ideii

de zbor" întruchipat de *Pasărea măiastră* brâncuşiană, sunt domolite de pasaje „dulci, cantabile", bogat ornamentate, secvenţate, supraetajate. In interpretarea lui Pablo Barragán sunetele clarinetului se arcuiau în fraze catifelate ce rotunjeau asperităţile, urmând parcă regulile punctuaţiei poetice şi dezvăluind astfel plăcerea de „a spune poveşti" sau de a picta a clarinetistului spaniol.

Sonata pentru violoncel solo de **Gaspard Cassadó** a adus cu sine, prin intermediul unei tehnici virtuoze, precis articulate, elocvente a lui Andrei Ioniţă, ecouri din rigoarea *Suitelor pentru violoncel solo* de J. S. Bach, dar şi ceva din *fervoarea* şi *patosul* de coloratură iberică, exprimate în vitalitatea delirantă a ritmurilor dansante, ceva din *visarea* de nuanţă metafizică, prin flageoletele translucide, *ceva* din neliniştea şi misterul, dar şi din *pasionalitatea* cu accente tragice, şi ele specifice spiritului hispanic. Ca interpret care posedă în repertoriu lucrări de Rachmaninov şi Şostakovici, violoncelistul Andrei Ioniţă a conturat cu o virtuozitate fulminantă spiritul exotic, compozit al piesei.

Compozitorul şi clarinetistul ungur **Belá Kovács** a adus *Un Omagiu lui de Falla, pentru clarinet solo,* într-o piesă scurtă, născută din sunete germinative, pe al căror crescendo sunt inserate o serie de aluzii, chiar citate cu inflexiuni folclorice din unele partituri ale lui de Falla. Pablo Barragán a reanimat, din nou, *duhul* sunetelor, creând o atmosferă transfigurată ce potenţa valoarea nostalgică a evocării.

Splendida lucrare a lui **Manuel de Falla**, *Fantezia Baetica pentru pian solo,* a fost cântată de Juan Pérez Floristán cu o adevărată voluptate în *definirea* fiecărui sunet, a fiecărui detaliu, a fiecărei pulsiuni pasionale, şi, în acelaşi timp, cu o *voluptate cromatică* aproape... enesciană! Captivantă, de asemenea, abilitatea sa de a da coerenţă combinaţiei dintre puternica amprentă populară andaluză şi arpegierile suple, diafane, de influenţă impresionistă.

În fine, *Trio-ul op. 114 pentru pian, violoncel şi clarinet* de **Johannes Brahms** i-a adus împreună pe tinerii artişti, pentru a dezlănţui sau tempera valurile sonore ce se revarsă şi se retrag în contrapunctări masive, pătimaşe, ori valsante, sau prin elegii cantabile, romantic-sentimentale din muzica brahmsiană, „ghidaţi" de timbrul luminos al clarinetului. Afinitatea conceptual-expresivă dintre interpreţi a conferit cântului lor sincronicitate, omogenitate stilistică, eleganţă şi profunzime. Seara s-a încheiat cu unul dintre *Dansurile argentiniene* de Alberto Ginastera, graţios, interiorizat, visător, solicitat ca supliment de către publicul extrem de numeros din sala Ateneului Român.

Despina PETECEL THEODORU

Muzica între pasiune şi profesie

La mijlocul lunii octombrie, Orchestra Juriştilor din Germania a susţinut un interesant concert la Bucureşti, în cadrul căruia oaspeţii veniţi dintr-una dintre ţările cu o vastă tradiţie artistică i-au invitat alături de ei şi pe elevii Colegiului Naţional de Arte Dinu Lipatti din Bucureşti, într-o frumoasă colaborare menită a promova tinerele talente autohtone. De altfel, Orchestra Juriştilor din Germania înfiinţată în anul 2008, ca o dorinţă a unui grup de jurişti de a relua tradiţia îmbinări celor două domenii pe care au realizat-o şi mari compozitori precum Robert Schumann sau Piotr Ilici Ceaikovski, are printre dezideratele sale tocmai promovarea tinerelor talente din toată Europa, alături de aspectul caritabil al concertelor sale care contribuie la diverse campanii cu impact social.

Avându-l la pupitrul dirijoral pe Martin Lill, director artistic şi dirijor al Hannoversche Orchestervereinigung şi profesor la Academia de muzică din acelaşi oraş, Orchestra Juriştilor din Germania, a propus în cadrul concertul din 14 octombrie organizat în colaborare cu Colegiul Naţional de Arte Dinu Lipatti un program atractiv ce a debutat cu Uvertura *Hebridele* de Felix Mendelssohn-Bartholdy, o partitură a cărei dificultate rezidă din caracterul său în mare parte descriptiv pe care Orchestra Juriştilor din Germania a prezentat-o într-o variantă remarcabilă din punct de vedere al implicării muzicienilor jurişti şi al capacităţii lor de a transmite cât mai convingător semnificaţiile muzicii lui Mendelssohn-Bartholdy. Au urmat apoi trei momente în care pe scena Sălii Mari a Ateneului Român au evoluat în ipostază solistică trei dintre cei mai talentaţi elevi ai Colegiului Naţional de Arte Dinu Lipatti, aceştia putând reprezenta posibile vârfuri ale generaţiilor de mâine. Mai întâi l-am remarcat pe foarte talentatul Ştefan Aprodu în *Variaţiunile pe o temă originală op. 15* de Henryk Wieniawski, într-un aranjament pentru vioară şi orchestră realizat de Laura Manolache, care a impresionat prin modul în care la o vârstă încă fragedă a realizat o versiune în care a construit cu o surprinzătoare maturitate punctele culminante ale miniaturii lui Wieniawski ce i-a oferit şi ocazia de-a face dovada unei tehnici de bun nivel.

Martin Lill

A urmat apoi Elis Alecu însoţit în părţile a II-a şi a III-a ale *Concertului nr. 2 pentru clarinet şi orchestră* de Carl Maria von Weber de dirijorul Andrei Ştefan Racu, alături de care a prezentat o variantă ce i-a reliefat supleţea sunetului şi o anumită naturaleţe a frazării, pentru ca finalul primei jumătăţi a concertului de duminică să-i aparţină tinerei liceene Sofia Blându care a dovedit în *Kol Nidrei* pentru violoncel şi orchestră de Max Bruch o remarcabilă siguranţă interpretativă ce i-a potenţat sunetul cald şi se poate constitui intr-un argument pentru o viitoare carieră de bun nivel. Partea a doua a concertului a stat sub semnul muzicii lui Ludwig van Beethoven, din care Orchestra Juriştilor din Germania a prezentat unul dintre cele mai emblematice opusuri, *Simfonia a V-a a destinului*, într-o variantă, în care în ciuda anumitor inexactităţi fireşti, am remarcat ambiţia membrilor orchestrei de a interpreta o partitură dificilă chiar şi pentru profesionişti şi de a demonstra astfel că atunci când tradiţia nu dispare, marea muzică poate fi accesibilă chiar şi celor care nu fac o profesie din arta sunetelor. În acest sens, ar fi de menţionat că prin îmbinarea experimentaţilor jurişti germani cu tinerii muzicieni români, concertul a demonstrat că muzica poate fi interpretată cu aceeaşi dorinţă de a transmite frumosul indiferent dacă aceasta este doar o pasiune sau din contră va reprezenta profesia pentru care cei care încă sunt elevi se pregătesc cu sârg.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Deschidere de an la Conservator

Ziua de 1 octombrie a adus pentru tinerii muzicieni bucureşteni deschiderea noului an universitar. Startul s-a dat plin de emoţii: emoţiile unei doamne rector a cărei voce a tremurat pe tot parcursul discursului de început, emoţiile profesorilor şi ale bobocilor.

Spectacolul muzical oferit de studenţi din anul I a debutat cu Diana Negreanu, la pian. Aceasta a spart gheaţa cu *Tarantela* lui Franz Liszt. S-a putut observa o poziţia relaxată de cânt şi o timiditate aparte. Momentul său a fost de o modestie pură, poate chiar copilărească, lăsându-mi în minte imaginea unui moment simplu, o simplitate… complexă.

Alexandru Munteanu şi al său marimbafon au dat o notă de bună dispoziţie şi o energie pozitivă prin interpretarea, foarte bine pusă la punct, a piesei *Variations on a Japanese children's song* de Keiko Abe. Mişcările ample, uşoare, alături de exactitatea sunetelor, au adus momentului un şir lung de aplauze şi laude.

Categoria coardelor a fost deschisă de violă, cu al său proprietar Mihai Todoran. Partea I din *Concert* de Carl Stamitz a suferit pe anumite pasaje, iar interpretarea destul de instabilă a adus un dezechilibru momentului. Este de remarcat faptul că nu a lipsit concentrarea, dorinţa şi emoţia.

La vioară l-am audiat pe Mario-Antonio-Giovani Gheorghe cu partea I din *Concertul nr.3, op.61* de Camille Saint-Saëns. Deşi lucrarea este destul grea, au existat momente foarte bine accentuate şi mai ales nuanţate. S-a simţit instabilitatea intonaţională pe anumite pasaje descendente, fapt care nu a lăsat să curgă linia melodică în valurile ei fireşti.

Daria Tofănescu a fost o prezentă foarte gingaşă care s-a făcut remarcată datorită clarităţii sunetului flautului său. *Elegie pentru flaut* solo de Johannes Donjon este lucrarea care a cucerit publicul încă de la primele note. Libertate şi frumuseţe sunt cele două cuvinte care descriu cel mai bine momentul acesteia.

„Měsíčku na nebi hlubokém" din opera *Rusalka* de Antonin Dvořak în interpretarea sopranei Aida Pascu a adus spectacolului zbuciumul interior. Vocea pregnantă şi tremurul acesteia, emoţia şi tehnica bună, au mişcat publicul.

Cornelius Zirbo la violoncel este prezenţa plină de patimă şi pasiune. *Le Grand Tango* de Astor Piazzolla a avut parte de o interpretare pătimaşă, pe alocuri puţin exagerată, dar înconjurată de foarte multă plăcere de a cânta. Cornelius Zirbo a adus un zâmbet pe feţele tuturor datorită trăirii sale interioare şi a expresiilor faciale care exemplificau exact mesajul muzical.

Spectacolul s-a finalizat odată cu trupa de jazz a facultăţii, alcătuită din Marta Popovici – voce, Claudiu Antonesei – pian, Răzvan Trifan – saxofon, Lucas Contreras – chitară, Marin Alexandru – contrabas şi Gabi Matei – tobe. Prin cele două standarde – *You'd be so nice to come home to* şi *Moanin'* – cei şase interpreţi au stabilit conexiunea necesară unui grup. Lejeritatea, libertatea şi bucuria de a fi pe scenă s-a simţit la fiecare pas al melodiilor. Coordonarea a fost atât individuală (adică cu instrumentul) cât şi la nivelul componenţei grupului. A fost un deliciu muzical, o audiţie foarte armonioasă, înconjurată de foarte multe zâmbete.

Spectacolul, deşi a început într-o notă destul de liniştită, a parcurs un cumul de etape date de emoţii. S-a plecat de la copilărie, s-a îndreptat către joacă, a urmat emoţia nesiguranţei, a unor valuri instabile, s-a continuat cu frumuseţe, cu zbucium, cu pasiune şi s-a finalizat cu multă căldură şi bucurie.

Gabriela BEJAN

În lumea lui Aurel Stroe

Păstrez în amintire ca pe o experienţă dintre cele mai frustrante prima mea intrare în contact cu muzica lui Aurel Stroe. Frustrantă pentru că, în mod straniu, ţin minte exact când şi cum s-a petrecut, însă nu pot să-mi amintesc absolut deloc ce fel de impresie mi-a lăsat, fie ea favorabilă sau dimpotrivă. Nu pot să-mi dau seama nici de ce am ales să merg la concertul respectiv, primul la care am asistat în Bucureşti. Cel mai probabil pentru că pur şi simplu se nimerise să aibă loc chiar la începutul studenţiei mele (1 octombrie 2011), la doar câteva ore după ce cântasem imnul *Gaudeamus* alături de alţi boboci ai Conservatorului bucureştean. Conştiincios din fire, mă voi fi gândit că numai benefică se poate dovedi marcarea simbolică a noii etape de viaţă printr-un concert, fie el şi portretul unui compozitor român de care nu mai auzisem niciodată.

Ţin chiar acum alături caietul de sală, pe a cărui copertă citesc: „fiţi bineveniţi în lumea lui Aurel Stroe". Îl deschid, îl răsfoiesc şi nu îmi vine să cred că într-adevăr am fost acolo: chiar am putut să fiu într-atât de nesimţitor, încât să ascult şi apoi să uit complet aceste lucrări camerale şi lieduri (*Plângerea lui Iov*, *Urare*, *Cântec din fluier*, *Paris*, *Polifonie ritmică*), cântate atunci în primă audiţie absolută, alături de alte opusuri (*Valse Metamorphose*, *Chorales et Comptines*, *Două epitafuri*, *Only through time, time is conquered*, Intrada din opera *Eumenidele*) ale căror titluri îmi sunt acum, în majoritatea lor, bine cunoscute? Chiar am putut să fiu într-atât de surd, încât să-l ascult, alături de ceilalţi interpreţi, pe legendarul Daniel Kientzy, iar apoi să trec mai departe ca şi cum nimic nu s-ar fi-ntâmplat? Noroc că am păstrat caietul de sală, căci pot să mă holbez în continuare la el şi să mă conving astfel – chiar dacă tot nu-mi vine-a crede – că am făcut parte, măcar cu trupul, din publicul acelui concert.

Ar fi trebuit – cel puţin aşa presupun – ca un asemenea eveniment să lase măcar o mică urmă şi asupra mea, oricât de ignorant aş fi fost. Însă adevărul e că îmi lipseau nu doar reperele în domeniul muzicii contemporane (nu mai spun de cea românească), dar şi o adevărată deschidere spirituală pentru acest fenomen. Nu îl repudiam aprioric – aflasem deja că o asemenea

atitudine filistină nu poate fi demnă de un om ce se pretinde cultivat şi luminat la minte –, dar nici nu făceam cine ştie ce eforturi ca să caut lungimea de undă potrivită. Pur şi simplu mă dusesem la acel concert dintr-un capriciu de moment, la fel cum cineva lipsit de minime referinţe biblice se hotărăşte dintr-odată să viziteze o galerie de artă medievală, căscând binevoitor gura în faţa misterioaselor figuri de prunci, maici şi bărbaţi răstigniţi, plecând apoi mulţumit că şi-a folosit timpul într-un mod cult şi dând repede *delete*, pentru a face loc altor experienţe marcante (comparaţia aceasta e inspirată din cazuri reale, pe care le cunosc şi care, din câte mi se pare, se înmulţesc).

Între timp, numele lui Aurel Stroe – la fel ca cele ale colegilor săi de generaţie – mi-a devenit familiar. Profesorii noştri, ai celor încă aflaţi sau proaspăt ieşiţi de pe băncile facultăţilor româneşti de compoziţie şi muzicologie, au avut grijă să ne facă perfect conştienţi de anvergura, deopotrivă copleşitoare şi stimulatoare, a profesorilor lor. S-a încetăţenit deja sintagma „generaţie de aur”, semnalând nu doar admiraţia şi respectul, dar uneori chiar veneraţia pe care a ajuns să o insufle acel ilustru şi culminativ val al compoziţiei româneşti. În genere purificat de accente critice, discursul exegetic şi pedagogic construit pe marginea acestor personalităţi perpetuează şi întăreşte datele unor perspective care par de acum definitiv statuate şi care de cele mai multe ori au fost propuse şi confirmate chiar de creatorii respectivi. Cazul lui Aurel Stroe e poate cel mai pilduitor în acest sens, tocmai datorită gradului pronunţat de originalitate a conceptelor şi experimentelor prin care a reuşit să-şi configureze un sistem componistic deosebit de coerent şi inconfundabil. Fiind vorba de noţiuni abstracte, de sorginte logico-matematică, fizică şi filozofică, înţelegerea lor adecvată (şi, pe cale de consecinţă, înţelegerea muzicii pe care o fundamentează) e posibilă doar printr-o aprofundare prealabilă audiţiei muzicale propriu-zise. Evident, pietatea celor dispuşi să facă un asemenea efort nu poate decât să se declare şi mai definitiv cucerită. Acesta e, până la urmă, un fenomen ce apare inevitabil, scăldând în lumina misterioasă a fascinaţiei orice mare personalitate care se refuză înţelegerii şi receptării nemijlocite, care preferă rostirea criptică şi pretinde o anumită iniţiere.

Tocmai întrucât acum ştiam că nu poate fi nicidecum ignorată această dimensiune ezoterică a creaţiei lui Aurel Stroe, atunci când mi s-a ivit ocazia să asist la o repunere în scenă a celei de-a doua părţi – *Choeforele* – din trilogia *Orestia*, am ştiut cum trebuie să procedez. Spectacolul respectiv a avut loc tot la început de an universitar (1 octombrie 2018), tot în Studioul de Operă şi Multimedia al Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti, şi tot graţie nucleului de interpreţi ai Filarmonicii “Banatul” din Timişoara, cărora li s-au alăturat colaboratori din Bucureşti şi Cluj. Numele lui Sorin Petrescu, neobositul pianist timişorean, merită încă o dată evidenţiat: el este cel care a reuşit, deja de zece ani, să-i strângă pe aceşti interpreţi dedicaţi în jurul muzicii lui Aurel Stroe, promovând-o şi menţinând-o prezentă în conştiinţa publicului interesat, ceea ce, în cazul operelor contemporane, reprezintă un fapt cu totul rarisim, deci cu atât mai lăudabil şi îmbucurător.

Condiţiile de desfăşurare a spectacolului au fost deci asemănătoare cu cele ale concertului de acum şapte ani; eu însă îmi propusesem să fiu altul, gata de a mă lăsa impresionat. M-am pregătit temeinic de data aceasta: am citit cu atenţie tragediile lui Eschil şi m-am familiarizat cât am putut mai bine cu ideile lui Aurel Stroe. Dintre toate, am reţinut ca fiind esenţială în cazul lucrării de faţă ideea procesului de tip catastrofic, morfogenetic; este de fapt tocmai aspectul care face din *Choeforele* o operă inclasificabilă, aproape o anti-operă, în sensul în care compozitorul nu a vizat doar o ilustrare cât mai sugestivă a subiectului libretului prin partitură, ci în primul rând instituirea unor „izomorfisme structurale” între acţiunea dramatică şi limbajul muzical. Concret, el a identificat în textul tragediei un lanţ de rupturi

irecuperabile, toate consecinţe ale unei catastrofe iniţiale (prăbuşirea Troiei): ruptura dintre Choeforele ce o însoţesc pe Electra, pe de o parte, şi tiranii Clitemnestra şi Egist, pe de altă parte, care la rândul lor se separă de locuitorii Argosului, amplificând astfel ruptura ulterioară dintre mediul „cetăţii închise” şi reîntoarcerea răzbunătoare a moştenitorului Oreste. Rupturile se infiltrează apoi chiar în fiinţa personajelor principale: mai întâi în Clitemnestra, la aflarea veştii false despre moartea fiului înstrăinat; apoi în Oreste, imediat după consumarea matricidului.

Morfogeneza constă tocmai în transplantarea tuturor acestor rupturi ale textului dramatic în planul structurilor de bază ale compoziţiei muzicale; întrucât le derivă din sisteme de acordaj divergente (temperat, al rezonanţei naturale, chinez, indian), Stroe consideră structurile respective incomensurabile. Cu atât mai mult însă ţine să le suprapună şi să le erodeze reciproc, cu cât o astfel de multistratificare a unor elemente incompatibile este aproape predestinată să îşi găsească finalitatea în situaţia-limită a destructurării. În definitiv, numai aşa – prin chiar descompunerea treptată şi ireversibilă a coerenţei muzicale – năruirea lumii cuprinse în tragedia lui Eschil poate „să fie consemnată obiectiv în partitură”, după cum declară Stroe că a avut în intenţie.

Pe cât e însă de complexă această concepţie structurală, pe atât de temerară şi eficientă se dovedeşte simplitatea ritualizată a gesturilor sonore propriu-zise. Chiar prima scenă are, în acest sens, un impact foarte puternic, aproape magic: trioul coardelor menţine, ca temelie a unui mod râga imaginar, zumzetul trisonului *do-sol-si bemol*, în timp ce Oreste declamă, pe mormântul tatălui său Agamemnon, o rugă către zeul Hermes, câteodată dublând în *falsetto*, la octava superioară, nota fundamentală a modului, şi călătorind printre valori ritmice flexibile, ce ocolesc orice aluzie la vreo pulsaţie regulată. La celălalt capăt al operei, acolo unde entropia morfogenetică îşi atinge punctul terminus, la fel de acaparantă se impune demonstraţia de forţă a trombonului, distribuit în rolul corifeului ce comentează, din aceeaşi perspectivă exterioară ca şi publicul, uciderea tiranului Egist. De fapt, în întreaga operă predomină atmosfera incantatorie, un tip de solemnitate necăutată, parcă provenită din ritualuri ancestrale. Melismele cvasi-folclorice, desfăşurate de solişti pe suportul unor ample ostinato-uri instrumentale, bocetele netemperate, dar totuşi consonante, ale choeforelor – toate

concură la un fel de transă sonoră, care posedă însă calitatea particulară de a rezulta din luări prin surprindere, adică din prelungirea unor structuri ce mizează pe excentricitate, pe plasticitatea voit bizară (îndeosebi a culorilor timbrale). Evident, în 1979, când a avut loc faimoasa montare de la Avignon, o asemenea muzică a gesturilor hieratice, reduse la esențe, nu putea decât să stârnească reacții de uimire și chiar de contrarietate; avangarda postserială încă dominantă pe atunci ținea la mare preț anumite criterii pe baza cărora lucrări cu oarecare succes de public (precum opera lui Stroe, dar și, cam din aceeași perioadă, concertul pentru pian al lui Ligeti) trebuiau denunțate drept reacționare și *kitsch*. În prezent însă,

astfel de îmbufnări polemice și-au pierdut din relevanță, iar ceea ce rămâne să conteze este uriașa forță expresivă a muzicii lui Stroe, cu atât mai uimitoare cu cât pe acest compozitor par să nu-l fi preocupat deloc „impuritățile" ce țin de nuanțarea retorică a discursului. Cel puțin la nivel declarativ, el nu a făcut altceva decât să asigure maxima eficiență și consistență a modelării structurale, refuzând să se lase prins între vălurile iluzorii ale devenirii semantice. Pur și simplu, el pare să fi lăsat reverberațiile emoționale la latitudinea ascultătorilor, din convingerea că sensurile trec, pe când structura rămâne.

Avântându-mă pe versantul considerațiilor de ordin general, observ că am uitat, în mod nu prea scuzabil, de spectacolul propriu-zis la care am asistat. Trebuie totuși să evidențiez îndeosebi meritele soliștilor vocali – Cristian Ardelean (Oreste), Antonela Bârnat (Clitemnestra), Mihaela Ișpan (Electra) și Egist (Iulian Iosip) – și ale corului de choefore (Daniela Lelea, Oana Fărcaș, Cosmina Ivan, Corina Chetreanu, Cosmina Șerban). E meritoriu simplul fapt că s-au arătat dispuși să depună efortul – nu lipsit de riscuri – de a aborda o partitură notorie pentru abundența ei de tehnici neconvenționale, de salturi amețitoare între registre, de glissando-uri și sforzando-uri de tot felul. Cu toții s-au prezentat într-o notă profesionistă, însă singura care m-a entuziasmat a fost mezzosoprana Antonela Bârnat, căci pe lângă vocea impecabilă, ea a avut și carismă (de fapt, nuanțarea multifațetată a prezenței sale scenice a fost stimulată probabil și de soluția regizorală interesantă adoptată în privința Clitemnestrei: după ce află vestea morții lui Oreste, acesteia îi e conferită alura unei mame alienate mintal, ce pare să taie toate punțile de comunicare cu lumea din jur, concentrându-și întreaga ființă în jurul unei păpuși din cârpe, surogat al copilului pe care îl consideră pierdut pentru totdeauna). În rest, întregul spectacol (dirijat de Iulian Rusu) a știut să aducă în beneficiul operei restricțiile inerente ale formulei scenice. S-a apropiat, cu alte cuvinte, de ceea ce cred că reprezintă miza principală a artei lui Aurel Stroe: sobrietatea rituală, care caută nu să impresioneze ori să încânte publicul, ci să-l preia într-un interval al contemplației mute.

Vlad VĂIDEAN

Muzică celestă și măiestrie interpretativă la Festivalul de Harpă București

Numită instrumentul zeilor sau al îngerilor, harpa, a cărei vechime este confirmată de mărturii datând din perioada Antichității, s-a dezvoltat constant de-a lungul timpului, ajungând în primii ani ai secolului XX la maximum popularității sale datorită sunetului diafan, cristalin și delicat ce corespundea ideii de a realiza o muzică fluidă, plină de sugestivitate. Tot secolul trecut a fost și cel în care au apărut primii mari virtuozi ai harpei în versiunea sa modernă, în ultima jumătate de veac acest instrument fiind asociat în viața artistică românească unui nume ce a devenit unanim recunoscut ca reper: Ion Ivan-Roncea. Desăvârșit muzician și eminent profesor în cadrul Universității Naționale de Muzică din București, Ion Ivan-Roncea a promovat harpa cu fiecare apariție scenică a sa și prin orice demers ce i-a permis să facă cunoscută frumusețea și noblețea instrumentului ce i-a adus celebritatea. Astfel, ideea înființării unui Festival de Harpă a părut firească pentru Ion Ivan-Roncea, care în acest mod propunea odată cu prima ediție organizată în 2007 un eveniment complex dedicat exclusiv instrumentului al cărui virtuoz este, în care timp de trei zile cei interesați pot admira expoziții de harpe ale unora dintre cei mai mari producători de instrumente de acest tip, au ocazia să participe la simpozioane, workshop-uri, masteclass-uri și îi pot aplauda pe unii dintre cei mai importanți harpiști de la noi și din întreaga lume.

Aceeași varietate de manifestări a fost prezentă și în programul celei de-a treia ediții a Festivalului de Harpă București, desfășurat între 26 și 28 octombrie 2018, în incinta primitoare a Universității Naționale de Muzică din București, instituție ce a colaborat și de această dată foarte bine în organizarea festivalului cu Asociația Harpiștilor din România, al cărui președinte este Ion Ivan-Roncea. Prima zi a Festivalului de Harpă București a avut ca eveniment central Gala de deschidere organizată în Sala George Enescu a UNMB începând cu ora 18, când după cuvântul introductiv rostit de Ion Ivan-Roncea și prorectorul UNMB Verona Maier, am putut aplauda mai întâi microrecitalul Ansamblului de Harpe alcătuit din peste 20 de muzicieni, care au propus o călătorie muzicală ce a purtat publicul în lumea reverențelor și eleganței princiare descrisă de Händel în Suita *Focuri de artificii* din care am audiat un scurt fragment, în universul bachian ilustrat de coralul *Jesu, Joy of Man's Desiring*, apoi în atmosfera pastorală a Intermezzo-ului din *Cavalleria rusticana* de Mascagni și în final în lumea dansului de societate superb descrisă de *Valsul nr. 2* de Șostakovici. După ce am apreciat calitatea

Ansamblului de Harpe ce a demonstrat o bună omogenitate şi o coordonare aparte în plan interpretativ, ne-am bucurat de principalul moment al serii, recitalul susținut de Chantal Mathieu, una dintre cele mai apreciate harpiste din ultimele patru decenii. În cadrul recitalului, Chantal Mathieu a propus un program aproape integral de muzică franceză în care elementele de virtuozitate din *Impromptu-Caprice* de Gabriel Pierne sau *Sonatina* de Marcel Tournier s-au întrepătruns cu liniile melodice fluide din *Gymnopedie nr.1* şi *Gnossienne nr. 1* de Eric Satie sau alura neoromantică a piesei *Sicilienne variee* de Jean-Michel Damase. Toate momentele muzicale audiate au purtat amprenta plăcerii de a cânta pe care o transmite Chantal Mathieu, ce părea de multe ori că se contopeşte cu instrumentul său în timpul interpretării, aceste atribute fiind completate de măiestria cu care a construit fiecare lucrare şi uşurința cu care mâinile sale pluteau pe harpă pentru a modela sonorități sublime, apropiate de perfecțiune.

Constituind un model de interpretare pentru tinerele generații, Chantal Mathieu a susținut chiar în debutul zilei a doua a festivalului un masterclass alături de Maria Bîldea şi Viktor Hartobeanu, urmat la orele după-amiezii de recitalului Mirunei Vidican, una dintre cele mai apreciate harpiste din tânăra generație, care a prezentat un program ce a cuprins, ca şi recitalul de seara precedentă, exclusiv lucrări aparținând compozitorilor francezi precum *Piesa simfonică* de Henriette Renie, *Rapsodia* de Marcel Grandjany, *Nocturna* de Alphonse Hasselmans şi *Sonatina* de Marcel Tournier. În schimb, evenimentul programat în seara celei de-a doua zile de festival a propus o schimbare de perspectivă prin varietatea stilistică a lucrărilor propuse în program de către Ion Ivan-Roncea şi cele două fiice ale sale, harpista Ioan Nicolescu şi violonista Ştefana Ivan-Roncea, reuniți pe scenă în formule interpretative de duo sau trio. Într-o atmosferă în care am perceput emoția tatălui ce era însoțit în fața publicului de cele două fiice pe care le privea deopotrivă cu blândețea părintelui şi rigurozitatea artistului, recitalul a debutat cu *Rondeau* din Suita *Abdelazer* de Purcell, o pagină emblematică pentru Barocul muzical englez, pentru ca apoi să continue în tempo de siciliană aşa cum solicitau cele trei lucrări ce s-au succedat (*Siciliana* de Respighi, *Siciliana* pentru vioară şi harpă de Maria Theresia von Paradis şi *Siciliana* de Gabriel Faure) înaintea *Sonatei* de Donizetti. Recitalul a continuat apoi în sonorități iberice, prezente în *Fantezia* de Saint-Saens şi miniatura *Entr'acte* de Jaques Ibert, pentru a se termina în atmosfera deopotrivă pasională şi elegantă a tangou-ului lui Carlos Salzedo şi Astor Piazzolla, autorul nemuritorului *Libertango*, interpretat şi în finalul recitalului de sâmbătă. Toate aceste bijuterii sonore au fost înnobilate de arta interpretativă a lui Ion Ivan-Roncea excelent însoțit de Ioana Nicolescu şi Ştefana Ivan-Roncea care au contribuit prin calitatea interpretării lor şi prin nivelul tehnic foarte bun la realizarea unui recital de ținută aşa cum obişnuieşte de decenii poate cel mai important harpist român.

Ultima zi a Festivalului de Harpă Bucureşti a inclus alte două recitaluri atractive (după ce a debutat cu un workshop şi a continuat cu un simpozion), primul dintre acestea fiind susținut de Roxana Moişanu şi Mladen Spasinovici reuniți în Duo Cell'Arpa care au ales pentru apariția din festival un repertoriu care se cântă mai degrabă rar, acesta fiind şi cazul celor două Cvintete de Ferdinand Ries şi E.T.A. Hoffmann, în care au fost însoțiți de muzicieni tineri foarte talentați precum violoniştii Rafael Butaru şi Cătălina Cîrciu, violista Cătălina Filipescu şi pianisul Cătălin Răducanu, alături de care au realizat versiuni apreciate de public ale celor două opusuri amintite, completate de *Sonata* pentru pian cu acompaniament de vioară şi bas de Jan Ladislav Dussek într-un aranjament pentru pian acompaniat de violoncel şi harpă şi de *Nocturna* pentru violoncel şi pian adaptată pentru violoncel şi harpă de William Lloyd Webber, o miniatură ce îmbină nostalgia tipică stilului englez şi lirismul şi pasiunea specifice muzicii lui Rahmaninov.

Ion Ivan Roncea

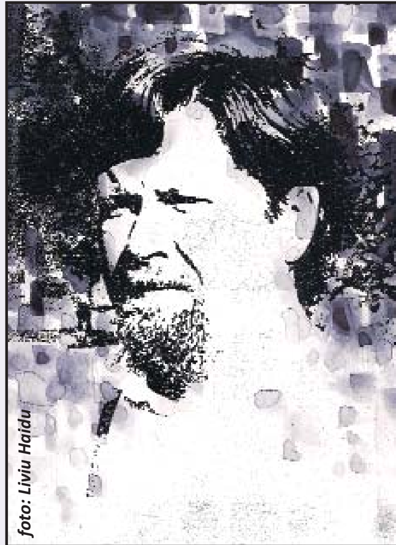
Recitalul ce a marcat încheierea celei de-a treia ediții a Festivalului de Harpă Bucureşti a avut-o în prim-plan pe Maria Bîldea, harpista română stabilită în Grecia alegând de această dată să releve publicului latura sa de muzician de cameră într-un program în care a avut-o alături pe flautista de origine greacă Marilena Dori. Cele două artiste au propus o succesiune de lucrări foarte variate din punct de vedere stilistic, ce a debutat cu *Sonata pentru flaut şi harpă* de Carmen Petra Basacopol, un opus gândit să reliefeze deopotrivă atributul virtuozic al instrumentelor cărora le este destinat şi latura sensibilă a acestora ce le conferă o grație aproape unică. Au urmat apoi *Sonata în Mi bemol major pentru flaut şi harpă* BWV 1031 de J.S. Bach într-un aranjament pentru harpă realizat chiar de Maria Bîldea, *Casilda Fantaisie* de F. Doppler şi A. Zamara în care am remarcat travaliu tehnic al Marilenei Dori, *Sonata* de L. Liebermann şi *Suite paysanne hongroise* de B. Bartok într-o transcripție pentru flaut şi harpă, în cadrul tuturor acestor lucrări remarcându-se atât momentele de virtuozitate de înalt nivel cât şi episoadele lirice pline de rafinament oferite publicului de Maria Bîldea şi Marilena Dori într-un excurs artistic ce a marcat aşa cum merită ultima parte a zilei a treia a singurului festival dedicat harpei organizat în țara noastră.

La capătul celor de trei zile de week-end ce au stat sub semnul instrumentului îngerilor, a cărui sonoritate serafică şi al cărui potențial au fost excelent valorificate de interpreții invitați în recitaluri, pot afirma că ecoul aplauzelor entuziaste ale publicului prezent în număr mare în Sala George Enescu reprezintă confirmarea obiectivă a succesului înregistrat de această a treia ediție a Festivalului de Harpă Bucureşti şi totodată, un mesaj de încurajare pentru Ion Ivan-Roncea şi Asociația Harpiştilor din România să continue dezvoltarea acestui frumos proiect. De altfel, cred că eforturile inițiatorilor Festivalului de Harpă merită subliniate, recunoscute şi completate de implicarea unor noi sponsori care să permită desfăşurarea anuală a acestui eveniment, pe care îl văd devenind în scurt timp un reper în viața muzicală bucureşteană. De asemenea, Festivalul de Harpă se constituie şi într-o frumoasă promovare a acestui instrument printre tineri, astfel încât poate contribui la mărirea numărului de elevi şi studenți ce se îndreaptă spre studiul harpei, pentru că *„cine cântă la harpă cu dăruire poate vindeca şi alina suflete şi inimi"*.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Remember Liviu Dănceanu

Era un băiat slăbuț, pletos, puțin adus de spate. Hainele îi veneau cam largi şi arătau demodate. Vorbea molcom, cursiv, într-un registru temperat, fără accente sau gesticulații inutile. Întotdeauna binevoitor, lăsa impresia unei persoane care menajează, care nu vrea nici să epateze, nici să deranjeze, nici să-şi sâcâie interlocutorul. Rezervat, adesea timid, cumpătat, neconflictual, lega lungi dialoguri, pe teme generale sau speciale, tratate întotdeauna într-o manieră politicoasă, discretă, din care nu lipsea însă o tentă metafizic-religioasă. Nu încerca să-şi impună punctul de vedere, nu insista cu argumentația, rămânând totuşi sigur pe susținerile sale, mereu convingător pe fondul dezbaterii. Aceste însuşiri îl făceau un bun comunicator, mai ales că nu îi lipseau verva şi umorul, nici o subtilă capacitate asociativă. În anii aceia de început, personajul evocat îmi părea inteligent, instruit şi cumsecade, dar (cum se spunea în Moldova lui natală) "olecuță'' cam provincial în zona manierelor, vocabularului sau practicilor sociale curente.

foto: Liviu Haidu

Pe lângă muzică, poseda o ampla viziune şi perspectivă spirituală, o deschidere deosebită pentru valențele şi modalitățile expresive ale esteticii avangardei. Îşi asculta şi respecta dăscălii din "Cons." cu străşnicie, ca nimeni altul dintre colegii de secție, nutrind un adevărat cult pentru mentorul său, profesorul Ştefan Niculescu.

Traseele, opțiunile noastre s-au diferențiat adesea; alteori s-au intersectat; de pildă, în activitatea componistică, profesorală, eseistică, poetică, dar şi administrativă sau instituțională fie la Uniune, fie în colaborările cu ansamblul Archaeus, cu Festivalul SIMN, ori cu "Zilele muzicii contemporane" de la Bacău, dar şi în multe alte ocazii. În fine, fiecare credincios propriului drum, propriului destin, ne-am transformat, poate am evoluat, poate nu. Dar, ce mai contează... Aşa l-am cunoscut atunci în primii ani de facultate pe prietenul meu de mai târziu Liviu Dănceanu, de care m-am simțit legat profesional şi apropiat sufleteşte pe o perioada de peste patru decenii. De viață, desigur.

Adrian IORGULESCU

Archaeus
foto: Marius Văjoaica

A fost odată, ca niciodată, un om a cărui mare bucurie era aceea de a dărui: muzică – publicului, gânduri despre sunete – cititorilor, libertatea de a a-şi alege, motivat din punct de vedere estetic, orientarea conceptuală – discipolilor săi. Justele sale aprecieri, fondate după aplicarea unor criterii analitice riguroase, conduceau întotdeauna logic la o valorizare ierarhică echilibrată, care avea să fie confirmată în timp. "Creatorul însuşi are o religie a lui, suverană şi, bineînțeles, sacrosanctă: profesionalismul. El ar trebui să ştie că o lume fără simțul diferenței între profesionalismul sacru şi amatorismul profan se va rezuma la o sumă de relații contractuale ridicole, anodine, recunoscute ca atare în absorbția publicului de către deşertul consumismului agresiv – substitut al acelor rituri cunoscute de inițiere din marea artă savantă europeană", conchidea, în ultimul său editorial din ***Actualitatea Muzicală***, Liviu Dănceanu.

Încărcate de simboluri şi de conotații extraartistice, creațiile sale sonore de varii genuri au aşteptat, după ce compozitorul a trecut pragul acestei lumi, să fie readuse în lumina rampei, într-un cotidian al aureolării spectaculare grăbite şi superficiale. S-a întâmplat, parțial, în cadrul recentelor festivaluri de muzică nouă, dar şi ca gest omagial firesc, într-un concert special organizat în colaborare cu Filarmonica "George Enescu", la împlinirea unui an de când maestrul Dănceanu nu mai este printre noi. Amfitrion al parcursului muzical derulat pe scena Ateneului Român în 31 octombrie 2018, actorul şi plurivalentul promotor de cultură Gheorghe Geo Popa, secretar de stat în Ministerul Culturii şi Identității Naționale, a coagulat în demersul său organizatoric dedicat acestei seri In Memoriam (demers coordonat în colaborare cu doamna Rodica Dănceanu) personalități artistice marcante din spațiul românesc.

Alături de invitații săi – compozitorii şi profesorii Adrian Iorgulescu şi Dan Dediu, violonistul Şerban Lupu şi, nu în cele din urmă, directorul filarmonicii "Mihail Jora" din Bacău, Pavel Ionescu, vorbind liber sau citând din *Jurnal de citit ascultând muzică*, *Şpanuri*, *Figurații şi Fulgurații* şi *Jurnal parțial sonor*, Geo Popa a conturat portretul lui Liviu Dănceanu mai presus de cel al unui creator de lumi sonore, eseist, poet, jurnalist, cronicar, profesor, manager şi dirijor, adăugându-i atributele unui prieten şi partener de discuție de neînlocuit al cărui mod de comunicare ascundea o impresionantă căldură sufletească, dar şi un rafinat simț al umorului de o inteligență percutanță şi o imaginație cu totul aparte. În privința propriei muzici, sinceritatea nedisimulată a exprimării sonore deseori investită cu conotații ironice şi permanenta sa disponibilitate pentru ludic şi-a pus clar amprenta asupra fiecăruia din cele 181 de opusuri destinate, în viziunea sa non-conformistă, tuturor genurilor muzicale.

Concertul propriu-zis din acea seară de octombrie a inclus *Composition Two*

op.157, *Sega-Nomia* op.70, *Heptaih* op.123, *CA ZACUSCA* op.119, *IRA* op.89, *Zoongs* op.181, *5' of Millenium* op.98, *Game* op. 65 (piesă prin intermediul căreia ansamblul studențesc de percuție și-a dobândit actuala denumire), *Lili-Acul* op.87 și *PIETAS* pentru orchestră de cameră, op. 94, inspirația lui Grigore Leșe personalizând acest conglomerat sonor printr-un emoționant cântec din tipologia funerară.

Deschisă muzical – așa cum era și normal – de către oboistul Dorin Gliga și ansamblul de suflet al lui Liviu Dăneanu, Archaeus (în formula sa de bază – cu Anca Vartolomei, Rodica Dănceanu, Ion Nedelciu, Șerban Novac, Marius Lăcraru, Sorin Rotaru și, bineînțeles, Dorin Gliga), această serată comemorativă i-a adus pe podium, în evoluții de excepție, pe violonceliștii Marin Cazacu și Ștefan Cazacu, violonista Diana Moș, soprana Bianca Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu (însoțiți de mai tânărul pianist Roman Manoleanu căruia i-a fost încredințat, de această data, ”rolul” de recitator pentru ultimul opus al lui Dănceanu, *Zoongs*), Bucharest Festival Orchestra – al cărei înzestrat dirijor, Cristian Lupeș, a preluat, într-o ipostază profesională absolut onorantă, conducerea festivalului băcăuan **Zilele Muzicii Contemporane**, apoi Corul PRELUDIU sub bagheta lui Voicu Enăchescu și, în final, Orchestra Universității Naționale de Muzică dirijată de compozitorul Bogdan Vodă. Datorită lor, această performanță sonoră exclusiv contemporană, ilustrată interpretativ cu aceeași pasiune cu care, invariabil, creatorul Dănceanu își punea în pagină fiecare număr de opus, s-a metamorfozat într-un eveniment care va rămâne în memoria spectatorilor, la fel cum va rămâne, cu siguranță, și personajul Liviu Dănceanu, succint catalogat de către Adrian Iorgulescu precum ”un om al Prezentului”, plecat dintre noi doar… ca să moară puțin…

Loredana BALTAZAR

Corul Preludiu
foto: Marius Văjoaica

Orchestra UNMB
foto: Marius Văjoaica

IN MEMORIAM

Întrebat ce părere are despre atmosfera muzicală din România, într-un interviu pe care ni-l acorda în toamna anului 2009, Liviu Dănceanu răspundea: Trăim într-o ceață densă. Pe de o parte smogul gros, incontinent al muzicilor de divertisment, pe de altă parte, aerul din ce în ce mai rarefiat al muzicilor savante. Una peste alta, e o negură care predispune la astm și sufocare. Cel puțin eu mă sufoc de atâta „bruiaj” sonor (zgomot de fond) întreținut de „conductele” media, dar și de canalele audio în care fiecare toarnă indiscret lături muzicale de tot felul, și sufăr totodată de astm alergic la „experimentele” unor compozitori ce își propun să audă ceea ce scriu și nu să scrie ceea ce aud.

O.K.Z: *Se poate vorbi de un succes de public în cazul muzicii noi?*

L.D: Sintagma „succes de public” presupune, nu-i așa, existența unui public. Or, asistența muzicii savante este alcătuită eminamente din specialiști. Publicul larg, ca să fiu elegant, nu are curajul să „încerce” gustul muzicii noi. Iar fără de curaj, celelalte toate sunt sortite unei pieiri leucemice, unei schilodiri care nu se poate încheia altfel decât prin anemie pernicioasă și rușinoasă. Se vede treaba că în ziua de azi muzica nu mai constituie un produs al vieții, ci viața însăși este o componentă a unei modalității nefaste de a face muzică.

După ce ani de zile, Liviu Dănceanu - profesor universitar doctor la Universitatea Națională de Muzică din București - a fost președinte de juriu al Concursului „Primăvara Artelor” de la Colegiul Național „George Apostu”, îmi amintesc și citez ce afirma, în același interviu: „Dacă aș fi trăit în zorile Renașterii și aș fi perorat preceptele unui învățământ muzical integralist, neîndoios colegii de la Universitatea din Rotterdam nu m-ar fi ocolit, întorcându-mi respectuos salutul. Și nu-i de mirare, căci muzica făcea parte din quadrivium, alături de aritmetică, astrologie și geometrie. Era, cu alte cuvinte, deprinsă ca un întreg ce desemna cele patru arte matematice, și nu aidoma unei felii vechi de pâine împrăștiată în nenumărate firimituri. (...) Întâmplarea a făcut să fiu contemporan cu o lume ahtiată după hiperspecializare și înregimentată ideii de localizare extremă a câmpului de activitate. Un câmp parcelat cât mai mărunt și ticsit de haturi zdravene, greu de clintit, chiar dacă interdisciplinaritatea, după cum se zice, face posibile unele ocheade în ograda vecinului.

Mi-aș fi dorit un model de tip *happening*. Adică, acel personaj lămuritor care să coboare de la catedră în sală, să părăsească scena și să se amestece în traiul concret al spectatorilor ori să convingă că suntem cu toții osândiți la libertate și la opțiune, iar în componistica muzicală că nu te poți orienta decât printr-un act de curaj, bătând mai curând spre temeritate. Și peste toate că în viață (implicit în creație și mântuire) trebuie să răzbați de unul singur, tu cu tine și cu ființa ta, de multe ori tot atât de necunoscută ție ca și celor

din jurul tău. Aş fi vrut să am un prototip (şi să fiu un prototip) care să nu povățuiască decât pentru a constrânge să se înțeleagă ceea ce nu-i de amânare ori de refuz, să limpezească gândirea şi să trezească din somnolență. Atât şi nimic mai mult”.

Am ales să scriu despre muzică şi despre Festivalul Internațional “Zilele Muzicii Contemporane”, ediția a XXXII-a, pregătită minuțios de regretatul compozitor născut în 19 iulie 1954 la Roman, decedat la Slănic Moldova în 26 octombrie 2017 deoarece, am dorit să afle – cei ce nu ştiu - cât de riguros, tenace şi obsedat a fost de munca sa. Poate că dorințele îi vor fi respectate şi va avea acea Casă memorială/ de creație menită tinerilor muzicieni, în locul unde şi-a sfârşit parcursul.

Compozitor, profesor universitar doctor, dirijor, eseist, Liviu este autor al volumelor de muzicologie: *Eseuri implozive, Cartea cu instrumente, Cartea cu dansuri, Introducere în epistemologia muzicii, Anotimpurile muzicii, De 20 de ori Archaeus, Estetica muzicală*, a unor scrieri precum *Mesaje@de.dragoste* şi a ultimei cărți, *Grav - Acut*. A scris sute

de articole, pe care le-a publicat în revista *Ateneu* - unde colabora de 34 de ani şi la *România literară*, unde a început să scrie după Revoluție.

Liviu Dănceanu a înființat ansamblul *Archaeus* în anul 1985. A mers cu acest ansamblu în 25 de țări şi 200 de oraşe, în turnee europene şi americane, a compus 181 de lucrări pentru diferite formații camerale, orchestrale, vocale, a susținut nenumărate conferințe, clase de master, în Germania, SUA, Italia, Franța, Rusia, Spania în care a explicat atât feluritele experimente contemporane, cât şi modul lor de interpretare.

Liviu Dănceanu – fondator al primului festival de muzică nouă, membru al “The European Conference Promoters of new music” (ECPNM), a slujit muzica contemporană, pe care a cunoscut-o în profunzime, neegalat de nimeni. Palierul practic a fost dublat de cel teoretic, de o cunoaştere a formelor, stilurilor, expresiei de exprimare în muzica contemporană pe care le-a studiat cu mari muzicieni – de ar fi să-i amintim numai pe: Ştefan Niculescu, Aurel Stroe, Iannis Xenaxis, Włodzimierz Kotoński şi Paul Patterson – dar şi de o pasiune căreia şi-a dedicat întreaga viață. Avea dreptate, „în viață trebuie să răzbați de unul singur”.

Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Contemporane” din acest an, 3-7 octombrie, a fost tribut, omagiu lui Liviu Dănceanu, compozitor şi om de muzică ce nu trebuie amintit şi prețuit doar cu ocazia unui festival. Memoria trebuie păstrată, vie.

Prima seară a debutat cu *Orestia II, Choeforele* lui Aurel Stroe. Era 3 octombrie, la zece ani de la dispariția fizică a autorului celebrei *Trilogii* inspirate de Eschil.

Aşadar, în anul Centenarului, un performant ansamblu din Timişoara, condus de Iulian Rusu, ne-a cucerit cu ofranda lui Aurel Stroe. A urmat concertul orchestrei băcăuane, dirijată de Ovidiu Bălan, cu *Nord-Sud* de Dănceanu, *Simfonia a II-a Opus Dacicum* de Niculescu (decedat în 2008) şi *Ipostaze III* pentru violoncel (solist Mircea Marian) de Iorgulescu. Înaintea concertului a fost lansată cartea *Relief armonic – Sub semnul lui Jora*. Pagini monografice pe care le-am gândit şi scris, la 60 de ani de existență a Filarmonicii băcăuane. Lucrarea a fost prezentată de managerul Filarmonicii, Pavel Ionescu, Dumitru Brăneanu – preşedintele Filialei Uniunii Scriitorilor din Bacău şi prof. univ. dr. Ioan Dănilă – preşedintele Fundației Vasile Alecsandri.

Ansamblul Archaeus, condus de Mircea Păduraru a interpretat lucrări de Liviu Dănceanu. Penultima seară de Festival a reunit *Duo* Diana Moş - vioară, Mihai Mănuțiu – pian şi *Trio Contraste*.

Finalul, duminică, a reunit două formații: *Ansamblul Academiei de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău*: Natalia Bodnariuc, Olga Vlaicu, Ana Maria Sîrbu, Sergiu Muşat şi Ansamblul *Game*, condus de percuționistul Alexandru Matei.

Să rememorăm cuvintele enesciene: “Pentru moment, tot ce mi-a rămas ca forță şi energie, le consacru pentru creațiunile mele muzicale cu care am înțeles să slujesc neamul nostru românesc”.

Enescu a menit lăcaşul de cultură de la Tescani creatorilor, fie ei muzicieni, scriitori, pictori, sculptori. Spațiu mirific unde a fost exilat Andrei Pleşu.

Îmi amintesc de una din întâlnirile noastre şi de planurile compozitorului Liviu Dănceanu.

Doru Kalmuski – prozatorul omagiat în toamna aceasta în Conacul de la Tescani, îi spunea: *Sunetul muzical e cea mai perisabilă mărturie a realității. Nu ştiu cum se face că doar acest derizoriu perisabil e în măsură să trezească din somn absolutul.*

În *Radiografia unui destin artistic*, lucrare din 1997, editată de Muzeul Județean de Artă Bacău, autorul – care a fost muzeograf-conservator la Casa Nicu Enea şi la Casa memorială Bacovia – leagă cu fire văzute sau bănuite – toate aceste spirite creatoare. Nicu Enea, George Bacovia, George Enescu, triunghi de aur al spiritualității locului, la care se adaugă şi Tristan Tzara. O să cităm doar: “Tragedia greacă antică este în percepția lui Enescu un univers constant românesc transfigurat de o glisare a suferinței eterne în motive şi particularități specifice poporului român. Spiritul muzicii folclorice româneşti este mereu prezent în *Oedip*. Păstorul apare în moment de vârf, doineşte trist din flaut şi cântece vechi româneşti decorează drama antică. O uriaşă respirație mitologică în transparențe de colindă premioritică animă scenele de grup, peste toate plutind nimbul aspirației către absolut.”

Ozana KALMUSKI ZAREA

Interviu cu Pavel Ionescu,

manager al Filarmonicii „Mihail Jora" din 2007, membru al Trio-ului "Syrinx" şi al cvartetului "Fagotissimo"

Laura Ana Mânzat: *Domnule director Pavel Ionescu, la Filarmonica "Mihail Jora" din Bacău se derulează nişte proiecte de foarte bună calitate care sunt o adevărată emblemă a oraşului şi nu numai… Aş vrea să le detaliem. Mai întâi, câteva cuvinte despre Festivalul "Zilele Muzicii Contemporane". Ce eforturi s-au făcut pentru a realiza concret acest festival?*

Pavel Ionescu: "Zilele Muzicii Contemporane" de la Bacău este primul festival de profil din România înfiinţat în 1986. Este un festival care durează şi a presupus de-a lungul tuturor ediţiilor, eforturi susţinute, pentru că nu este uşor să continui… uneori este mai uşor să începi. Cel mai greu este să faci să dureze în timp un proiect. Eforturile au fost mari pentru că din păcate, singurul susţinător economic, financiar, al acestui festival este Consiliul Judeţean, ordonatorul de credit al instituţiei noastre. Asta nu înseamnă că ediţia din acest an este mai săracă în evenimente. Aşa cum remarcau cei care au fost până acum prezenţi la festival, printre care şi preşedintele Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, Adrian Iorgulescu, este o ediţie consistentă, cu programe diverse şi de o factură deosebită din punct de vedere al impactului asupra publicului.

L.M.: *De-a lungul timpului s-au născut mai multe formaţii aici, la Bacău, care şi-au legat activitatea de acest festival, dacă mă gândesc doar la legendarul Trio "Syrinx". Ce formaţii ale Filarmonicii mai există acum şi dacă vor fi implicate în stagiunea viitoare?*

P.I.: În anul 1982 când am ales Bacăul pentru un drum în viaţă, şi mă refer la noi, cei trei componenţi ai Tro-ului "Syrinx", am venit aici împreună, pentru a ne dedica unui sector nu prea bine conturat la acea vreme în România, şi anume muzica de cameră pentru suflători. Exemplul şi reuşitele noastre au capacitat şi inspirat şi alte formaţii din ţară care au fost sprijinite, când au avut nevoie, de Trio "Syrinx". În felul acesta au apărut Cvintetul de suflători "Clasic", duo "Capriccio", Trio "Ateneu", Cvartetul "Consonanţe", Cavrtetul "Avangarde", Cvartetul "Fagotissimo". Toate au activat, şi o parte dintre ele mai activează încă, în cadrul instituţiei, în stagiunile pe care le organizăm noi, dar şi în concertele pe care Filarmonica "Mihail Jora" le sprijină şi care se desfăşoară în afara localităţii, în ţară şi chiar în străinătate.

L.M.: *Să ne referim în continuare la un alt proiect legat de Bacău, "Orfeul Moldav", dedicat lui George Enescu", de asemenea cu o tradiţie îndelungată, 39 de ani.*

P.I.: "Enescu-Orfeul Moldav" este un festival internaţional, cel de-al doilea pilon important al instituţiei noastre, dacă ne gândim la manifestările cu pondere internaţională. El se desfăşoară în ultima săptămână a lunii august şi presupune o serie de recitaluri la Casa Rosetti-Tescanu de la Tescani, cu artişti din ţara şi străinătate şi cu un concert al orchestrei filarmonicii noastre. Din păcate, condiţiile scenei nu ne mai permit să susţinem acest concert acolo şi de aceea, Orchestra Filarmonicii "Mihail Jora" evoluează la Sala Ateneului din Bacău. Este o colaborare pe care Filarmonica o are cu Ministerul Culturii şi cu Muzeul "George Enescu" din Bucureşti. Împreună stabilim şi proiectăm fiecare ediţie, colegii noştrii de la Muzeul Enescu au o seară în fiecare ediţie în care promovează muzica românească. Eu sper ca acest festival "Enescu-Orfeul Moldav" va dăinui peste timp, la fel şi "Zilele Muzicii Contemporane", chiar dacă, iată, doi dintre fondatori ne-au părăsit, mă refer la compozitorul Liviu Danceanu şi la flautistul Dorel Baicu.

L.M.: *Tot pe parcursul verii, se desfăşoară sub egida Filarmonicii din Bacău, Cursurile Internaţionale de Dirijat care am văzut că reunesc o pleiadă de tineri muzicieni, atraşi de posibilitatea de a dirija o orchestră profesionistă. Cum s-a născut această mică dar puternică şcoală de dirijat?*

P.I.: Totul a pornit de la disponibilitatea şi generozitatea pe care dirijorul Ovidiu Bălan o manifestă faţă de tinerii din ţară şi din străinătate, care doresc să studieze dirijatul. Sunt foarte mulţi tineri care au ajuns în poziţii importante la filarmonici din ţară sau la instituţii de stat din

străinătate şi care au trecut prin scoala, prin mana, maestrului Ovidiu Bălan. Acest lucru a fost un punct de plecare pentru o instruire mai organizată şi mai consistentă. Noi deja aveam colaborari în străinătate, participam cu orchestra la cursuri internaţionale de dirijat. Acum 15 ani l-am cunoscut în Italia, tocmai la nişte cursuri de dirijat pe Robert Gutter, eminent profesor şi dirijor, director artistic al Universitatii din Greensboro, SUA. El s-a ataşat de orchestră şi de modul nostru serios de a organiza lucrurile şi astfel, am decis împreună să începem cursuri internaţionale de dirijat la Bacău, în fiecare an, în luna iunie, timp de două săptămâni, o săptămână cu repertoriu clasic, o săptămână cu repertoriu romantic. Profesorii sunt Ovidiu Bălan şi Robert Gutter, în fiecare an avem între 8 şi 12 studenţi din toată lumea. Au fost până acum sute de participanţi, dacă ne gândim că am ajuns la cea de-a 16-a ediţie. Aceşti tineri şi-au găsit apoi poziţii importante în orchestre şi ei sunt defapt mesageri ai şcolii româneşti de dirijat şi ai culturii româneşti.

L.M.: *Ce mai pregăteşte Filarmonica "Mihail Jora" pentru această stagiune?*

P.I.: Deschiderea de stagiune cu Andrea Barizzi a avut loc pe 28 septembrie, acesta fiind unul dintre cei doi dirijori-oaspeţi ai Filarmonicii, în afară de cei doi dirijori-titulari, Ovidiu Bălan şi Valentin Doni. Acest tânăr este dirijor-asistent la Filarmonica din Dresda, asistentul lui Michael Sanderling. Din colaborările pe care le-a avut cu orchestra noastră, a reieşit dorinţa sa dar şi a orchestrei de a fi mai apropiat instituţiei noastre. Astfel el a primit titlul onorific de Dirijor-Oaspete şi va susţine nu mai puţin de cinci concerte în această stagiune. Tot Dirijor-Oaspete îl avem şi pe Juan Cantarell din Barcelona, specializat în operă, cu care deja am realizat creaţii de Puccini, iar pe 1 noiembrie vom deschide sezonul de operă cu "Don Pasquale" de Gaetano Donizetti, în colaborare cu tineri artişti

din Bucureşti. În primăvară, vom continua întâlnirea cu opera şi vom prezenta "Nunta lui Figaro" de Wolfgang Amadeus Mozart. De data aceasta va fi o colaborare romano-italiană, cu artişti invitaţi de soprana de renume mondial Gabriela Ravazzi pe care am cunoscut-o la concursul dedicat dirijorilor de operă, organizat chiar de ea, la Orvieto. Bineînţeles că nu poate să lipsească din stagiune un concert care să marcheze şi la Bacău, cei 100 de ani de la Marea Unire. Acest concert va avea loc la sfârşitul lunii noiembrie şi va fi dirijat de Cristian Lupeş, cel care este acum coordonator artistic al Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane". Solistă va fi pianista Luiza Borac care va interpreta Concertul de Valentin Gheorghiu. De altfel, va fi un program integral românesc, Constantin Silvestri: Dansuri, în debut, şi vom încheia cu Simfonia I de George Enescu. Avem bineînţeles şi concertele noastre săptămânale, cu invitaţi de la cei mai tineri până la maeştrii cu ani de experienţă pe podium şi mă refer acum la Ilarion Ionescu-Galaţi, prezent şi el în stagiunea noastră în luna noiembrie. L-am avut şi pe Petre Sbârcea care a dirijat concertul Filarmonicii din cadrul Festivalului "Enescu-Orfeul Moldav" şi vom continua să promovăm tinerii dirijori, pentru că Bacăul a fost întotdeauna un loc unde tinerii muzicieni au putut să se manifeste.

Interviu cu dirijorul Cristian Lupeş -

Dezvăluiri din culisele Festivalului *„Zilele Muzicii Contemporane"*

Laura Ana Mânzat: *Domnule Cristian Lupeş, care este ideea de la care aţi pornit în organizarea ediţiei din această toamnă a Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane" de la Bacău?*

Cristian Lupeş: O idee simplă: să continuăm ce a construit Liviu Danceanu în ediţiile pecedente, să-i aducem o reverenţă acestui maestru pe care şi eu l-am avut profesor, dar şi colegilor lui, membrii fondatori care au dat startul festivalului în 1986, deci acum 32 de ani, Pavel Ionescu, Ovidiu Bălan, Dorin Gliga, Dorel Baicu. Acest festival este o încercare de a nu renunţa… aşa cum se întâmplă adesea în societatea noastră actuală, când se renunţă la multe lucruri bune. Vrem să mergem mai departe cu acest proiect care nu este simplu, muzica contemporană de multe ori sperie. Încercăm să ne alegem foarte bine publicul, poate nu publicul de stagiune trebuie convins neapărat, ci iubitorii de artă contemporană, de teatru şi dans şi mai ales oamenii ataşaţi de lucrurile noi, de viitor.

L.M. *Pe program este menţionat: "Primul festival de muzică contemporană din România". Care este cel mai important lucru pe care încearcă să-l transmită publicului acest festival?*

Cr.L.: Metaforic vorbind, dacă în 2018 preferăm să mergem la Paris sau la Viena cu avioane de mare viteză care zboară la 11000 de metri înălţime şi nu mergem cu diligenţa, atunci preferabil ar fi ca şi acustic, şi artistic, să funcţionăm tot cu aceeaşi viteză. Şi viteza aceasta este dată tocmai de muzica contemporană, de ideile noi care speră să fie admise în viitor în artă.

L.M. *Cum a fost evidenţiată personalitatea compozitorului Liviu Dănceanu căruia i-a fost dedicată această ediţie a Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane" de la Bacău?*

Cr.L.: În primul rând, personalitatea lui Liviu Dănceanu s-a evidenţiat de la sine prin programarea în prima seară a Operei "Orestia II" de Aurel Stroe, o programare la care se gândise de fapt Liviu Dănceanu anul trecut. El chiar vorbise deja cu Sorin Petrescu, motorul ansamblului de la Timişoara care avea în repertoriu lucrarea lui Stroe şi stabiliseră deja această vizită a Orestiei la Bacău. Apoi a doua seară a festivalului a propus o lucrare a lui Liviu Dănceanu în interpretarea Orchestrei Filarmonicii "Mihail Jora" şi a maestrului Ovidiu Bălan. Concertul a început pe un tărâm paradoxal, în care punctele cardinale se confundă şi susţin conflictul dintre "Nord şi Sud", acesta fiind titlul lucrării op.179 nr.1 a lui Liviu Dănceanu. A doua lucrare este a unui coleg al lui Liviu Dănceanu, un concert pentru violoncel şi orchestră de Adrian Iorgulescu, în care solistul Mircea Marian este pus într-o ipostază halucinantă, însoţit de un ansamblu de suflători şi percuţie care cântă total cromatic, el este nevoit să variaţioneze între sunetele sol şi fa diez. Iar în final, am lăsat Cezarul, adică profesorul celor doi, Ştefan Niculescu, care ne introduce în spirala arhitectonică a Sarmizegetusei cu Simfonia a II-a, Opus Dacicum, lăsând muzica să leviteze între scena şi cupola octogonală a Sălii Ateneului din Bacău.

L.M.: *Fiecare concert se leagă de o regiune istorică a României. Este aceasta o modalitate de a sărbători centenarul?*

Cr.L.: Da, este o modalitate de a sărbători centenarul cu atât mai mult cu cât orice artă contemporană este îndreptată, ca viziune, către viitor. Fiecare zi a fost denumită după o regiune a ţării. În prima zi a fost Banatul, am avut ansamblul de la Timişoara, a doua zi, cântând Filarmonica din localitate, s-a numit Moldova. În a treia zi, Muntenia, a fost invitat ansamblul "Archaeus", înfiinţat de Liviu Dănceanu, sâmbătă pe 6 octombrie am avut Trio Contraste şi Duo Diana Moş-Mihai Măniceanu, aşadar Transilvania, iar ultima zi, pentru că am invitat un cvartet de studenţi din Chişinau, a fost dedicată Basarabiei.

L.M.: *Am remaracat încă din prima seară că interpreţii sunt dintre cei mai buni. Cum i-aţi selectat?*

Cr.L.: Am încercat să găsim în primul rând acei compozitori şi apoi acei interpreţi care au colaborat cu Liviu Dănceanu, care îl apreciau şi pe care şi el îi aprecia. Apoi Filarmonica "Mihail Jora" a fost întotdeauna implicată din 1986, nu a lipsit la absolut nici o ediţie. Ansamblul Archaeus este un ansamblu de elită al muzicii contemporane, Trio Contraste de asemenea, şi nu este pentru prima dată aici. Festivalul s-a încheiat cu ansamblul de percuţie "Game" condus de Alexandru Matei, fost membru şi el al Archaeus-ului. Şi nu numai atât, în anii '90 Liviu Dănceanu a scris o lucrare pentru percuţie, cu titlul "Game". Alexandru Matei a făcut atunci un ansamblu pentru a interpreta această lucrare, un ansamblu care există şi astăzi şi care poartă, de atunci, numele acestei lucrări.

Interviuri de **Laura Ana MÂNZAT**

Festivalurile muzicale autumnale timişorene

Recitalul cunoscutului dirijor Nicolae Moldoveanu ne-a introdus parcă în stagiunea muzicală estivală cu un program deosebit realizat cu aplomb pe orga Dom-ului Romano-Catolic din Piaţa Unirii făcându-ne să aşteptăm mai mult în această vară de la ofertele din acest domeniu. Au urmat ce-i drept încă două recitaluri, poate mai puţin convingătoare pe acelaşi instrument ca apoi doar în octombrie să ne încântăm de aceste sonorităţi ce în alte oraşe formează esenţa stagiunilor de vară. Au venit într-ajutor câteva concerte simfonice ale filarmoniştilor cu muzică mai lejeră exceptând Orchestra de tineret a Germaniei cu Elias Grandy la pupitru, cu Bruckner, Messiaen sau Hindemith, impresionând ce pot realiza cei ce ne vor urma, dar mult aşteptatele spectacole de operă şi operetă din Parcul rozelor, care atrăgeau mii de spectatori sau zilele muzicale Bartok-Enescu n-au mai apărut. În schimb toamna au venit festivalurile, încălecându-se şi făcând dificilă alegerea participării.

Primul care a demarat în această toamnă a fost **Festivalul de muzică veche** (16 IX – 20 X '18), pentru a 13-a oară în Biserica Luterană, organizat cu sârguinţă de violonistul Codrin Emandi care a şi participat efectiv cu soţia Diana, la unul dintre concerte, susţinute în exclusivitate de formaţii de peste hotare, justificând astfel şi apelativul de internaţional pe de-a întregul. Cele 10 concerte în decurs de peste o lună, ne-au condus cu rafinamentul executanţilor prin lumea fascinantă a barocului muzical şi nu numai. Bach (tatăl şi fiul Christian), Händel, Telemann, Corelli, Torelli Geminiani, Vivaldi, Couperin, Rameau sau Purcell şi-au asumat greul, urmaţi de mai puini cunoscuţii J.Ch. Graupner sau Ch. Avison şi cei dinaintea lor ca G. Cacini cu opera sa *Euridice* (concertant desigur) sau Cl. Janequin şi cei din perioada lui, la patru voci bărbăteşti şi lăută dar şi muzică flamboiantă anonimă sau semnată de J. Browne şi Th. Asewel. Şi, surpriză, un Mozart (*Requiemul*) în transcriere instrumentală totală cu iluzia vocilor desigur. La sfârşit, ne-a învăluit un recital de clavecin cu sonorităţi diafane.

După câteva zile s-a demarat şi **TimOrgelFest**-ul (2-19 X '18), cu cele 14 manifestări concertante şi el de 18 ani în vogă cu rădăcini de la începutul anilor '90 prin *Zile muzicii de orgă din Banat*, impuse atunci de Facultatea de muzică. Majoritatea concertelor s-au desfăşurat în Dom-ul Catolic, Biserica Millenium şi cea Adventistă dar şi câte unul la Arad, Reşiţa,Vinga şi Apateu atrăgând un public dornic de aşa muzică, susţinută de organişti de valoare din Spania, Italia, Elveţia, Cehia şi Ungaria, dar şi de la noi ca Cristian Roşoagă, Cristina Struţa sau Felician Roşca care e şi sufletul şi organizatorul întregului festival. Ne-au încântat mai ales Eugenio Maria Fagiani cu improvizaţia lui, Jean-Christophe Geisner cu preludiul lui G. Roparts şi L. Vierne desigur, Enrico Zanovello cu Suita lui G. Young şi Passacaglia lui J.E. West, František Vanicek cu B. Martinu şi Fl. Peetres sau Ferucio Bartoletti cu un impozant M. Reger, toţi insă au pornit în programele lor de la Bach tatăl şi al barocului parcă făcut pentru acest instrument sau invers. La concertul de final cu Levente Kuzma s-a alăturat şi Corul (pregătit de I. Todea) şi Orchestra Filarmonicii (dirijor R. Zaharia) dând o mai mare amploare festivalului.

Şi tot în această toamnă a atras atenţia, într-un sfârşit de săptămână, şi **Festivalul muzicii de fanfară** cu câteva ansambluri din oraş şi judeţele limitrofe, cu dorinţa perpetuării şi acestui gen de muzică atât de savurat în trecut de marele public.

Dar, ca o săgeată bine ţintuită asupra repertoriului tradiţionalist, am putea spune muzeal, care vine cu un **Concert de muzică şi poezie** gândit şi pus în aplicare de tânărul compozitor Gabriel Mălâncioiu şi moderat de poetul Robert Şerban cu lucrări camerale, de ultimă oră, creaţii recente, în general, de tinere compozitoare romînce, în special, situându-ne în prezentul real al muzicii, în interpretarea unui colectiv de tinere cadre didactice de la Facultatea de muzică, - un pas spre muzica ce va să ne cuprindă.

În aceeaşi zi de mijloc de octombrie a demarat şi **Festivalul Baroc** cu multă muzică renascentistă, cu ansambluri din ţară şi străinătate, susţinut de municipalitate în Biserica din Elisabetin, iar melomanii scenei lirice se pregătesc să revadă spectacolele operei grupate şi ele într-un festivalul a lor „Timişoara muzicală".

Trio Contraste

Începutul lunii noiembrie, însă, ne-a captat cu totul muzica nouă prin **Festivalul „Intrada"** derulat pentru a 5-a oară prin grija filarmonicii şi a unui mănunchi de entuziaşti în această direcţie. Astfel, Timişoara a fost pentru câteva zile capitala muzicii, a muzicii din zilele noastre, purtând şi un titlu emblematic: ***Combinare, Fuziune, Unitate***. Concertul de deschidere dirijat de austriacul Gottfried Rabl a cuprins lucrări în care în prim plan trona pianul. Remarcabil a sunat în interpretarea Andreei Olaru *Concertul* compozitoarei Carmen Petra-Basacopol care a împlinit recent 92 de ani şi impresionanta *Toccata* lui Remus Georgescu cu o înveşmântare orchestrală cu Andreea Dumitrescu, ambele certitudini ale pianisticii timişorene, mai puţin convinător Wolfgang Glemser cu *Concertul* de Germanul Volker Freidel. O impresie bună a făcut şi tânărul nostru creator Gabriel Almaşi cu lucrarea *Magma* pentru duoul Adriana şi Sorin Dogariu sau puţin languroasa lucrare a lui Andrei Tănăsescu, cel mai des prezent la noi, cu duoul Manuela şi Dragoş Mihăilescu.

A urmat un concert de muzica electronică, acusmatică şi puţin dans în final cu Anca Florea – *Imaginary changes* cu participare consistentă franceză dar şi cu creaţii semnate de Călin Ioachimescu şi Octavian Nemescu sau plecata din Timişoara Ştefania Becheanu. Un spaţiu mai larg decât Mansarda bastionului Trerezia şi o mai restrânsă desfăşurare în timp ar fi venit mai în întâmpinarea ascultătorilor.

Cuvântul prin poezie s-a alăturat sau s-a intercalat muzicii noi desigur, şi în spaţioasa sală Capitol lăsând să se împletească în voie vorba cu sunetul. Recitalul **Trio-ului Contraste** - Ion Bogdan Ştefănescu, Sorin Petrescu şi Doru Roman care a adus şi pe cei tineri de la **Percutissimo** cu *Elegia* de A.Vieru, *Lamento* de I. Odăgescu, *Colour Combination* pentru întregul ansamblu de L. Manolache, *Convergent* de E. Wendel şi *Variaţiuni pe o temă de Mozart* de D.Dediu sau *Spiegel*... de Arvo Pärt şi *Klavierstück* de H.Ch. von Dadalsen au avut alături glasurile simple al poeţilor ce multe au citit şi recitat captând auditoriul, Marcel Tolcea, Robert Şerban şi Eugen Bunaru.

De la cuvânt s-a pornit şi în matineul din sala Liceului Lenau datorată compozitoarei Nicoleta Dinescu, mai apropiată culturii germane, care a scris muzica (S. Petrescu-pian şi D. Roman-percuţie) melodramei *Fipps der Affe* după poemul lui Wilhelm Busch redat prin glasul recitatorului Thomas Niese. Păcat că au lipsit imaginile originale, create de autor ca să se fi activat şi latura vizuală.

Ansamblul austriac **Aiborne extendend** (blockflöte, flaut, harpă, clavecin şi voce) ne-a adus un mănunchi de lucrări ale unor compozitoare, desigur în prim plan cu V. Dinescu şi Doina Rotaru alături de R. Lazo, E. Harnik, Cl. Cervenka, S. Lacroix sau M. Ferenk-Petric, iar **Cvartetul Profil** (D. Moş, P. Nemţeanu, M. Movileanu şi M. Marian) cu opusuri de A. Iorgulescu, M. Marbe şi J. Widmann. Timişorenii, în ascensiune valorică, au evoluat apoi cu ansamblul **EREM** cu pianistul Victor Andrei Părău prezent în permanenţă, clarinetistul Cristian Miclea (prezenţi şi în concertul precedent cu sonatina lui Robert Dycke), violonista Cristina Mălăncioiu, flautistul Vlad Colar sau celistul Darius Tereu cu opusuri semnate de A. Stroe, D. Rotaru, H. Şurianu, L.A. Mânzat şi timişoreanul M. Popean urmat de **Duo-ul Vivo**: Radu Ţaga şi Marco Ristic cu piese interesante pentru fagot şi acordeon realizate de R.W.Oschanitzky, N.Brânduş, Ionică Pop şi Zoran Bozanic.

Concertul de încheiere al festivalului „Intrada" i-a revenit în parte Filalmonicii din Arad care, sub bagheta dirijorală a lui Cristian Neagu, ne-a prezentat trei lucrări concertante de Gabriel Mălăncioiu cu saxofonistul Kobi Shem Tov, Teodor Ţuţuianu cu soprana Stanca Manoleanu şi baritonul Cristian Ardelean şi Dan Dediu cu nelipsiţii Sorin Petrescu şi Doru Roman. Ca apoi, în partea a doua, să ni se ofere de către compozitorul Doron Kaufman, desigur în primă audiţie absolută, ca majoritatea lucrărilor, cu un grup de instrumentişti din Israel şi cei doi solişti vocali: Opera URGENTcombinOPERAtion-jazzimfonic opera cu terapie intensivă – cum ne-a şi dovedit-o.

Se pare totuşi că va mai urma încă un Festival de muzică nouă în parteneriat cu Facultatea de muzică a Universităţii care pune sub un acoperământ tineretul, aducând siguranţa viitorului în arta sunetelor.

Damian VULPE

ARHAISME

Caricatura, burlescul, absurdul, ironia şi gâlceava s-au înfrăţit pentru a face haz de necaz… sau nu, într-un început însorit de toană şi de toamnă cu frunze ruginii, dar mai degrabă verzi. În perioada cu pricina, 4-11 octombrie 2018, la Arad s-a desfăşurat Festivalul *Iubiţi Muzica Românească*, aflat la ediţia a doua, un eveniment realizat în parteneriat cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Tematica înlănţuirii de concerte a fost diversă, iar denumirea lor a reflectat acest aspect: "Româneşte cu haz", "Cântece şi Balade", "Muzica Noastră Veche şi Nouă" şi "Ecouri din Străbuni" - titluri căpătate de cele patru evenimente camerale, simfonice sau vocal simfonice.

Dorinţa de a aduce în faţa publicului, mai mult sau mai puţin iniţiat, muzică autohtonă din diferite perioade de creaţie este una salutară, iar reacţiile ascultătorilor au fost pe măsură, inimile lor s-au deschis pentru crâmpeiul din vasta muzică românească. Concertul simfonic "Româneşte cu haz", desfăşurat în ziua de 4 octombrie, la ora 19.00, în sala Palatului Cultural, a deţinut rolul de iniţiator al Festivalului şi a constat într-un spectacol în care muzica s-a *chitit* cu actoria având drept unic scop hazul. A face glume pe seama cuiva, a-şi ascunde supărarea glumind, a fi plin de duh, a se veseli sau ai înveseli pe cei din jur, sunt doar câteva dintre ipostazele hazului, iar în lucrările muzicale împărtăşite publicului în cadrul acestui concert hazul a îmbrăcat forme caricaturale, burleşti, absurde, ironice sau groteşti. Invitatul special, Mihai Bisericanu, actor la Teatrul Bulandra din Bucureşti, şi-a asumat atât rolul de moderator cât şi pe acela de talentat interpret de muzică românească; datorită calităţilor sale actoriceşti, dar şi muzicale a reuşit să creeze un adevărat spectacol. În deschiderea concertului a adus un elogiu caragialesc pianului şi a ironizat instrumentele din cadrul orchestrei. Bineînţeles, nu îi putea lipsi din repertoriu rolul de dirijor, astfel că sub bagheta sa acordurile false ale orchestrei au reprezentat deliciul publicului. Totul ar fi fost însă în van fără participarea Orchestrei Filarmonicii de Stat din Arad, condusă cu dedicare de către dirijorul Cristian Neagu şi avându-i ca solişti pe soprana Stanca Manoleanu şi baritonul Alexandru Şuca. Publicul… *cu chiuita*! Cele cinci lucrări dintre care două prime audiţii absolute, interpretate cu entuziasm ardelenesc în cadrul concertului atât de către solişti cât şi de orchestră sub atenta supraveghere a dirijorului, aparţin unor compozitori reprezentativi ai muzicii româneşti din diferite generaţii, cu priviri şi preocupări estetice diferite, dar uniţi, datorită acestui eveniment, în ale hazului.

actorul Mihai Bisericanu

Interludiu, vals şi aria "Trădare!" din opera "O scrisoare pierdută" (după Ion Luca Caragiale), aparţinând lui **Dan Dediu**, este încă o dovadă a măiestriei compozitorului, care imaginează prin intermediul ritmurilor împrumutate din muzica de circ, de vals şi de tango, dar şi a orchestraţiei, sonorităţi caricaturale pe care le suprapune peste personajele lui Caragiale. Satira rezultată a încântat audienţa. ***Două epitafuri*** (După Ezra Pound), lucrarea nemuritorului compozitor **Aurel Stroe** a adus un altfel de haz în desfăşurarea serii şi anume hazul de necaz, ducându-ne cu gândul la celebrul Cimitir Vesel de la Săpânţa.

Melanjul dintre "umorul funebru a lui Ezra Pound" şi "Nuanțele subtile de realism naiv sau de lirism frust" au creat un univers în care hazul are rol tămăduitor. ***Plecarea în străinătate*** – piesa compozitoarei **Laura Manolache** are la bază proza lui Urmuz "absurdă dar, în mod miraculos, plină de înțelesuri grave sau burleşti". Creația componistică a autoarei dialoghează ca într-un joc de-a v-ați ascunselea cu textul şi prin parodiere, devine în final o savuroasă comedie. Lucrarea ***De-a sunetele***, cinci poeme pentru recitare cantabilă şi orchestră pe versuri de Marin Sorescu, aparține compozitorului **George Balint** şi ne relevă ironia. Poemele alese: *Mişcare*, *Straturi*, *Viziune*, *Fluierul* şi *Zgomote* au fost selectate "pe criteriul referirii în text la unul sau mai multe aspecte sonore: tropăit, pocnete, flecăreală, fluierat, zgomote…" Ironiei textului literar i se adaugă cea muzicală care conține "semnale/sintagme foarte difuzate in perioada *epocii de aur*". Combinația rezultată denotă fantezie creatoare şi umor. Încă din titlul partiturii ***Gâlceava înțeleptului cu țânțărimea***, a compozitorului **Teodor Țuțuianu**, se *ițeşte* spiritul glumeț al situațiilor ce sunt povestite prin intermediul muzicii. Gâlceava nocturnă dintre personaje are ca rezultat crearea unor momente hazlii.

Orchestra Filarmonicii de Stat din Arad, dirijor Cristian Neagu, baritonul Alexandru Şuca

Pocinogul a etalat publicului fațete diferite ale umorului românesc şi, neîndoielnic, a relevat încă o dată diversitatea şi bogăția situațiilor în care omul simplu din popor sau intelectual rasat reuşeşte, indiferent de situație, să îşi învingă amarul printr-un zâmbet, un semn al nemuririi speranței şi, nu în ultimul rând, al faptului că şi compozitorii au HAZ.

Elena APOSTOL

La Sibiu…

Un Bruckner de zile mari

În fiecare toamnă, zilele sfârşitului de octombrie şi început de noiembrie mă prind la Sibiu, unde merg pentru a onora obiceiuri ale locului, care țin de tradiție, iubire şi respect, devenind astfel în timp, o duioasă şi melancolică rutină, la care nu aş renunța nicicând. Şi, dacă în această perioadă, prind şi o *joi* când are loc Concertul Filarmonicii - şi-l cam prind – atunci rutina devine încântătoare, ştiut fiind faptul că am fost şi sunt o constantă admiratoare a virtuților acestei formații simfonice, pe care o consider cu adevărat de excepție. Iar dacă programul serii se asortează cu vara indiană, ce galopează şi ea spre statutul de rutină, mângâind mai mereu în aceste zile zona, şi la pupitrul dirijoral mai este şi un muzician de har, care conjugă perfect profesionalismul, cunoaşterea, înțelegerea, expresivitatea, cu rara capacitate de a transmite dincolo de rampă mesajul partiturilor prin trăirile şi emoțiile instrumentiştilor, atunci se cheamă că am fost binecuvântată cu un miracol. Asta am simțit în seara zilei de 25 octombrie la Concertul Filarmonicii de Stat din Sibiu. Un miracol (mă refer strict la partea a II-a) cauzat de uimitoarea compatibilitate dintre compozitor, orchestră şi dirijor, miracol care m-a tulburat profund. S-a cântat „Simfonia a 5-a în Si bemol major" de Bruckner. Lucrare grea, lungă, puternică, monumentală, dar... răvăşitoare în tălmăcirea orchestrei şi a dirijorului său Theo Wolters – o altă veche şi prețuită cunoştință, care în pofida concertelor pe care le susține frecvent cu cele mai galonate orchestre din lume, preferă Filarmonica sibiană. Şi înțeleg de ce! Revenind la Bruckner, trebuie să spun că prin interpretarea dată, Theo Wolters a reuşit să evidențieze cu emoție măsurată, cu gravitate dar şi gentilețe, cu profunzime dar şi suplețe, fiecare temă, tonalitate, contrast, armonie, fiecare grup sau solo de instrumente, dezvăluind ascultătorilor şi luminiscențele greu sesizabile de alți confrați, din plenitudinea şi vigoarea armonică atât de particulara stilului brucknian. Cât priveşte pizzicato-urile partidelor de coarde, cu sunetul şi omogenitatea lor rarissimă, greu de descris în cuvinte, au dat fiori prin acuratețe, blândețe şi paleta de nuanțe minunat colorate. *A fost un Bruckner de zile mari.*

Theo Wolters

Dar... seara din 25 octombrie a avut şi o primă parte, compusă din foarte aşteptatul „Concert nr. 3 pentru pian şi orchestră în Do minor" de Beethoven. Foarte cântat şi foarte cunoscut, atât ca „primul mare concert beethovenian în care solistul şi orchestra au fost tratați ca parteneri egali", cât şi ca o nelipsită lucrare din repertoriul fiecărui pianist concertist, datorită cantabilității lui şi a posibilităților de etalare în egală măsură a tehnicii cât şi a sensibilității artistice a protagonistului. Acum, din păcate, el nu s-a ridicat la aşteptări şi asta datorita lui Csiky Boldizsar, căruia i-a trebuit cam mult timp (circa o parte şi jumătate din el) pentru încălzire şi pentru a realiza tocmai acel parteneriat, el abordând partitura din perspectiva

solistului pentru care concertul înseamnă *el* - ca personaj principal şi *restul muzicienilor* - ca figurație. Oricum, cu ajutorul slalomului elegant făcut de dirijor şi orchestrei care s-a retras cumva în umbră, pentru a nu face rabat de la calitate, a trecut binişor acel „Allegro con brio" în care pianistul, cu o digitație potrivită şi o tehnica bună - mai puțin în ceea ce priveşte apogiaturile prea expediate – ne-a demonstrat o prea mare detaşare, fixându-şi discursul mai mult pe monolog în defavoarea dialogului solicitat de scriitură. „Largo" însă, a fost mai reflexiv şi mai apropiat de ce ar fi trebuit să facă, dregând busuiocul, chiar foarte bine, de abia în „Rondo"-ul din ultima parte, care a fost o reală reuşită.

În fine, mai bine mai târziu decât niciodată. Aşa că spre final, l-am auzit şi pe Beethoven, doar că vedetele au fost tot dirijorul şi orchestra care prin calitățile lor, au adus în sufletele melomanilor acea lumină gravă, dar plină de spirit, caracteristică compoziției în cauză. Cu toate aceste triste inadvertențe, Concertul din 25 Octombrie de la Filarmonica sibiană va rămâne (cel puțin în ceea ce mă priveşte) gravat în memorie, pentru acel minunat şi uimitor *Bruckner de zile mari*. Aplauzele mele la scena deschisa orchestrei şi dirijorului ei. Bravo!

Doina MOGA

Concursul Internațional de Canto "Tiberiu Brediceanu"

În miez de octombrie, la Lugoj a fost organizată prima ediție a Concursului Internațional de Canto "Tiberiu Brediceanu". Oraşul de pe Timiş, care are o splendidă tradiție muzicală – corală şi nu numai – organiza, acum nu foarte mulți ani, Concursul internațional pentru voci de tenor care purta numele marelui interpret Traian Grozăvescu, originar din acest oraş. Din păcate, acest concurs unic pe plan regional şi chiar European a dispărut. Dar iată că frumoasa tradiție operistică a fost reluată, prin eforturile profesorului Constantin Tufan Stan, care a reuşit fondarea unui nou concurs internațional, care de această dată poartă numelui unui alt celebru lugojean, Tiberiu Brediceanu, compozitor şi co-fondator al Operei Române din Cluj.

Mihai Cosma, Marius Zaharia

Concursul a fost organizat cu sprijinul Primăriei municipiului Lugoj şi personal al primarului Francisc Constantin Boldea, care se dovedeşte a fi un constant susținător al muzicii, după ce a cumpărat 2 piane de concert noi (pentru Teatru şi pentru Şcoala de muzică) şi după ce a oferit titlurile de cetățean de onoare şi ambasador al oraşului mezzosopranei Aura Twarowska.

Maria-Magdalena Duțu, Crimhilda Cristescu, Andreea Marinescu

Iată şi palmaresul acestei prime ediții, la care au luat parte 23 de tineri din 5 țări, care au prezentat piese din repertoriul românesc şi străin de lied şi arii de operă. În etapa a doua a fost inclus în programul tuturor participanților un cântec (la alegere) de Tiberiu Brediceanu

Marele Premiu şi trofeul concursului au revenit tenorului Marius Zaharia de la Opera Națională Română din Timişoara, care a obținut şi **Premiul Special "Traian Grozăvescu"**.

Premiul I a fost adjudecat de soprana Andreea Gabriela Marinescu, studentă la Universitatea din Craiova.

Premiul II, ex-aequo, a fost câştigat de baritonul Mihai Alexandru Raicea şi soprana Sandra Eliza Bărănescu, cea mai tânără concurentă, în vârstă de doar 18 ani.

Premiul III, tot ex-aequo, a fost împărțit de sopranele Andreea Carmen Marin şi Maria Magdalena Duțu.

Iată şi celelalte premii acordate în concurs: Premiul "Remus Georgescu": Dragancho Najdoski (Macedonia), Ana Maria Vinczy, Daniel Zah, Milanka Noveska (Macedonia); Premiul Academiei Româno-Americane de Arte şi Ştiințe: Diana Zaharia; Premiul "Redeşteptarea": Sandra-Eliza Bărănescu; Premiul "Filaret Barbu": Silvia Maria Antemia (Germania); Premiul "Ion Vidu", acordat de prof. univ. dr. Marius Raica, rector UMFVB Timişoara: Maria Cristina Fieraru; Premiul "Mirela Zafiri": Bianca Bettina Mihăescu; Premiul "Francisc Balogh": Mihail Mihăescu (Republica Moldova); Premiul "Titus Olariu": Daniel Zah.

de la stânga: Constantin-T. Stan, Ramona Popovici, Aura Twarowska, Andreea Marinescu, Georgeta Stoleriu, Mihai Cosma

Juriul a fost alcătuit din prof. univ. Georgeta Stoleriu – preşedinte, dr. Aura Twarowska – director artistic şi prof. univ. dr. Mihai Cosma, iar secretarul competiției a fost prof. dr. Constantin Stan Tufan.

Acompaniamentul a aparținut prof. univ. dr. Crimhilda Cristescu (Universitatea Națională de Muzică Bucureşti), conf. dr. Aida Marc (Timişoara) şi prof. Evelin Andreea Roman (Colegiul Național de Artă „Ion Vidu" Timişoara).

C. MIHAI

George Balint –

Compoziţia muzicală: o nobilă fiinţare orientată spiritual către fiindul Fiinţei

Prezent pe data de 11 octombrie 2018 la Universitatea Naţională de Arte „George Enescu" din Iaşi, **George Balint** – distins compozitor, muzicolog şi dirijor – a întregit seria primelor zece conferinţe iniţiate şi moderate de prof. univ. dr. **Gheorghe Duţică** sub genericul ***Opera Omnia. Autoportrete componistice***, manifestare onorată pe parcursul ultimilor doi ani de prezenţa unora dintre cele mai notabile personalităţi creatoare ale zilelor noastre: Adrian Pop, Dan Dediu, Nicolae Brânduş, Doina Rotaru, Octavian Nemescu, Sabin Pautza, Viorel Munteanu, Cristian Misievici şi Adrian Borza.

Compoziţia muzicală - o metaforă a fiinţei, un mod de fiinţare... – o conferinţă despre aventura creaţiei: de la întemeiere, până la trecerea ei în memorie şi, de ce nu, în nemurire. Dar **întâlnirea de la Iaşi** a fost cu mult mai mult decât o conferinţă. Meditând asupra sunetului şi cuvântului poetic, George Balint ne-a atras într-o comuniune a *dez-mărginirii* şi reintrării în sine, întru zămislire de „zbor cu aripile înlăuntru" (după zicerea lui Nichita Stănescu, cel mult iubit, invocat şi evocat de compozitor); o comuniune a metaforei şi reîntemeierii de *logos-melos*, întru „ascultare, auzire şi contemplare". Parcurgând iniţiatic „etapele audiţiei", ne îmbie compozitorul, vom ajunge la „stadiul indurabil *contemplării*, când de-contemplatul nu mai este opera dată de sunet, ci ceea ce se ascunde sub veşmântul acestuia, respectiv *tăcerea*. /.../ Ceea ce se contemplă la propriu este un mod al tăcerii de sub sunet, o tăcere fertilă ca un pământ în care sunetul rădăcinează odată cu ascensiunea sa către etericul celest. Este ceea ce numesc şi înţeleg prin *tăcere spirituală*". De aceea, în numele metaforei atotrevelatoare, pentru George Balint „compoziţia muzicală nu poate fi decât o *nobilă fiinţare orientată spiritual către fiindul Fiinţei*".

După acest inedit „acordaj" spiritual, afectiv şi reflexiv deopotrivă (să fi plutit în aer duhul baghetei magice a dirijorului?), compozitorul îşi continuă firul discursiv oarecum paradoxal, cu „unele aspecte de caracter al finalului".

Ascultându-l, mă întrebam: oare care dintre tulburătoarele rituri ale creaţiei provoacă mai multă nelinişte? Cele de *începere*, cele de *trecere*, cele de *încheiere*...? Un recurs memorabil ne-ar trimite în zona dilemelor lui Constantin Noica: „ce se întâmplă cu muzica după stingerea ultimului sunet?" se întreba, sub nedisimulată vrajă, filosoful. „Trece într-un dor de *nefinitudine*", i-ar putea răspunde, peste timp, George Balint. Pentru compozitor, faptul că „se mai poate continua sau spune altfel un anume gând muzical consemnat în partitură" reprezintă indicele de relevanţă asupra modului în care îşi „încheie" lucrările. Şi vin în sprijinul acestei dualităţi catalizatoare (finitudinea fiinţei *vs*. non-finitudinea operei) *închiderile-deschideri* din poemul-simfonietă *Hunab-Ku* (*Fluturele galactic*, 2011), piesa corală *Paparuda* (oricare dintre cele trei versiuni: 1993, 2003, 2013), poemul scenic *Întru sine* (2004), pe texte de Sfântul Augustin, sau Concertul pentru saxofon şi orchestră *Zbucium* (2006), dedicat lui Daniel Kientzy.

Dar *începerea*? Şi un alt recurs memorabil ne duce în sfera reflecţiilor lui Dan Dediu, dintre care ar fi suficient să invocăm consideraţiile emblematice din studiul fenomenologic despre *Începutul" (incipitul) în creaţia simfonică a lui George Enescu*.

Aşadar, sunetul primordial, starea născândă, impulsul deschiderii unor lumi necunoscute, pline de latenţe şi premoniţii: începutul-înfiripare, ca o „tăcere condensată în sunet" – *Zoom In pe o stare de linişte* (2008); începutul abrupt, ca în *12 lovituri*, pentru septet instrumental (2003); începutul în forţă, dramatic din *Rhoe* (1994), pentru clarinet, vioară şi pian. Prolegomene, prefigurări, matrici şi coduri virtuale, toate anunţând marele excurs în lumea „surselor de expresie".

George Balint stăpâneşte profunzimile limbajului muzical şi se mişcă permanent în interiorul modernităţii autentice. Muzica lui are rădăcini româneşti, dar este turnată în creuzetul european al conceptelor şi tehnicilor de compoziţie. Alarmat de vlăguirea muzicii contemporane sub impactul experimentului steril, George Balint nu se refugiază totuşi în confortul protector al poeticilor tradiţionale şi nici nu devine prizonierul cazuisticii repetitive a propriului limbaj. Discipol al lui Ştefan Niculescu, compozitorul a înţeles esenţa ontologică a principiului „coincidentia oppositorum" şi, în spiritul Maestrului său, se raportează la acelaşi orizont bipolar, fără a încerca să-i unifice termenii într-o iluzorie sinteză „armonioasă", ci să surprindă în simultaneitate existenţa lor antinomică. Desigur, există invarianţe de limbaj, îndeosebi la nivelul anumitor tipologii de scriitură, dar există şi un surprinzător spaţiu al „ciocnirilor" paradigmatice, în care transpar amprentele viziunii sale originale.

„Sursele de expresie" ale compoziţiilor lui George Balint sunt pe cât de diverse, pe atât de organic integrate unui limbaj al cărui vector ideatic este *metafora*. În opinia mea, recursul poetic induce – cauzal şi premonitoriu – o anume tensiune semantică între „ceea ce este" şi ceea ce „stă să fie". Aici s-ar putea deschide largi paranteze despre euristică şi imaginar, despre materie şi gând, despre gând şi sunet, despre esenţa intuiţiei şi imanenţa revelaţiei şi despre toate la un loc în proximitatea sau, mai bine-zis, iminenţa instaurării acelei ordini căutate de spirit. Intersectând punctul incomensurabil al fuziunii dintre narativ şi nondiscursiv, muzica nu mai este doar o „altfel de lectură" a textului poetic, ea devine un veritabil *alter ego* al cuvântului.

Iată cum muzica lui George Balint devine pentru mine o fericită confirmare a propriilor idei şi intuiţii: o muzică de învăluire, ce te ia în stăpânire prin magice substitute sonore, prin simbolice chei semantice deschizătoare de universuri paralele.

De aici, o rafinată şi subtilă tratare a „surselor de expresie": de la ipostaza instrumentală (*Leagăn de-amurg*, nonet instrumental, 2000; *Muzică pentru Archaeus*, 2003), la cea corală (*Paparuda*, *De ce june*), dar, mai ales o preocupare cu totul excepţională de integrare a vocii în discursul muzical-poetic: palierul instrumental (*Scene ludice*, Triplu concert pentru flaut, percuţie şi pian, 2008), palierul liric (*Un nod un semn şi-un mic poem*, 10 momente lirice pentru soprană şi pian

pe versuri de Nichita Stănescu, 2008), nuanțat la rândul lui în liric-recitat (*MAIISM*, compoziție modulară cu trei surse literare: *imnuri pitagorice*, *povestiri de Osho* şi *texte ale compozitorului*, 2011; *Tocirea*, pe versuri de Nichita Stănescu, 2006), instrumental-recitat (*... Pe un poem de Eminescu*, 2001; *Un singur copac şi atâtea păsări*, pentru opt clarinete, percuție, narator şi bandă, pe text propriu, 2010).

Iar dacă ar trebui să găsesc o „ilustrație literară" la cortina de final ieşean a muzicii invitatului nostru, aceasta nu ar putea fi decât un fragment din *credo*-ul său componistic: „Există mereu un minim interval între momentul dat şi orizontul finalității unui parcurs sonor care, pentru mine, nu este altceva decât o metaforă a ființei. Poeticitatea este aspectul comun întregii mele creații muzicale de până acum".

George Balint şi **întâlnirea de la Iaşi** – oficiere a unui ritual de convertire a cuvintelor în necuvinte... *De natura poesis* – pare a fi sintagma aspirantă la condiția retroactivă de titlu-metaforă pentru o muzică dăruită nouă mai bine de două ore, *dintru* şi *întru* poezie, cu generozitate, dragoste şi nerostite – dar cu atât mai prezente – gânduri-speranță de neuitare şi de revedere. „Înfrânți" de real (Nichita, iar şi iar...) ne-am dedat metaforei, explorând împreună o *epica magna* țesută din enigme şi capricii, metafore şi labirinturi, paradoxuri şi miracole promițătoare de lumi „nemaivăzute" şi „nemaiauzite". Inspirație, inefabil...? Dincolo de neliniştea metafizică a vibrației, dincolo de apăsarea inexorabilă a duratei, plăsmuirile sonore ale lui **George Balint** readuc, de fiecare dată, raza de lumină degajată de singurul judecător credibil: **viitorul**.

invitat şi gazdă: George Balint şi Gheorghe Duțică

Gheorghe DUȚICĂ

Dumitru Jompan la 80 de ani

În ultima decadă a lui decembrie 2017 (după îndoliatul omagiu adus regelui Mihai, trecut la Domnul), comunitatea din Marga a aniversat 115 ani de la instituirea coralei locale – potrivit atestării documentare –, păstorite, în ultimele decenii, de un devotat fiu al satului, muzicianul-cărturar – profesor, dirijor, gânditor şi poet – Dumitru Jompan.

Coborâtor dintr-un tărâm de poveste, Valea Bistrei, unde a lăsat o pilduitoare moştenire culturală generațiilor prezente şi viitoare (ctitorirea unor instituții corale cărăşene, între care se detaşează vestitul festival din comuna Marga, mărturie pentru veşnică şi luminoasă aducere-aminte, ce a dobândit, în decenii, o adevărată aură legendară), Dumitru Jompan a devenit, el însuşi, o personalitate providențială a locului. Valorificarea şi promovarea moştenirii muzicale lăsate, testament peste veacuri, de Timotei Popovici, s-a constituit într-una din temele predilecte ale maestrului. La Lugoj, nimeni nu-l mai pomeneşte şi cinsteşte astăzi, din păcate, pe autorul primului dicționar muzical din istoria muzicii româneşti, Timotei Popovici, fostul învățător de la Şcoala Confesională Ortodoxă, unde a fost coleg cu Ioan Vidu. Compozitorul bănățean (născut la Tincova) a poposit la Lugoj, ca dascăl, în anul şcolar 1895-1896, fiind unul din membrii comitetului organizator al mărețelor serbări dedicate afilierii Banatului la ASTRA. În 1940 au răsunat, la Lugoj, armoniile divine din *Avram Iancu, regele munților*, poem coral-instrumental pentru soprană, tenor, fluier, semnal de tulnic şi cor mixt.

Pe Dumitru Jompan l-am cunoscut relativ târziu, în 2003, când, cu o curiozitate adolescentină, maestrul, auzind că un mai tânăr confrate, trăitor la Lugoj, „îndrăznise" să se aventureze în mirifica şi încă nu îndeajuns desțelenită istorie muzicală a Banatului, îşi manifestase dorința de a mă cunoaşte. Dăruindu-i volumul meu de debut (*Rapsodia din Belinț*), între noi s-a înfiripat, aproape instantaneu, o profundă şi trainică prietenie, bazată pe împărtăşirea aceloraşi valori. Harnic şi acribios cercetător al bibliotecilor şi arhivelor regionale şi naționale, deopotrivă generos (mi-a oferit, sub impulsul unui rar altruism, numeroase fişe adunate cu sârg de-a lungul anilor, prețioase surse biobibliografice – cele consacrate contactului lui George Enescu cu spațiul bănățean mi-au facilitat elaborarea volumelor dedicate Orfeului moldav: *George Enescu în Banat* şi *George Enescu. Consonanțe bănățene*), autor extrem de prolific, cu complexe şi, uneori, surprinzătoare teme propuse unui larg spectru de cititori (învățăcei, specialişti, public larg cultivat), D. Jompan s-a dedicat plenar restituirii trecutului cultural al localității care l-a adoptat, Caransebeş, vechi leagăn al spiritualității româneşti bănățene, care l-a cinstit cu cuvenite onoruri.

Răsplătind încrederea conferită (la catedra de muzică a Facultății Teologice din Caransebeş, aflată sub oblăduirea Universității „Eftimie Murgu" din Reşița, charismaticul dascăl, unicul muzicolog cărăşean membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România – selectul for al muzicienilor români profesionişti – a promovat toate treptele universitare, iar Primăria i-a acordat titlul de Cetățean de Onoare), D. Jompan a zămislit, cu arta unui miniaturist japonez, adevărate fresce ale genezei, rostuirii şi devenirii cântului vocal românesc în Banatul de munte.

O altă dimensiune a impresionantei cariere a venerabilului cărturar şi pedagog (aria preocupărilor sale profesionale cuprinde, pe acelaşi plan axiologic, istoriografia muzicală, lexicografia, folcloristica, etnomuzicologia, bizantinologia) o reprezintă creația corală. Dumitru Jompan s-a inspirat, cu consecvență, din filonul ancestral al cântului psaltic bănățean (cântarea de strană, în varianta bănățeană, a constituit o perpetuă şi incitantă temă de cercetare, interpretare şi valorificare în creația sa muzicologică şi componistică), dar şi din melosul de sorginte populară – folclor orăşenesc şi țărănesc.

Un gând frumos şi luminos adresat, astăzi, maestrului cărăşean la împlinirea celor 80 de ani, tuturor truditorilor pe altarul culturii – neştiuți, modeşti, harnici, demni şi oneşti.

Constantin-T. STAN

Very Classic

Primăria Capitalei, prin Centrul pentru Seniori al Municipiului Bucureşti (Director General Elena - Alexandra Dobre), a organizat în superbul decor al Palatului Bragadiru concertul de muzică clasică intitulat ”VERY CLASSIC – SENIORI în CENTENAR”, susținut de tenorul Marcel PAVEL, alături de invitații săi, tenorul Vlad Miriță, baritonul Iordache Basalic, soprana Alis Făiniță şi violonista Ana Ungureanu, acompaniați de Orchestra Metropolitană Bucureşti (dirijor Daniel Jinga).

Vlad Miriță, Marcel Pavel, Alis Făiniță, Iordache Basalic

Acest eveniment cultural de excepție, inclus în Programul ”ARTĂ pentru SENIORI”, inițiat şi organizat de Primăria Capitalei prin CSMB a strâns laolaltă „Seniori” din toate sectoarele Capitalei, dar şi reprezentanți ai asociațiilor de artă şi cultură, personalități ale vieții cultural-artistice, reprezentanți ai PMB, artişti şi iubitori de muzică clasică. *”Este vorba despre organizarea şi desfăşurarea unui amplu program cultural care să adune laolaltă mai multe spectacole de înaltă ținută şi evenimente dedicate artelor - teatru, muzică, artă coregrafică, arte vizuale”* – a spus Alexandra Dobre, Director General CSMB - ”ARTĂ pentru SENIORI *are ca scop promovarea în rândul vârstincilor şi nu numai a culturii muzicale, prin crearea unei conexiuni între patrimoniul muzical internațional şi cel național, evidențiind rolul important jucat de muzică, în aceşti 100 de ani de Unire, ca formă culturală de expresie şi modalitate de punere în evidență a culturii naționale şi mondiale. Toate evenimentele pe care le organizăm au ca unic scop o îmbunătățire a calității vieții sociale a seniorilor bucureşteni, prin participarea la evenimente care pot le influența pozitiv starea de spirit, unde există oportunități de socializare şi petrecere a timpului liber într-un mod recreativ şi relaxant. Şi, mereu, facem tot ce este omeneşte posibil pentru a reduce fenomenul de marginalizare în rândul acestora”*.

Cu ocazia concertului, Alexandra Dobre a oferit protagoniştilor, din Partea PMB şi CSMB şi personal a Primarului General Gabriela Firea, superbe Plachete onorifice lui Marcel Pavel - vocea de aur a muzicii uşoare româneşti, pentru distincția aparițiilor sale scenice, inclusiv pe plan internațional, lui Vlad Miriță - tenor cu o carieră prodigioasă atât în domeniul muzicii uşoare, dar şi pe scenele lirice, lui Iordache Basalic - personalitate proeminentă a scenei lirice româneşti, cu ample realizări şi recunoaşteri şi peste hotare, lui Daniel Jinga - un adevărat făuritor de ansambluri orchestrale şi corale de mare ținută artistică, puse în slujba artiştilor din toate genurile muzicale, şi sopranei Alis Făiniță - pentru talentul, pasiunea şi tinerețea dăruite. Artiştii au remarcat atenția acordată culturii româneşti şi implicarea în realizarea proiectelor dedicate seniorilor bucureşteni. *”Mulțumim doamnei Primar General Gabriela Firea pentru susținerea şi atenția pe care o acordă artiştilor şi pentru modul extraordinar în care de fiecare dată a răspuns proiectelor acestora”* – a spus Marcel Pavel, iar Vlad Miriță a adăugat *„Este o seară pe care suntem convinşi că nu o vom uita curând. Vă mulțumim dumneavoastră şi doamnei Primar General Gabriela Firea, un om cu sufletul aplecat spre cultură, iubitoare de frumos, unul dintre puținii oameni care a promovat artiştii în evenimente de înaltă clasă.”*

„Sunt onorat să mă aflu în seara aceasta aici” – a menționat baritonul Iordache Basalic. *„Mă bucur că v-ați gândit la noi şi că prin acest concert putem aduce şi dărui un strop din acest univers fascinant al muzicii universale”*. Tânăra soprană Alis Făiniță a spus imediat după înmânarea plachetei: *”Sunt extrem de emoționată să pot împărtăşi cu dumneavoastră aceste momente, care pentru mine, aflată la început de carieră, înseamnă enorm. Vă mulțumesc tuturor!”*

Concertul Extraordinar ”VERY CLASSIC – SENIORI în CENTENAR” a adus în prim plan nume sonore din lumea muzicală: Marcel Pavel care, alături de Orchestra Metropolitană Bucureşti dirijată de Daniel Jinga, a format un trio memorabil (aşa cum au fost şi interpetările pieselor ”*Mamma*” de Cesare Andrea Bixio, ”*Cielito Lindo*” de Quirino Mendoza Y Cortes, ”*Funiculi, Funicula*” de Luigi Danza, ”*O Sole Mio*” de Eduardo Di Capua) cu Vlad Miriță şi Iordache Basalic. Lor li s-a alăturat soprana Alis Făiniță. Ei au reuşit să cucerească cu optimism şi strălucire inimile şi sufletele tuturor celor prezenți, cu un repertoriu atent ales. Trebuie să amintim doar câteva titluri, partituri şi arii celebre ale unor renumiți muzicieni. Concertul a fost deschis de Orchestra Metropolitană Bucureşti cu *Marşul Radetzky*, compozitor Johann Strauss; au urmat ”*Santa Lucia*” de Guillaume Louis Cottrau, ”*Chitara romana*” de Bruno Cherubini (interpret Vlad Miriță), ”*Votre Toast*” de Georges Bizet (interpret Iordache Basalic), ”*Caruso*” de Lucio Dalla (interpret Marcel Pavel), ”*O Mio Babino Caro*” de G. Puccini (interpretă Alis Făiniță). Remarcabilă interpretarea violonistei Ana Ungureanu a ”*Baladei*” lui Ciprian Porumbescu şi entuziasmant finalul concertului, în aplauzele spectacorilor ridicați în picioare, cu aria “*Brindisi*” (Giuseppe Verdi) interpretată de Alis Făinița, Marcel Pavel, Vlad Miriță şi Iordache Basalic, acompaniați de Orchestra Metropolitană Bucureşti.

Iordache Basalic, Alis Făiniță, Marcel Pavel, Alexandra Dobre, Vlad Miriță

Oana GEORGESCU

Andra – „Tradițional"

Andra a fost aplaudată la scenă deschisă trei zile la rând, câte trei ore, cât a ținut spectacolul în fiecare zi. A cântat piese din toate regiunile țării; doine, sârbe, hore, un colaj de piese din repertoriul Mariei Tănase (cu proiecția unor imagini autentice), dar a invitat şi artişti consacrați pentru genuri muzicale diferite - populară, muzică uşoară, pop, dar şi hip-hop. La 100 de ani de România, 100 de persoane s-au aflat în acelaşi timp pe scenă şi au dat viață unor momente memorabile.

15 invitați au urcat pe scenă pentru a sărbători Centenarul: Constantin Enceanu, Steliana Sima, Uddi, Daniel Buzdugan, Mioara Velicu, Mirabela Dauer, Aurora şi Săndel Mihai, Nicole Cherry, Lidia Buble, Bodo de la Proconsul, Ionuț Dolănescu, Irina Loghin, Ionuț Fulea, Adrian Daminescu, Veta Biriş sunt vedetele care au aniversat alături de Andra Centenarul Marii Uniri, toți

aceştia fiind acompaniați de Orchestra Fraților Advahov, care a numărat 40 de membri, dar şi de formația Andrei.

Regia a fost remarcabilă: "Tradițional" a început cu proiecția unei înregistrări video cu Constantin Brâncuşi, întreaga scenă a fost decorată folosind videomapping. Producătorii au adus meşteşugari care au lucrat în fața miilor de spectatori, în lut sau în piele, dar şi cosând.

David Garrett – „Explosive Live"

Violonistul german David Christian Bongartz (nume real, născut acum 38 de ani la Aachen) şi-a reprogramat cele două concerte la Sala Palatului, amânate de anul trecut. Concertul a durat aproximativ 2 ore şi jumătate cu pauză (sistem tot mai rar), protagonistul fiind acompaniat de cvintetul său rock.

Starul manierei crossover a respectat ”clişeele” genului - plete, ținută (blugi, tricou, fes), pedală la vioară, ”duel” cu chitaristul Franck van der Heijde, ”zbenguială” pe scenă. Repertoriul a cuprins preluări (cover) după cântece celebre, mai ales ”retro”, lansate de formații precum Led Zeppelin, Wings, Chicago, Coldplay sau interpreți ca Prince, Stevie Wonder, Michael Jackson, Whitney Houston. Neaşteptate au fost preluările din hip-hop (Eminem) şi rap metal (Rage Against the Machine). Şi-a amintit uneori de unde ”a plecat”, oferind fragmente din Ceaikovski (Concerto op. 35) şi Vivaldi (”L'estate”- Anotimpurile): să nu uităm că este posesorul unui Stradivarius "San Lorenzo".

Prezența a 8000 de spectatori la un show cu muzică instrumentală este reconfortantă: oricum am lua-o, este, totuşi, un recital de vioară!

Tudor Gheorghe – „Rândunici printre lozinci"

Tudor Gheorghe a susținut două spectacole cu acest recital la Sala Palatului, cu noua orchestră a dirijorului şi orchestratorului Marius Hristescu, CONCERTINO din Chişinău.

Este vorba de muzica anilor '60-70, care prinde viață pentru cei nostalgici şi nu numai pentru ei, ci şi pentru tinerii care vor să cunoască frumusețea poeziei cântate şi recitate pe atunci, adică o „exorcizare muzicală",

Ce spune Tudor Gheorghe? ”Cui se adresează? Păi, tuturor, mă refer la publicul de douăzeci de ani, care e un public deştept. S-au săturat şi ei de muzica de astăzi, hiturile actuale, sunt la fel. săturându-se de aberațiile subculturale care li se inoculează zi de zi.

Pe vremea aia, chiar dacă era comunism, fiecare compozitor avea personalitatea lui. Într-un fel scria Radu Şerban, într-un fel scria Moculescu, în alt fel Camelia Dăscălescu sau Edmond Deda. De aceea spectacolul meu e foarte colorat, foarte viu, din punct de vedere melodic. Veți auzi piese cântate de Luigi Ionescu, de Constantin Drăghici"

The Red Guard Choir & Gheorghe Zamfir

THE RED GUARD CHOIR, ansamblul artistic alcătuit din 85 de artişti ruşi, la Sala Palatului, cu invitatul special **Gheorghe Zamfir,** sub bagheta dirijorului Viktor Eliseev. Sunt impresionante momentele coregrafice complexe şi variate, sincronizarea şi energia, costumele lucrate manual. Deşi se centrează pe celebrarea esenței culturii ruseşti (cu refrene tradiționale), repertoriul transcende toate genurile, de la muzica clasică, muzica sacră, ajungând până la interpretări ale hit-urilor momentului.

Trebuie precizat că este ansamblul Academic al Gărzii Naționale a Federației Ruse, deci un organism militar, care numără peste 400 de artişti. S-au bucurat de colaborări notabile, evoluând alături staruri internaționale

precum Céline Dion, Luciano Pavarotti, Toto Cutugno, Mireille Mathieu.

Gabi MATEI

Superlativ

Ca martor audio-ocular şi – concomitent – justiţiar valoric muzical, proclam fără echivoc: ediţia 2018, a şasea, a **Festivalului Internaţional de Jazz JOHNNY RĂDUCANU** de la Brăila (19-21 octombrie) a întrunit toate condiţiile, toate sufragiile spre a merita caratele celei mai împlinite ediţii de până acum a acestei fastuoase sărbători muzicale! Învederez o atare asumată afirmaţie prin ţinuta dincolo de orice umbră de reproş a organizării – înfăptuită pertinent de către **Consiliul Judeţean Brăila** şi de **Primăria Municipiului** prin **Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale** – precum şi graţie judicioasei selecţii a interpreţilor invitaţi a susţine recitalurile consacraţilor, totodată şi profesionalei preselecţii a competitorilor înscrişi la concursul derulat sub egidă festivalieră, dar şi datorită impecabilelor condiţii asigurate tuturor artiştilor; odată în plus, publicul şi muzicienii beneficiind timp de trei seri de mirificul climat oferit teatrului operaţiunilor de lăcaşul arhitectonic nepereche ce poartă numele *Maria Filotti*. Adăugaţi la cele spuse, consistentele sume cuprinse drept recompense în cele cinci Premii şi în Trofeul competiţiei. Veţi înţelege de ce acest *Contest* a devenit faimos peste hotare şi căutat de tot mai mulţi aspiranţi la premii.

Neîndoielnic, principalul act al Festivalului l-a constituit ca şi în anii anteriori **Concursul** de interpretare şi creaţie al tinerilor muzicieni, veniţi din ţară şi deopotrivă de dincolo de fruntarii. La vârsta entuziasmului juvenil, al dăruirii de sine, al implicării afective intense, ei au configurat în spaţiul audibil prin policrome falduri sonore, un continuu avatar de imagini şi trăiri. Astfel că nu a fost deloc facilă munca de evaluare a juriului (din care făcut-au parte nume de notorietate ca **Ionel Tudor**, **Mircea Tiberian**, **Mihai Creţu**, **Virgil Mihaiu**, **Dan Spînu**, **Petru Hăruţă** – din Chişinău – şi, cu modestie, subsemnatul), pe de o parte întrucât nivelul calităţilor interpretative al concurenţilor, a fost realmente înalt, iar pe de altă parte a surprins şi originalitatea, ingeniozitatea investite în multe dintre compoziţiile prezentate. Cum era şi firesc, *Trofeul* (5.000 euro) a revenit unui tânăr muzician *de excepţie*, charismaticul vocalist şi pianist italian **Walter Ricci** înzestrat cu o tehnică vocală de invidiat şi o relevabilă fantezie improvizatorică, atribute demonstrate inclusiv în reuşita transfigurare conferită temei lui **Johnny Răducanu**, „Blues Unison". Un alt foarte talentat interpret, saxofonistul spaniol **Gianni Gagliardi** a strălucit prin creativitate, ambele secvenţe interpretate în Concurs fiind semnate de muzician, mai ales a doua dintre ele cucerind prin inspiraţie şi insolit, pentru aceasta atribuindu-i-se *Premiul pentru cea mai bună compoziţie* (2.500 euro); ne referim la piesa-dedicaţie ce poartă titlul „Johnny" – numele personalităţii noastre ce a dat denominaţia Festivalului, titlu – NB – ilustrat nu doar instrumental ci intonat şi pe trei glasuri... Predominanţa gintei latine în plutonul celor recompensaţi, s-a vădit şi în conferirea *Premiului pentru cea mai bună formaţie* (3.000 euro) care a revenit grupului italian **Stefano Coppari Quartet** (cu pianistul **Nico Tangherlini**, bateristul **Jacopo Ausili**, contrabasistul **Lorenzo Scipione** şi cu liderul la ghitară), un combo ce s-a revelat printr-un apreciabil *interplay* şi o certă inventivitate. În aceeaşi ordine de idei, a fost preţuită ţinuta de instrumentist improvizator la saxofon tenor – afirmându-se ca o autentică speranţă – a spaniolului **Oliver Gomez Enrique**, care şi-a adjudecat pe merit *Premiul pentru cel mai promiţător tânăr interpret* (2.500 euro). Jazz-ul românesc (deci tot latin) de mâine a apărut demn reprezentat azi în lotul celor aleşi de juriu prin două talente ce promit încă de pe acum o perspectivă onorantă: **Robert Cozma** (fiul pianistului compozitor profesor **Romeo Cozma** din Iaşi), un foarte serios şi motivat virtuoz al trombonului, dar şi un destoinic compozitor, a obţinut *Premiul pentru cel mai bun solist instrumentist* (2.500 euro). Iar *Premiul pentru cel mai bun solist vocal* (2.500 euro) a desemnat-o câştigătoare pe tânăra cântăreaţă bucureşteană **Anita Petruescu**, admirată pentru glasul bine timbrat, puternic, dar suplu, pentru intonaţia precisă şi incitante momente de *scat*.

Practică nemaiîntâlnită la celelalte concursuri de jazz din ţară, la Brăila competitorii solişti au la dispoziţie un remarcabil grup de acompaniament, condus de (încă) tânărul pianist-compozitor-arajor-profesor universitar, **Andrei Tudor**, apt a răspunde prompt, dezinvolt, cu minime preparative, celor mai diverse (câteodată derutante) solicitări ale celor pe care i-a susţinut în demersul lor scenic. Componenţii acestui combo-miracol, ei înşişi nu doar foarte buni instrumentişti, ireproşabili cititori de partituri, dar totodată excelenţi improvizatori, răspund la numele **Sebastian**

Walter Ricci

Burneci (trompetă şi flugelhorn), **Laurenţiu Zmău** (baterie), ambii din Big band-ul Radio, **Adrian Flautistu** (contrabas), **Liviu Negru** (ghitară), desigur **Andrei Tudor** (pian). Nu exagerez afirmând că pentru competenţa şi eforturile lor li s-ar cuveni un *Trofeu* special!

Ultimele noastre considerente asupra veritabilului eveniment muzical derulat sub genericul **Festivalul Internaţional de Jazz JOHNNY RĂDUCANU** se vor raporta la cele patru recitaluri *hors-concours*, trei susţinute de grupuri consacrate şi un recital de pian susţinut în ultima seară de **Sanna Domenico**, câştigătorul de anul trecut al *Trofeului*. A deschis suita acestor recitaluri un grup eminent, semnificativ pentru diaspora noastră de jazz – combo-ul de componenţă internaţională **Alex Simu Quintet** – cu

protagonistul la clarinet (specialist al acestui instrument, inclusiv inventator al unor versiuni constructive), muzician complex, promotor al insolitului, creator al unor scintilante, nonconformiste configurări sonore (lider şi al apreciatului grup de rezonanţă interculturală **Arifa**), alăturându-i pe un alt tânăr interpret român de marcă al diasporei, **George Dumitriu**, instrumentist la ghitară şi la violă, pe pianistul german **Franz von Chossy**, pe basistul italian **Mattia Magatelli** şi pe slovenul **Kristijan Krajnčan** la violoncel şi baterie – cu toţi racordaţi la muzica lui **Alex Simu** ce se doreşte firească reflectare în întruchipări sonore a trăirilor, emoţiilor, experienţelor autorului conectate la evoluţia în timp a identităţii culturale a Bucureştiului natal. În cea de a doua seară am încercat împreună cu publicul exerciţii de admiraţie faţă de un context stilistic mai tradiţional, legat tot de capitală, oraşul generator de hituri pop inter- şi post-belice redimensionate jazzistic cu intensă expresivitate de **Duo-ul Mircea Tiberian** - pian şi **Nadia Trohin** - voce, definind actualizări pline de culoare, de sensibilitate, de nostalgie, de bun gust ale unor melodii româneşti fără vârstă... Şi în epilogul reuşitului Festival, contrabasistul **Michael Creţu** ca nepot ce se află al aceluia considerat un „monstru sacru” al jazz-ului autohton, venerabilul maestru **J.R.**, a izbutit să ne ralieze la chipul său aparte de a concepe muzica, fie ea de origini şi stiluri diferite. A apelat la experienţa unor redutabili instrumentişti britanici, pianistul **Ed Barnwell** şi bateristul **Myke Wilson** – rezultatul fiind pe măsura aşteptărilor.

Şi pentru ca totul, de la primul la ultimul sunet, să fie superlativ răsunet, nu şi-a precupeţit zilele şi nopţile de neodihnă **Maria Puşcaciu**, factotum & sine qua non, demiurg de incandescente sărbători ale spiritului.

Florian LUNGU

Atitudini, controverse - Scrisoare deschisă

Azi postul naţional de radio aniversează 90 de ani de la prima emisie. Copiez aici ultima scrisoare pe care am adresat-o acolo. Ultima pe anul acesta,

Bună ziua, Domnule Preşedinte Director General, Georgică Severin!

Mă numesc Mardale Ştefan, am 54 de ani, sunt profesor de canto.

Vă mulţumesc pentru amabilitatea de care aţi dat dovadă răspunzându-mi la ultimul mesaj pe care vi l-am trimis, mesaj în care criticam lipsa legăturii între muzica difuzată şi materialele ce o preced sau succed.

Scriaţi în răspuns despre profesionalismul angajaţilor radioului naţional, ce-i drept fără prea multe argumente. Bineînţeles că sunt şi profesionişti în instituţie, dar nu aş vrea să vă supăr cu procentul adevărat al celor care pot fi caracterizaţi astfel. Predecesorul dumneavoastră a făcut angajări fără concurs, iar de-a lungul vremii lucrurile nu au stat mult diferit: Pile, Cunoştinţe, Relaţii.

Adaug la cele spuse în precedenta mea scrisoare că lipsa liantului între materiale şi muzica difuzată e un fel de radioanalfabetism funcţional. Un fapt foarte des întâlnit şi în programele R.R.A. şi la posturile provinciale, nu numai la R.R.Cultural, acolo unde v-am dat clar exemplul respectiv.

Aş vrea să vă mai aduc la cunoştinţă două fapte pe care nu am cum să le văd ca dovezi de profesionalism.

1. În primăvara asta Radio România a acordat premii muzicale. O iniţiativă foarte bună pentru un post care are în statutul său promovarea valorilor româneşti, valori unde mi-aş dori să conteze calitatea interpretării, compoziţiei, a textului, mai mult decât valoarea de piaţă, aşa cum se întâmplă de prea multe ori.

Artistul anului a ieşit, deşi nimeni nu ştie pe unde a intrat, Zâmbărel cel cu nume de emoticon. Entităţile profesioniste plătite din bugetul statului spun că aşa a vrut publicul, dar niciuna nu poate explica felul cum s-a votat. Pentru că majoritatea nu are cum să ştie, aş vrea să povestesc pe scurt despre cum s-a desfăşurat primul turneu naţional al “artistului” şi ce a urmat.

După lansarea cu tam tam al primului CD scos cu cel mai tare trust media de la noi, a fost anunţat un turneu naţional. În primele trei concerte (Timişoara, Arad, Braşov) numărul biletelor vândute la toate trei s-a apropiat de O SUTĂ. Ştiu asta de la unul din instrumentiştii care l-au acompaniat. Bineînţeles turneul s-a contramandat, asta se poate verifica. De atunci nu a mai încercat deşi este cunoscut şi de băbuţele surde din sătucuri pe cale de dispariţie.

Nici pe pagina lui de feisbuc (h)artistul nu excelează în vreun fel. Pare pagina unui puşti fără atitudine sau pasiuni. În afară de numărul de laicuri pe Sf. Youtube, laicuri care se pot şi cumpăra, asta ştie mai toată lumea, eu nu am reuşit să aflu la ce excelează acest nickname. Aţi putea afla dumneavoastră de la profesioniştii respectivi? Vă rog să intermediaţi, pentru că mie nu mi-au răspuns.

2. La Premiile Radio România 2016, Smailică a fost nominalizat la secţiunea cel mai bun solist vocal. Atunci i-am spus asta unui elev de-al meu în vârstă de 11 ani, Mircea Nicola. Sper că glumeşti, mi-a zis. Majoritatea elevilor mei, de la vârsta lui în sus, se amuză ascultând textele multora din actualele şlagăre româneşti difuzate la R.R.Actualităţi. Dacă în aprecierea compoziţiei există un grad ridicat de subiectivitate, apoi la text, acesta e foarte mic, dar trebuie să ai măcar cultura unui copil isteţ şi bine crescut aşa cum e Mircea.

Revenind la nominalizarea din 2016, având ceva cunoştinţe practice, vă pot garanta că renumitul Smiley are o voce submediocră la toate capitolele. Cu aşa calităţi interpretarea nu poate avea un calificativ mult mai mare ca vocea.

Fapta cu numărul doi nu o pot trece nici la radioanalfabetism funţional.

Aştept cu interes răspunsul profesioniştilor de care pomeneaţi!

Din câte ştiu sunteţi membru al partidului care ne-a îndemnat, nu demult, să îndrăznim să credem în România. Aţi binevoi să-i rugaţi pe prea pomeniţii profesionişti să îndrăznească a respecta legea care prevede ca 40 % din repertoriul muzical difuzat să fie din muzica românească?

Ar putea aceşti imenşi profesionişti să găsească un loc pe site-ul instituţiei unde să vedem şi noi playlisturile lunii?

Vă mulţumesc anticipat!

Drum spre legendă...

Acest adevărat monument arhitectonic care este Palatul Cercului Militar Național s-a transformat pentru câteva ore bune într-un palat al artelor, în special al muzicii, Sala de marmură devenind cu adevărat neîncăpătoare, "asediată" fiind, cât se poate de pașnic, de admiratorii muzicii ușoare românești și mai ales ai Marinei Voica. Colegul nostru Octavian Ursulescu și-a lansat, în această ambianță sărbătorească și de mare distincție, a șasea carte a sa, intitulată "Marina Voica, drum spre legendă", apărută la editura Pro Universitaria. În cuvântul său, Nicolae Cârstea, directorul grupului editorial Universul Juridic, din care face parte editura, a reamintit atașamentul acesteia față de reprezentanții de seamă ai divertismentului, în colecția "Artele spectacolului", îngrijită de Oana Georgescu, apărând anterior volume consacrate unor Jolt Kerestely, Alexandru Jula, Cornel Constantiniu, Titus Munteanu. Nu ne aducem aminte să mai fi asistat vreodată la o lansare de carte atât de fastuoasă, într-un cadru atât de elegant, străjuiți de statui, cariatide aurite, picturi de epocă. Meritul revine unui mare iubitor și cunoscător de artă, general locotenent dr. Cătălin Zisu, Comandant al Comandamentului Logistic Întrunit, personalitate marcantă a Armatei Române, a cărui afecțiune pentru artiștii români de vază este binecunoscută. Astfel, cu câțiva ani în urmă dânsul a organizat în același spațiu un spectacol "Remember Dan Spătaru", după care a editat la Editura Militară cartea "Dan Spătaru, regele aplauzelor", întregul tiraj fiind dăruit văduvei artistului, Sida Spătaru. Ca și cum ar fi fost ieri și n-ar fi trecut timpul (ce bine ar fi!), generalul Zisu a stat și acum în primul rând alături de Sida Spătaru, prezență firească la această lansare, fiindcă în carte Dan este de multe ori amintit, având numeroase turnee susținute alături de Marina. Dar să încercăm să derulăm cât de cât cronologic filmul evenimentului.

Marina Voica, Octavian Ursulescu

După ce fiecare a încercat să găsească un loc pe elegantele fotolii (oricum mulți au rămas în picioare), semnalul de începere l-a dat Orchestra Reprezentativă a Armatei, în impecabile costume albe, sub bagheta colonelului Aurel Gheorghiță, după care autorul și protagonista cărții, așezați la o masă în fața publicului, au prezentat apariția. Este vorba de un volum de 400 de pagini absolut impresionant prin rigoare și informație, cu zeci de fotografii color – o adevărată istorie a muzicii noastre ușoare din ultimele șase decenii, cu începuturile timide ale televiziunii și casei de discuri Electrecord, primele vedete autentice, primele șlagăre românești. Atractivitatea principală a acestei cărți biografice constă în alternarea amintirilor artistei (îndeosebi cele din copilăria, adolescența și studiile din Rusia atrag în mod deosebit, fiind necunoscute marelui public) cu opiniile autorului și relatările prietenilor și colaboratorilor. Astfel, aflăm cum după ce a început studiul viorii a trecut la pian, iar filmul muzical argentinian "Vârsta dragostei", cu Lolita Torres, i-a decis cariera ulterioară, în ciuda studiilor economice. Primele reprezentații, în fața colegilor de facultate de la Moscova, au fost însoțite de tradiționalele castaniete, nelipsite și din recitalul latino de la Cercul Militar. Faptul că primele sale înregistrări au fost în limba spaniolă i-a derutat pe mulți, care au crezut că au de-a face cu o solistă din Peninsula Iberică, așa cum mărturisește actorul Vasile Muraru, una din numeroasele personalități artistice invitate să vorbească despre protagonistă în paginile cărții. Alt segment major de atracție al cărții este reprezentat de nuvelele și poeziile aparținând interpretei (foarte apreciate de poeta Rodica Elena Lupu), de asemenea în premieră absolută și dezvăluind un autentic talent literar. De altfel, cunoscuta realizatoare TVR Ioana Bogdan, cu numeroase amintiri și considerații în paginile cărți, firesc dacă ținem seama că este prietenă și colaboratoare de-o viață, cum se spune, îi subliniază cultura bazată pe lecturi temeinice. Iar din punct de vedere muzical, cei tineri vor fi impresionați de modernismul Marinei Voica, care a fost rând pe rând fan Michael Jackson, Pulp (a mers special singură la Londra la un concert al formației!), Eminem...

Dintre cei prezenți, mulți au venit la microfon, spre deliciul publicului amator de noutăți și impresii inedite,

Aurel Gheorghiță, M. Voica

mai ales că unii dintre aceștia ies rar în public. Anii de pionierat la Televiziune au fost evocați de fosta crainică

Sanda Ţăranu, care de altfel bună parte din an este vecină cu Marina la Breaza. Iar când vorbim de istoria divertismentului, drumul spre legendă al Marinei Voica a fost alături de personalităţi uriaşe, reprezentate acum de văduvele lor: Titus Munteanu (Rodica), Ion Cristinoiu (Mariana), Alexandru Imre (Daniela), Dan Spătaru (Sida)... Cum ar fi putut lipsi colegii din "generaţia de aur", de

Marius Ţeicu

atâtea ori împreună în turnee, în studiourile de înregistrări sau pe platourile televiziunii? Petre Geambaşu, Sergiu Cioiu (venit din Canada), Vasile Menzel, Acvilina Severin, Dorin Anastasiu, Stela Enache, Marian Spânoche, George Nicolescu (superb gest, a venit special de la Ploieşti, în timp ce alţi colegi din Bucureşti nici n-au răspuns invitaţiei!) au depănat poveşti ce figurează în albumul cel mai de preţ al muzicii uşoare româneşti. Din generaţia, să-i zicem, de mijloc au ţinut să nu lipsească de la această sărbătoare Marina Florea, Alina şi Romeo Negoiasă (Alesis), George Rotaru (a evocat turneul din Israel), Silvia Dumitrescu, Aurel Moga, Ileana Şipoteanu, Ioana Sandu, Olga Bălan, mulţi dintre ei înregimentaţi alături de Marina Voica sub stindardul victorios al casei de discuri Eurostar (Venera şi Paul Stîngă evident nu puteau lipsi de lângă "odraslele" lor). Nu numai Sergiu Cioiu a venit din străinătate, ci şi cea mai înfocată şi devotată admiratoare, Viorica Petersen, din Danemarca. În paginile cărţii, Marina Voica recunoaşte că a fost un produs al televiziunii, aşa încât au fost şi cu

M. Voica, g-ral Cătălin Zisu

această ocazie alături de ea reputate realizatoare care s-au bucurat de disponibilităţile ei pe platourile de filmare: Elise Stan, Marina Almăşan, Iuliana Marciuc. Legat de modul impecabil cum se prezintă de fiecare dată în studioul de înregistrare, imprimând de fiecare dată cântecele "din prima", datorită muzicalităţii perfecte, au relatat Jolt Kerestely, Alexandra Cepraga, Paul Enigărescu, Dani Constantin, regizori muzicali cu uriaşă experienţă. În condiţiile în care Horia Moculescu, de la care toţi aşteptau impresii depănate cu mult umor, ca de fiecare dată, a trebuit să plece la o filmare, în numele compozitorilor importanţi cu care a colaborat Marina a vorbit, relaxat şi deconectant, ca de obicei, Marius Ţeicu, cel care i-a dedicat cel mai mare număr de şlagăre. Încă o dată s-a observat că actualii redactori ai Radioului public nu sunt deloc interesaţi de muzica uşoară românească tradiţională, ei nefiind niciodată prezenţi la evenimentele circumscrise genului. În schimb au fost în primele rânduri, ca de obicei, Lucia Popescu Moraru şi Adriana Marian, cărora le datorăm mii de ore de emisiuni de neuitat pe vremuri. Marina Voica are şi un real talent actoricesc, a dovedit-o în videoclipuri, pe scenă, la televiziune sau în cele nouă stagiuni de pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase", aşa încât este firesc că a fost înconjurată cu drag de

M. Voica, I. Gauzin

actori de toate vârstele, de la Rodica Popescu Bitănescu la Eugen Cristea, Monalisa Basarab sau Nae Alexandru. Prezenţe speciale, remarcate de cei prezenţi, au fost cele ale senatorului Viorel Ilie (ministru pentru Relaţiile cu Parlamentul), Valentinei Spânu (preşedinte al Asociaţiei "Credinţă şi adevăr"), a lui Daniel Gheorghe (director al festivalului internaţional "Dan Spătaru"), a compozitorului Marius Cristi Popa, venit de la Comarnic (este un colaborator consecvent al Marinei), a muzicianului şi scriitorului David Lapadat, a melomanului Doru Chiriacescu. Extrem de aplaudată a fost intervenţia Alexandrei Dobre, directoare a Centrului pentru Seniori al Municipiului Bucureşti, care i-a înmânat sărbătoritei, din partea Primarului General Gabriela Firea, un frumos aranjament floral şi o plachetă de Excelenţă (să nu uităm că Marina Voica este autoarea unui adevărat imn al Capitalei, "Bucureştiul e micul Paris"!). Laurenţiu Duţă, la rândul lui, a bătut drumul de la Năvodari, reamintindu-ne că îşi datorează lansarea Marinei şi compoziţiei acesteia, "Cifre". De mare efect a fost apariţia la microfon a Oanei Sîrbu (surpriză pusă la cale de

Alexandra Dobre, M. Voica

pupitrul dirijoral: col. Aurel Gheorghiță, șef Serviciu Muzici Militare și Inspector pentru Arma Muzici Militare, coordonator al secției de fanfară la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Într-o colaborare perfectă, cu publicul ovaționând în picioare, Marina Voica a dat viață cu șarm și căldură cunoscutelor ei compoziții "Într-un colț de cafenea" (Și afară plouă, plouă) și "Bucureștiul e micul Paris".

Cariera exemplară a artistei, cu devoțiune ei față de profesiune, respect față de public, compozitori, colegi, simplitate în relațiile cu oamenii, este un model pentru tinerii interpreți și creatori. Din acest motiv și susținerea pentru apariția cărții a fost la înălțime. Mari melomani și promotori ai evenimentelor artistice, Livia și Ioan Gauzin au admirat show-ul din rândul întâi, după care i-au invitat pe toți cei prezenți la un cocktail de clasă, pe măsura palatului în care ne aflam. Celălalt sponsor aflat

gen. Zisu!), cu rolul care i-a adus victoria la emisiunea "Te cunosc de undeva" de la Antena 1 – o "Marina Voica" adorabilă, în piesa "Ce vrei tu, mare albastră?". După care i s-a alăturat Stela Enache, reamintindu-ne tuturor că multe din șlagărele Marinei au fost lansate în... anii noștri de liceu, așa cum spune hit-ul lui Florin Bogardo.

Dar surprizele pregătite de gazde abia aveau să înceapă (conducerea Cercului Militar Național, prin col. Cristian Dorca, director, și col. Ion Ciontea, adjunct, a fost la mare înălțime). De la un pupitru special, Oana Georgescu

Laurențiu Duță, M. Voica

a dat citire textelor înscrise pe impresionantele distincții înmânat Marinei Voica de gen. Cătălin Zisu din partea instituțiilor de cultură din Armata României: o Diplomă de excelență, o cruce de argint, plus drapelul tricolor într-o casetă specială. Motivația înscrisă pe diplomă este grăitoare pentru respectul de care s-a bucurat artista înveșmântată în haine militare albe, asemeni orchestrei și în piept cu decorația militară primită cu câțiva ani în urmă: "Pentru talentul remarcabil în muzică și divertisment, pentru contribuția deosebită la îmbogățirea geniului muzical pop-soul românesc, pentru cariera artistică exemplară de peste șase decenii, pentru efortul susținut în promovarea și cultivarea pasiunii de excepție față de cultură și muzică, aflată într-o continuă efervescență și acum, la această venerabilă vârstă". Iar Marina, după ce mai devreme evoluase, cu castanietele la purtătoare, pe coordonate hispanice, a oferit momentul de vârf al întâlnirii, alături de Orchestra Reprezentativă a Armatei. La

alături de autor este de asemenea un cunoscut prieten al muzicii ușoare, suporter permanent al festivalului de muzică ușoară de la Amara, Mitru Crișan, cel care conduce faimoasa firmă producătoare de lactate Diami din Slobozia. Standul editurii Pro Universitaria, la care s-au găsit și celelalte cărți cu tematică muzicală de care am amintit, a fost luat la final cu asalt de participanți, iar ședința de autografe și fotografii s-a prelungit multă vreme, semn că

Romeo Negoiasă, Stela Enache, g-ral C. Zisu, A. Gheorghiță

marii noștri artiști sunt iubiți, iar întâlnirile cu ei sunt mult prea rare... (Foto: Dragoș Constantin, Gabi Boholț)

Lelia PRUNDU

Târgu Jiu - Festivalul Național de Folk și Baladă „Poarta Sărutului"

În 2018, cea de-a XVII-a ediție a avut, ca de obicei, o durată de trei zile. În prima zi a evenimentului (singurul care include în titulatură și "balada") au urcat pe scenă folkiștii Vasile Șeicaru, Adrian Beznă, OCRU (Adrian Mărgineanu și Dorin Pitariu), Cătălin Stepa, Iulia Lupșa, aceasta din urmă

fiind câștigătoarea ediției trecute. Sâmbătă, recitaluri susținute de Victor Socaciu, Emeric Imre, Florin Camen, Radu Gheorghe, Stephan Geraksiev împreună cu Sorin Minghiat și Denvar Project. În ultima seară au evoluat Mircea Vintilă, Mircea Baniciu, Dan Vană, Ovidiu Mihăilescu. Juriul a fost prezidat de Victor Socaciu, premiile oferite de organizatori fiind în valoare totală de 5.800 lei, iar începând din acest an s-a acordat Premiul Special „Viorel Gârbaciu". Amfitrionii evenimentului sunt interpretul Adrian Beznă și poetul Andrei Maftei. După cum declară organizatorii, "Festivalul își propune să răspundă interesului locuitorilor județului Gorj și al turiștilor pentru acest gen muzical și să promoveze noi valori ale folk-ului românesc".

București - Gala Smart Folk You! Florian Pittiș.

Ajuns la a opta ediție, evenimentul satelit al Festivalului din Vama Veche, lansat în 2005, a fost organizat de Primăria Capitalei (sub deviza TRĂIASCĂ ROMÂNIA ! – 100 DE ANI) prin ARCUB și Mișcarea de Rezistență, în Parcul Herăstrău, intrarea Charles de Gaulle. În timpul celor trei zile de muzică în aer liber, iubitorii de folk, rock și muzică acustică au avut parte de un program de 8-9 concerte pe seară, susținute de "nume" de marcă din folk - rock.

Tatiana, Marius Ojog

În prima zi a Galei, începând cu ora 16, au evoluat pe scenă Folk Frate, Arthur Project, Cristian Buică, Adrian Sărmășan, Florin Chilian, Damian Drăghici, Alina Manole Quartet, Andrei Păunescu și Trupa Totuși, Guz Live Band, CnM, Firma. În a doua zi de concerte, au cântat Tatiana & Marius Ojog, Adrian Naidin, Dinu Olărașu, Emeric Imre & Jimi El Laco, CnM, Proconsul, byron, Kempes, Celelalte Cuvinte. În ultima seară i-am aplaudat pe Maria Gheorghiu și Radu Grațianu, Valter Ghicolescu & David Gojkovic, Zoia Alecu, Cosmin Vaman, Alexandra Andrei & Trupa Spam, Ducu Bertzi, Mircea Rusu Band, Mircea Vintilă & Brambura, OCS, Calancea Band & Guz, Pasărea Rock, Cristi Minculescu - Valter & Boro – Bună seara, prieteni. Cum se observă, este mai mult rock decât folk, perimetrul stilistic fiind lărgit prin aparițiile neașteptate ale lui Adrian Naidin, Calancea Band și Damian Drăghici.

Calafat - Tabăra Folk

A fost ediția a XXI-a a celui mai longeviv eveniment de gen din România. Pe lângă obișnuitele spectacole, pe plajă ori pe terase, programul taberei a cuprins lansări de cărți și de albume muzicale, toate cu acces liber pentru public. Tabăra Folk de la Calafat a fost organizată, și anul acesta, de Casa de Cultură Calafat, Asociația „Proiect pentru o Lume a oamenilor Mai Buni" (A.P.L.O.M.B.), Primăria și Consiliul Local Calafat, împreună cu parteneri locali și voluntari și cu contribuția financiară a Institutului Cultural Român (ICR) - pentru al doilea an.

Folkistul-inițiator Dan Vană spune că, de la an la an, se diminuează nu numai bugetul, ci și capacitatea de cazare a orașului: există prea puține hoteluri ori pensiuni. Inițiată în

Cristian Buică

august 1996, printr-un proiect finanțat de Ministerul Tineretului și Sportului, Tabăra Folk de la Calafat a avut o durată, în 2018, de 9 zile! În cei peste 20 de ani care au trecut, scopul realizării Taberei Folk s-a schimbat: dacă primele ediții erau motivate de marginalizarea genului, următoarele, de impunerea folkului în prim-planul muzicii naționale și conexiunea cu „poezia cântată" din alte țări, în paralel cu formarea unei „bresle artistice". Aceleași rămân imnul festivalului – *„Dacă vrei să fii bogat"* (muzică și text: Cristian Buică) - și sloganul *„Asta-i muzica ce-mi place"* – expresia celebră rostită de regele Carol I, la 15/27 mai 1877, la Calafat.

Spectacolele au început în fiecare zi la ora 21.00, în Centrul Civic, pe platoul Casei de Cultură Calafat, iar pe scenă au urcat artiști din România și din Bulgaria (Lilly Drumeva, Krasimir Pârvanov, Rosen Paskulov, Yavor Despotov, Stanislav Draganov, Ștefan Gheraksiev Denvar). Au participat peste 36 de artiști consacrați, nume importante ale poeziei cântate din România, iar unii au cântat și în spectacolele de noapte, în care se face și foc de tabără, desfășurate pe plaja orașului, la Debarcader.

Gabi MATEI

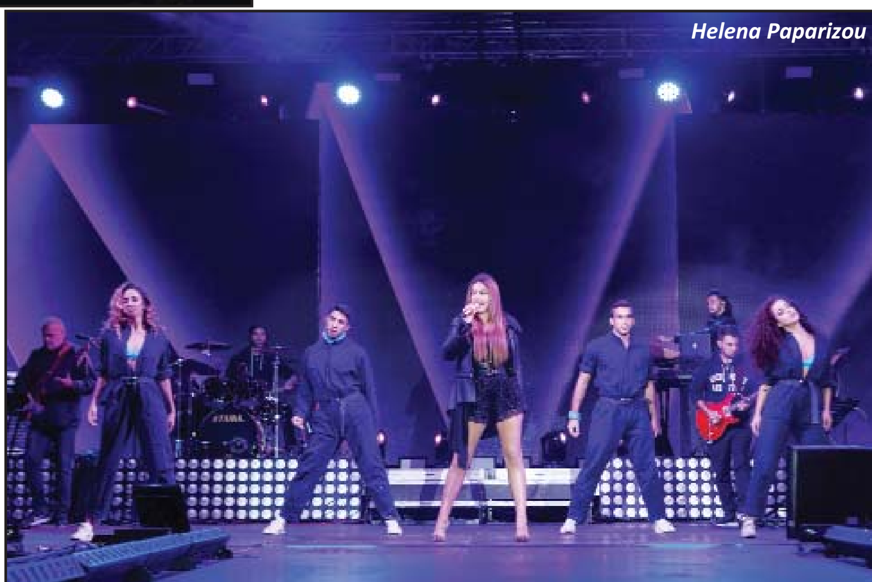
Ritmurile toamnei

În anul celebrării marelui Centenar, aşa cum s-a observat şi la "Cerbul de aur", organizatorii noştri invită, în mod simbolic, foarte mulți artişti din Republica Moldova. Adesea este vorba de interpreți valoroşi, cu serioasă pregătire muzicală, alteori însă doar de nume cu prezențe în topurile din țara noastră şi, implicit, cu expunere publică. Aşa au stat lucrurile şi la noua înlănțuire de patru mari show-uri populare din Piața Unirii din Focşani, dublată de alte două concerte intitulate "Toamnă îmbelşugată" şi desfăşurate într-un spațiu oarecum atipic, Piața Moldovei, ideal însă (s-a văzut asta din afluența de public) pentru muzica populară şi reprezentanții genului etno. De această dată au încântat publicul Ionuț şi Doinița Dolănescu, Ro-Mania, Hora, Etno şi ansamblul "Țara Vrancei", ideea dovedindu-se astfel absolut viabilă. Trupa de teatru şi dans The Sky, din Iaşi, s-a implicat şi în aceste spectacole, dar şi în "Caravana toamnei", care a străbătut oraşul în uralele mulțimii. În prima seară, "încălzirea" a fost făcută de Matilda Cristea, fiindcă au evoluat în seri diferite. Interpreta, violonistă la bază, este profesoară de jazz la Conservatorul din Chişinău, a reprezentat în 2008 Republica Moldova la Eurovision şi a susținut multe concerte şi în țara noastră, cu un stil melanjând jazz, pop şi folclor. Tot de la Chişinău a venit Irina Rîmeş, care a abordat mai comercialul nume

Ro-Mania

Holograf

Rimes, fiind la rândul ei absolventă a Academiei de muzică din Chişinău. Este o bună compozitoare, cu succese în repertoriul altor solişti, iar prezența în juriul concursului "Vocea României" a făcut-o brusc foarte cunoscută, tinerii fredonând şi la Focşani piese extrem de difuzate, cum ar fi "Visele", "Haina ta", "Bolnavi amândoi", "Ce s-a întâmplat cu noi". În această paradă a numelor mai degrabă impuse publicului nostru în anii din urmă, consilierii muzicali Andreea şi Radu Fornea au avut inspirația de a încheia prima seară cu "monştrii sacri" de la Holograf. Dan Bittman, Tino Furtună, Edi Petroşel, Iulian Vrabete, Romeo Dediu, Emile Soumah au sărbătorit în Piața Unirii 40 de ani de când a fost adoptată faimoasa titulatură, răstimp în care au fost lansate 28 de albume şi zeci de şlagăre memorabile. Aşa încât nu e de mirare că miile de spectatori entuziaşti au reluat în cor refrenele intrate deja în conştiința publică: "Banii vorbesc", "Vreau o minune", "Cât de departe", "Primăvara începe cu tine", "Să nu-mi iei niciodată dragostea", "Undeva, departe", "Ți-am dat un inel", adevărate clasice ale muzicii noastre pop-rock.

Helena Paparizou

Pascal Cojocărița, alături de soțul ei, violonistul Ştefan Cigu, şi de fiul lor Horațiu, claviaturi, cu un program extrem de antrenant şi de deconectant. După evoluția apreciată pe scena festivalului de la Braşov, Alex Calancea Band a confirmat bunele aprecieri. Calancea este absolvent al Academiei de muzică din Chişinău, a trecut pe la Millenium, adevărată pepinieră de talente, a colaborat în SUA cu Dan Bălan şi este un excelent chitarist-bas, cu evoluții la numeroase festivaluri de jazz din România, cu un pop-funk-rock apreciat. Trupa basarabeană a sărbătorit 10 ani de la înființare, cu un program plin de energie, îmbinând folclorul cu muzica clasică, oferind selecțiuni de pe albumele "Basul capricios" şi "Road to home". În numeroase concerte Alex Calancea a acompaniat-o în trecut în zeci de turnee internaționale pe Geta Burlacu, altă interpretă cu nume de dincolo de Prut. S-au întâlnit şi aici, dar numai la vestitul hotel Laguna, primiți cu ospitalitate de doamna Mirela

Una din inovațiile acestei ediții a festivalului toamnei a fost alternanța prezentatorilor, cu mai mică sau mai mare experiență în concerte publice. Astfel, s-au prezentat la microfon Cătălin Măruță, ca de obicei vivace şi documentat, Cosmin Seleşi, alături de... Deeix (am înțeles că este... vloggeriță) şi, surpriză plăcută, Cătălin Botezatu. Cunoscutul designer a inclus într-un original "Vrancea fashion show" două colecții incitante, dar a şi introdus în scenă câțiva artişti. Între ei, tânărul Lino Golden (unde vom ajunge oare cu aceste pseudonime ne-româneşti?), Jo şi formația sa şi mai ales trio-ul de mare forță al rockului autohton, Cristi Minculescu, Valer & Boro, "dizidenții" Iris reuniți sub titulatura "Bună seara, prieteni!", după salutul tradițional al lui Cristi. Slătineanca Jo (Ioana Anuța) are la bază atât studii muzicale, cât şi de actorie şi a fost consacrată de Antena 1, la "X Factor" şi "Te cunosc de undeva". Titlurile ei cele mai cunoscute: "Şoapte", "Până vara viitoare", "Dragoste nebună", "Lasă-mă pe mine". Reprizele etno şi folclorice au mai adus la rampă pe Geta Postolache şi Ionuț Moroşanu, dar în general, având în vedere media de vârstă, s-a pus

Cristi Minculescu

accent pe interpreții din noul val. Bucureşteanul F. Charm a debutat pe la 16 ani cântând R&B, soul şi mai ales hip-hop, trecând apoi la dance. Este un producător de frunte pentru artiştii tineri, între cântecele care l-au propulsat numărându-se "Asesina" sau "Eyo". Din aceeaşi generație face parte şi Doddy, originar din Petroşani, în timp ce tânăra Nicoleta Nucă vine de la Chişinău, unde s-a afirmat la "X Factor"-ul local. A locuit un timp în Italia, a cântat în câteva țări, are premii la activ, iar piesele ei cele mai cunoscute nu puteau fi ocolite: "Nu sunt", "Amintiri", "Liniştea", "Inima mea", "Adevăr sau minciună", "Suflet nebun". Lora a evoluat alături de formația proprie (tot mai mulți solişti vin cu instrumentişti şi, vorba cuiva, "unii chiar cântă împreună cu ei"), iar finalul celei de-a doua seri a fost încredințat basarabenilor de la The Motans, a căror relativă popularitate este oarecum de neînțeles (dar difuzările insistente pe posturile de radio FM sunt decisive), aşa cum am subliniat şi în cronicile pe marginea festivalului "Cerbul de aur".

În seara finală, regizorii de scenă Alexandra şi Mihai Paraschiv au avut de "strunit" înainte de toate două titulaturi mixte: Sylvia alături de DJ Rynno, iar Gino Manzotti şi DJ Maxx, adică DJ Project, au propus o nouă solistă (a câta?), Mira, schimbările vocalistelor neîmpietând asupra prodigioasei cariere: peste 16 ani de activitate, 10 albume, 25 de singles şi videoclipuri, premii naționale şi

Irina Rimes

internaționale. Shift, invitat binecunoscut publicului local, a fost în nota obişnuită, trecându-şi în revistă toate hit-urile, dar sarcina de a ridica temperatura până în apropiere de incandescență, înaintea vedetei străine, i-a revenit lui Pepe, după cum se ştie pe numele său real Ionuț Nicolae Pascu. Interesant este faptul că începuturile sale muzicale s-au produs sub semnul muzicii uşoare – a fost elevul compozitoarei Camelia Dăscălescu, a cucerit premii la Amara (cu o interesantă versiune latino a şlagărului lui Florin Bogardo, "Tu eşti primăvara mea") şi la Mamaia, după care, talentat actor, dansator şi compozitor, a trecut la un torid "latino". Titlurile albumelor şi succeselor sale sunt grăitoare: "Pasiune", "Inimă nebună", "Fericire şi tristețe", "Numai iubirea", "Cred că m-am îndrăgostit" "Sentimente intense", "E vara mea", "Cine, cine?". În cursul acestui aplaudat recital, Ovidiu Popică ("Visual emotion") şi-a reglat competitivul arsenal de sunet, lumini şi proiecții, pe care l-a pus plenar în valoare în cursul show-ului invitatei de onoare, Helena Paparizou. De origine greacă, după cum se ştie ea a triumfat la Eurovision ca reprezentantă a Suediei, dar, spre cinstea ei, ca toți cântăreții eleni, nu trădează tradițiile şi

Hora

ritmurile ancestrale greceşti, care se regăsesc în melodiile ei. Un recital foarte bine structurat, cu o echipă de profesionişti pe scenă, piese antrenante, culminând cu aceea victorioasă la Eurovision, într-un cuvânt un final de înaltă ținută pentru un adevărat festival al unei toamne bogate şi în muzică bună.

Octavian URSULESCU

Alina Mavrodin, de la muzică uşoară la romanţă

Nume de notorietate al muzicii uşoare româneşti, Alina Mavrodin s-a apropiat în ultimii ani de romanţă, fiind director artistic al longevivului festival "Crizantema de aur" de la Târgovişte, ajuns în 2018 la cea de-a 51-a ediţie. De altfel soţul său Teodor Vasiliu a prezentat (de câteva ori chiar împreună cu ea) de aproape 20 de ori acest festival, el fiind şi autorul monumentalei monografii "Istoria Crizantemei de aur". Dar să nu ne grăbim, până la romanţă

mai avem... Alina este dâmboviţeancă, s-a născut la Pucioasa, unde locuieşte şi azi. Cântă de pe la 3 ani, la 10 cucerind deja premii importante, aşa încât, firesc, s-a orientat către Liceul "Dinu Lipatti" din Bucureşti, unde a studiat pianul şi violoncelul. Paradoxal, poate, a urmat cursurile facultăţii de... matematică, la Iaşi, implicându-se serios în viaţa culturală studenţească. Aici l-a cunoscut pe reputatul muzician ieşean Titel Popovici, cu care se va reîntâlni de multe ori la "Crizantemă" şi din creaţia căruia ne oferă pe discul de faţă o superbă romanţă laureată la Târgovişte. După absolvire a fost repartizată în comuna Brăduţ din jud. Covasna, unde le-a predat copiilor matematica, fizica şi... limba română. În această ipostază, de "tânără profesoară din com. Brăduţ", am anunţat-o la microfonul concursului, în vara lui 1987, drept câştigătoare a Trofeului de interpretare de la Mamaia, succes uriaş în epocă, mai ales că în urma ei s-au clasat Cătălin Crişan şi Daniel Iordăchioae. Dar 1987 a fost anul consacrării la scară naţională, cucerind şi Trofeul popularului concurs TV "Steaua fără nume". Apoi a predat un timp la Palatul copiilor din Sfântu-Gheorghe, unde s-a ocupat şi de corul local, pasiune pe care avea s-o urmeze şi la ea acasă: în 1990 pune la Pucioasa bazele corului de copii "Alianţa veselă", cu care a apărut în zeci de emisiuni radio, TV, spectacole, a cucerit premii, inclusiv internaţionale. Povestea ei minunată de iubire cu scriitorul şi jurnalistul Teodor Vasiliu a început în 1991, când au prezentat împreună "Crizantema de aur", iar în anul următor a devenit laureată a ediţiei internaţionale a festivalului, secţiunea "Şansonetă". "Cântec de lume" de Laurenţiu Profeta, din selecţia de faţă, a figurat pe albumul "Cântece de lume", editat în 1997, la un deceniu de la lansare, ocazie cu care reputatul compozitor i-a subliniat remarcabilele înzestrări de şansonetistă, precum şi cele actoriceşti, evidenţiindu-i verva, hazul, maliţia şi dezinvoltura, toate concurând la edificarea unui produs artistic de clasă. Inteligentă, cultă, stăpânind arta cuvântului, Alina Mavrodin a devenit o redutabilă ziaristă, punând împreună cu soţul ei bazele trustului de presă "Jurnal de Dâmboviţa". Dar muzica uşoară nu trecuse decât aparent pe planul secund, fiindcă în 2006 (se pare că la ea aceasta este, aproximativ un deceniu, perioada de "gestaţie" pentru fiecare nou disc!) propune marelui public, la casa Ovo Music, superbul album "Poveşti de dragoste", cu melodii compuse pentru ea de Ovidiu Komornyik şi Emanuel Gheorghe. Succesul, binemeritat, este concretizat în dobândirea "Discului de aur" şi mai ales a premiului "Albumul anului" acordat de revista "Actualitatea Muzicală" a Uniunii compozitorilor şi muzicologilor din România. Noroc cu ediţia a 40-a a festivalului "Crizantema de aur", pentru că Alina Mavrodin n-a mai aşteptat zece ani şi chiar în anul următor, în siajul formidabilului succes al albumului precedent, lansează un altul, "Printre stele", un omagiu adus romanţei şi suratelor ei europene, discul fiind o colecţie irezistibilă de romanţe, fado-uri, şansonete, cântece poetice internaţionale. Într-adevăr, Alina Mavrodin strălucea tot mai intens printre stelele romanţei, dar nu numai în ţară, fiindcă în 2006 şi 2007 întreprinde turnee în Portugalia, portughezii fiind extaziaţi de interpretările sale şi numind-o "ambasadoare a fado-ului în România", în timp ce tot mai mulţi compatrioţi o consideră o veritabilă ambasadoare a romanţei. De altfel, acestea au constituit nucleul preocupărilor sale în postura de directoare artistică a "Crizantemei de aur", extinzând caracterul internaţional

al manifestării prin invitarea unor solişti valoroşi de romanţă, şansonetă, fado de peste hotare, dar şi prin introducerea în program a "Podului de crizanteme", cu artişti de renume din Republica Moldova, în frunte cu marele compozitor Eugen Doga. Un capitol nou a fost deschis de Alina Mavrodin şi de Teodor Vasiliu în 2016, prin înfiinţarea Centrului cultural pentru UNESCO" "Cetatea romanţei" Târgovişte, ei obţinând şi patronajul pentru festival al Comisiei naţionale a României pentru UNESCO. La ediţia jubiliară a manifestării de care este atât

de legată artista am fost martorii altei premiere cu larg ecou, prin inaugurarea "Casei romanței" - spațiu muzeal unic în România, dedicat romanței ca gen muzical de patrimoniu al culturii naționale. "Casa romanței" își desfășoară activitatea sub patronajul Federației asociațiilor, centrelor și cluburilor pentru UNESCO din Europa și America de Nord, oferind o imagine vie a istoriei genului, prin afișe, fotografii, partituri, discuri, cărți, tipărituri, instrumente. Tot în 2017 Alina Mavrodin a inițiat un alt proiect de rezonanță – programul național de concerte "Romanța ne unește", desfășurat sub egida Anului european al patrimoniului cultural și dedicat celebrării Centenarului Marii Uniri, cu concerte în care nu numai că a cântat, dar le-a și prezentat.

Alina Mavrodin a renunțat deliberat la statutul de vedetă a muzicii ușoare pentru a se dedica romanței. I-am urmărit extraordinarele recitaluri atât de pe scena "Crizantemei de aur", dar și a altui festival important de romanțe, "Te-aștept pe-același drum", de la Zlatna, unde a fost și în juriu, ca și la "Crizantema de argint" de la Chișinău. Iar dacă astăzi municipiul Târgoviște este asociat titulaturii "Cetatea Romanței", acest lucru i se datorează într-o măsură covârșitoare Alinei Mavrodin, care este nu numai o interpretă de mare profunzime, cu înzestrări artistice rare, dar și un manager redutabil, o "Doamnă de fier" care luptă pentru acceptarea romanței ca gen muzical de patrimoniu. Dovada cea mai convingătoare sunt aceste "Romanțe de aur" editate de casa de discuri Eurostar pe un album ce a strălucit la standul special de la Târgoviște și cu siguranță și la "Casa romanței": ele sunt legate organic de istoria "Crizantemei de aur", festival cu care Alina Mavrodin Vasiliu se identifică plenar.

Casa primitoare a Corinei Elena Badea

Mi-a făcut o deosebită plăcere să "prefațez" acest nou album, al șaselea din carieră, al valoroasei cantautoare, așa cum am făcut-o și cu precedentele editate de casa de discuri Eurostar. Dar, în egală măsură, sînt și onorat, pentru că îi admir talentul, inclusiv cel de pictoriță, precum și capacitatea de a se împărți cu eleganță între profesiunea de medic primar apreciat și artă, nemaivorbind de recursul permanent la originile sale armânești (după mamă). Este o formă concretă și absolut meritorie de a nu renunța la tradițiile strămoșești, la limba deprinsă de la bunici (este și o poetă remarcabilă, cu premii internaționale), fiind un adevărat port-drapel artistic al acestei etnii puternice, demne, care a trecut prin vicisitudinile timpului și istoriei fără a renunța la limbă și la port.

Pentru cei care n-o cunosc și care n-au în colecția personală albumele anterioare, de care am amintit, reiau aici cîteva date biografice. Deși locuiește la Tulcea, s-a născut la Iași, unde părinții săi erau studenți. Părinții mamei sale, Hristu și Urania Petra, fârșiroți, erau născuți în nordul Greciei de azi, în ținutul Macedoniei, pe care l-au părăsit, ajungînd în România după un popas în Bulgaria. De la regretata și iubita sa mamă, care a fost tot doctoriță, a moștenit pasiunea pentru medicină, iar tatăl său, chitarist și acordeonist, i-a transmis talentul muzical, înscriind-o la clasa de pian de la școala de muzică. Frumoasa poveste muzicală debutează în 1992, cînd Corina Elena Badea lansează prima sa compoziție cântată în armânește, "Prota vreari" (Prima dragoste), preluată de atunci de numeroși interpreți, dar abia după două decenii cutează a-și pune în valoare harul indiscutabil prin editarea unui prim album, sub pseudonimul atît de frumos "Elena di vreari" (Elena de dragoste). Reușitele sale muzicale și poetice au fost răsplătite cu numeroase premii, la Skopje sau Știp, în Macedonia, dar și la Timișoara, Câmpulung-Muscel sau București. De pildă, la Skopje a fost recompensată cu Trofeul "Constantin Belimace" pentru sensibila sa poezie "Di vreari armânească" (Dragoste armânească), transformată și într-un minunat cîntec. A fost desemnată "Omul anului la armâni", are apariții la toate posturile importante de radio și televiziune (la Radio Enigma România emisiunea de profil a lui Sorin Andrei are ca leit-motiv compoziția sa "Hai-hui prin sufletul folkului"). Este de altfel o mare iubitoare a folkului, anul trecut ovaționând până dimineață, la Sala Palatului, corifeii fostului "Cenaclu Flacăra", între care colegul și prietenul, nelipsit din spectacolele și lansările sale, Vanghele Gogu. Iar la Radio România Internațional a fost premiată pentru întreaga activitate de valorosul regizor Toma Enache, autorul primului lung-metraj inspirat de viața etniei, "Nu hiu faimos, ama hiu armân" (Nu sunt faimos, dar sunt armân). Pe 31 august, 1 și 2 septembrie 2018 Corina Elena Badea a fost invitată de onoare în cadrul proiectului

internaţional "Sursul de aur" ("Izvorul de aur"), organizat de Institutul Naţional pentru Protecţia Monumentelor de Cultură şi de Muzeul din Ştip, Macedonia. Este de fapt un amplu festival al tradiţiilor armâneşti din întreaga lume, în cadrul căruia Corina Elena Badea, alături de alte notorii personalităţi artistice şi academice, a cîntat, şi-a recitat câteva poeme şi şi-a vernisat expoziţia de picturi proprii, cîteva din acestea putînd fi regăsite şi în cuprinsul acestui album. Recitalul său, voce şi pian, alături de baritonul Kirju Ljakovski, a inclus melodii armâneşti cu tentă clasică: "Ti vidzui asearnoaptea Lena", "Cara va-s mi tornu tu Bituli". "Ako odam vo Bitola" (după Petar Georgiev Kalica), diferite de cele binecunoscute, de dans.

Aşadar, după sensibilul "Autograf de cantautoare" din vara lui 2017 şi de "Colindele cu aromă de Sărbători" din iarna aceluiaşi an, casa de discuri Eurostar ne propune acum o nouă colecţie de compoziţii proprii aduse la rampă de vocea cu irizări de cristal a acestei artiste atît de delicate

şi, din păcate, atît de modeste (azi nu se mai "poartă" aşa ceva, bunul-simţ şi discreţia au devenit defecte!). Corina Elena Badea ne pofteşte cu ospitalitate în casa armânească, unde ne aşteaptă pe masă cu celebrele plăcinte (deja îmi lasă gura apă cînd scriu aceste rînduri!), iar ea, cu chitara la piept, deapănă dintr-un colţ al camerei, aşezată pe un scăunel, cîntece atît de calde, care ne aduc o lacrimă în colţul ochilor: "Casa este aranjată/ Miroase atît de bine a plăcintă.../Bunica în tinereţea ei/ Cu baticul legat/Cu fir frumos de lînă/ Mă aşteaptă cu furca în mînă/ De cîte ori mă întorc de departe..." ("Casa noastră armânească"). Străbate ca un fir roşu mândria de a fi armân, frumos, demn, neîngenuncheat: "Armânul este născut din munte/ Cu soarele pe frunte/ El ţine în palme/ Rîuri de dragoste de neam.../ Dumnezeu i-a făcut pe armâni din soare/ Să trăiască cu dorul de înaintaşi/ Nimic nu îl sperie/ Lupta nu-l doboară/ Ca pe un fir de nisip, vîntul îl poartă/ Să-l piardă de-a lungul timpului/ Dar dragostea armânească/ Nu îl lasă să se topească/ Pentru a lui menire/ Armânul nu piere!" ("Armânul este...!"). Dar mai presus de toate sînt tulburătoare cîntece de dragoste, în care despărţirile, pentru o etnie în permanentă pribegie, au uneori accente sfâşietoare: "Soarta m-a alungat departe/ Dar iubirea faţă de tine mă cheamă/Să-ţi regăsesc tinereţea/ Frumoasa mea/ Te-am lăsat ca pe o mică floare albă/ Din ochii tăi curgînd rîuri de lacrimi...", la care ea îi răspunde la fel de dramatic: "Nu te-ai gîndit, dragul meu/ Ori m-ai uitat/ Cum mă doreai ca pe o stea/ Să fiu mireasa ta, dragul meu/ Unde te-ai pierdut, soarele meu?" ("Cântec pentru o mireasă"). Sau ce poate fi mai emoţionant decât declaraţia de iubire a unui tînăr "picurar" (păstor, îndeletnicire tradiţională la armâni, din cele mai vechi timpuri), care este gata să lase totul, chiar şi turma sa de oi, pentru a câştiga inima iubitei şi încrederea părinţilor ei, educaţia familială, mai ales în trecut, fiind foarte strictă la armâni: "Lungă-mi pare calea...multă nea şi ploi/ Draga mea deschide-mi poarta/ Să mă odihnesc la voi.../ De dor, bietul de mine/ Singur sus la stînă/ Oile m-au simţit/ Sau de mila mea/ Au pornit către tine/ M-am luat după ele/ Şi aşa am ajuns la casa ta.../ Poate părinţii tăi/ Nu doresc ca eu să rămîn/ Eu nu am avere decît oile/ Şi dragostea mea de tînăr bărbat armân/ M-aş întoarce din cale/ Aş uita de oile mele/ Doar dacă ai vrea să fie a ta/ Dragostea mea de tînăr bărbat armân" ("Dragostea mea de tînăr bărbat armân").

Discul de faţă este unul foarte echilibrat sub raport muzical şi poetic, cu înregistrări de calitate şi colaboratorii muzicali valoroşi pe care i-am întîlnit şi la precedentele albume. Poate el va fi lansat la Tulcea, ca şi anterioarele, în spectacole de caritate, pentru că artista este şi o persoană extrem de generoasă şi cu suflet bun. Am prezentat unul din aceste concerte şi m-am convins cu cîtă afecţiune şi cu cât respect este privită Corina Elena Badea de către tulceni, aşa cum, cu bucurie, am asistat la afluenţa de public la lansările ei de la magazinul "Muzica" din Bucureşti. Am fost şi promit să fiu şi în viitor alături de această artistă cu inimă de aur şi voce diafană la toate evenimentele muzicale ce o privesc, pentru că o apreciez sincer şi cred în talentul

ei rar. Nemaivorbind că mă regăsesc şi în unele din versurile ei, având eu însumi ascendenţă armână, după bunicul matern, ceea ce face să simt aceeaşi emoţie intensă ca bunii mei prieteni aromâni cînd aceştia cântă cu însufleţire, cu mâna la inimă: "Părintească dimîndare/ Nă sprijură cu foc mare/ Fraţi di mumă şi di tată/ Voi romăni di eta toată/ Blăstemare s-aibă-n casă/ Cari di limba lui s-lasă/ Cari-şi lasă limba lui/ S-lu ardă pira focului!". Aşadar, porunca părintească ne înconjoară cu foc mare, indiferent de vîrstă, fiind mai mult decît clară: fie blestemat şi să ardă-n para focului cel care-şi uită limba! E cît se poate de valabil şi pentru românii plecaţi în străinătate sau care aici, acasă, adoptă tot mai mult o "romgleză" care i-ar face să intre (încă o dată) în pămînt pe marii făuritori de dulce limbă românească... Revenind la noul albumul nu putem decât constata că protagonista pronunţă şi cântă la fel de curat şi de literar şi în română, şi în aromână, fiind un adevărat om de cultură pe care-l cinstim ca atare.

Colega mea de la Mamaia

Cum să uiţi prima iubire, primul sărut... primul festival? Acum să nu vă închipuiţi cumva că între noi s-ar fi înfiripat ceva la Mamaia, în 1983, ci doar că aceea a fost ediţia la care am debutat amândoi, emoţionaţi nevoie mare, pe scena festivalului celebru cândva. Se pare că am avut mână bună,

din moment ce în seara Galei laureaţilor am anunţat-o pe Marina Florea în postura de câştigătoare a Trofeului de Interpretare, una din piesele cu care debutanta impresionase juriul figurând de altfel pe discul de faţă, fiind vorba de ″Marea mea iubire, marea″, a mentorului său, George Grigoriu. Acesta i-a marcat prima parte a carierei

cu Horia Moculescu

cu creaţiile sale ample, ce-i puneau în valoare ambitusul vocal excepţional, şi care de fiecare dată cucereau premii la marile festivaluri. Dintre acestea, ″Nu vreau să te pierd, iubire!″ ne este propusă într-un duet-surpriză cu Paul Surugiu-Fuego (versiune cunoscută publicului din concertele de mare succes ″Gramofonul cu amintiri″ şi ″Tu eşti primăvara mea″), iar ″Cui îi pasă de mine?″ este aleasă an de an de numeroşi concurenţi la festivalul internaţional ″George Grigoriu″ de la Brăila. ″Ţurai, ţurai″ datează tot din perioada acelei colaborări, făcînd parte din banda sonoră a filmului muzical ″În fiecare zi mi-e dor de tine″. Voce uluitoare, vibrantă, frumuseţe, feminitate – iată ce propunea delicata solistă blondă, cu care aveam apoi să mă reîntîlnesc de sute de ori pe scenă, la Mamaia, în turnee, emisiuni TV. La faimosul concurs televizat ″Şlagăre în devenire″ a colecţionat toate premiile cu melodiile ″Un buchet de crizanteme″ de Jolt Kerestely (o puteţi reasculta aici) sau ″Pămînt″, de Horia Moculescu. Practic, acest album editat de casa de discuri Eurostar continuă opera de întregire a istoriei muzicii uşoare româneşti pe care au angajat-o producătorii Venera şi Paul Stîngă încă de la înfiinţarea Eurostar, în urmă cu 27 de ani. Astfel, nu lipsesc trei titluri ale altui compozitor important, Ionel Tudor, între care piesa titulară, cerută de public la toate recitalurile interpretei, asemeni versiunii moderne a unei piese vechi de şase decenii, ″Nu te pot uita″ de Nicolae Kirculescu. Tot un succes ceva mai vechi este cel aparţinând lui Marcel Dragomir, ″Tu eşti destinul meu″. Exact jumătate din piesele albumului aparţine aşadar unui cvintet de creatori de marcă – Kirculescu, Grigoriu, Kerestely, Dragomir, Tudor – cealaltă jumătate reprezentând preocupările muzicale actuale ale Marinei Florea. Înfara versiunii

cu Mihai Alexandru

româneşti a unui şlagăr israelian, figurează melodii ale ″lupilor tineri″ Adrian Ordean, Dragoş Docan, Robert Anghelescu (de la Bere Gratis) şi mai ales Mihai Alexandru, care i-a încredinţat valoroasei soliste numeroase partituri de top, în frunte cu ″Asta-i seara ta″. Avem deci de-a face cu un album extrem de echilibrat sub raport stilistic, melodic, ritmic, cu versuri de calitate (înafara textierilor profesionişti avem şi doi poeţi-interpreţi, Narcisa Suciu şi

cu Paul Surugiu-Fuego

Dinu Olăraşu), album prin care Marina Florea ne dovedeşte că a atins o maturitate interpretativă absolut remarcabilă.

Pagini de Octavian URSULESCU

Dragoş Vasiliu (din Mondial) nu mai este, fiind răpus de cancer... Mondial a fost înfiinţată în 1966 de Filip Merca – ch.bas, cu Gabriel Drăgan (voce), Dragoş Vasiliu (chitară ritmică) şi Florin Dumitru (baterie), studenţi ai Politehnicii.

Primul disc EP al formaţiei este uluitor, cuprinde cântece intrate în patrimoniul de aur al muzicii noastre pop- rock: Primăvara, Romanţă fără ecou – cunoscută prin primul ei vers: „Iubire, bibelou de porţelan”, De va veni la tine vîntul şi Atît de fragedă. Formaţia se reface în 1998, cu ocazia Festivalul-Concurs Naţional Studenţesc de Pop-Rock „Iubire bibelou de porţelan” . Desigur că Dragoş a lucrat tot timpul ca inginer, aşa a ieşit la pensie, ca şef de exploatare transport electric, la RATB. Era un povestitor rarisim, cu memorie de computer, îşi amintea amănunte incredibile, de care nu mai ştiau nici colegii lui de formaţie!

Cornel Guriţă. Adolescenţă chinuită - cu părinţi şi frate în închisoare (perioada Stalin - Dej), într-o familie de intelectuali. Devine solistul formaţiei Cometele, cap de afiş al serilor de dans la casele de cultură bucureştene, apoi al formaţiei Olympic 64. Este perioada sezoanelor legendare pe litoral, recitaluri incendiare susţinute seară de seară la Hotelul Perla - Mamaia. Ca şi alţi muzicieni (ex. Horia Moculescu) se însoară cu o turistă suedeză, devine cetăţeanul suedez Cornelius Jacobson şi ca delegat al firmei Continent Resor aduce la mare şi la munte avioane pline cu tinere înalte şi blonde. Fondează discoteca Scandinavia de pe malul lacului Siutghiol, devenită faimoasă datorită disc-jockeiului Vladone (Cristian Vlădescu). După divorţ şi pensionare, se repatriază şi locuieşte liniştit cu soţia şi fetele în casa construită pe malul lacului Băneasa. Fumător înrăit, este răpus de cancerul pulmonar. A fost unul dintre primele staruri rock autohtone. Încet-încet se duce generaţia care a construit muzica noastră pop-rock în anii ’60-‘70.

Daniel Stănciulescu s-a dus la ceruri! Inexplicabil (nu vom şti niciodată CUM s-a dus maşina sa pe contrasens), neaşteptat. Puţini mai ştiau că se numeşte Daniel Stănciulescu, şi-a înlocuit numele cu o poreclă de prestigiu - DJ Tigaie. Că era un profesioniat impecabil, se ştia (cunoştea hituri străine şi autohtone de toate stilurile, din toţi anii - ca urmare a unei activităţi de 40 de ani). Ceea ce se cunoaşte mai puţin erau sufletul, osatura interioară, generozitatea, prietenia, buna cuviinţă. Părea că nu este niciodată bolnav, mohorât sau supărat, emana voie bună, vibraţii pozitive, veselie. Dumnezeu să-l odihnească!

George Bunea. După liceu urmează Şcoala populară de artă – secţia canto, iar în 1950 devine corist în corul armatei. În 1952 este detaşat la ansamblul „Ciocârlia“ şi se lansează cu melodia „Mi-a născut nevasta un flăcău“ (H. Mălineanu), fiind angajat ca solist vocal la ansamblu până în 1956. În anul 1957 este angajat la Teatrul „Constantin Tănase”, unde debutează în „Concertul popoarelor“ cu melodiile ”Granada” - repertoriu internaţional şi ”Un telefon” – de Gelu Solomonescu; cântă în majoritatea spectacolelor teatrului, face înregistrări la radio, tv, pe disc. În anul 1965 a participat la Festivalul „Stelele internaţionale europene“ ţinut în R. D. Germană unde obţine premiul de popularitate cu piesele „Lalele“ (Temistocle Popa) - se număra printre artiştii care au reluat şlagărul lansat de Luigi Ionescu - şi „Mica serenadă“ (H. Mălineanu). A murit la vârsta de 88 de ani şi a fost incinerat.

Tony Joe White (chitarist, solist, compozitor, maestru al stilului country numit “swamp rock”, a decedat la 75 de ani în Nashville pe 24 octombrie din cauze naturale. Al şaptelea copil al familiei s-a născut la 24 iulie 1943 în Louisiana, s-a impus în 1968 cu propria compoziţie “Polk Salad Annie”, reluată şi de Elvis Presley, şi a scris şi celebra “Rainy Night in Georgia”. Revine în prim plan în 1989, când Tina Turner îi preia cântecul “Steamy Windows”. Solist cu voce baritonală şi autorul unor texte aparte, a compus pentru Joe Cocker, Tim McGraw, Dusty Springfield, Ray Charles şi mulţi alţii.

Hugh McDowell, violoncelist, decedează la 6 noiembrie după o grea suferinţă, la 65 de ani. Hugh Alexander McDowell (n. 31 iulie 1953, Londra), ia lecţii de violoncel de la 4 ani, urmează the Royal College of Music şi este invitat de Jeff Lynne să intre în Electric Light Orchestra (ELO) în 1972. Va contribui la sonorităţile neobişnuite pentru o grupare rock şi va înregistra cu formaţia până în 1979 albume de top ca *Eldorado, Face the Music, A New World Record, Out of the Blue* şi va reveni la Electric Light Orchestra Part II în 1991. A continuat să colaboreze cu ansambluri simfonice, dar şi cu artişti rock ca Asia, Geoff Downes, John Wetton.

Florin-Silviu URSULESCU

Lumea mea, lumea sunetului – Sandu Grosu
(În dialog cu Nelu Stratone)

Un nou volum din Seria muzicală inițiată de editura cdpl (Casa de pariuri literare), bazată pe ample interviuri cu protagoniști (muzicieni, ziariști, ingineri de sunet) din zona pop-rock. Ca de obicei, avem un volum de dimensiuni reduse (18 cm/11 cm), cu doar 105 pagini în cuprinsul cărora sunt inserate 35 de fotografii alb-negru din anii 70-80, din colecția "subiectului".

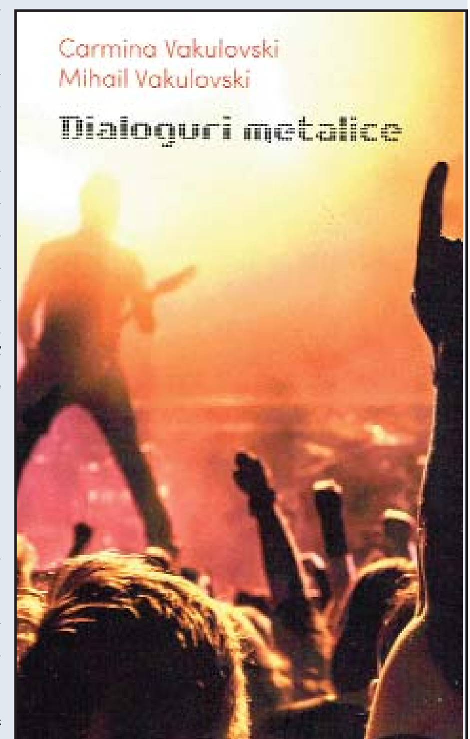
Pe atunci, cum este și astăzi, o parte principală a evenimentelor culturale și implicit "instalația de sonorizare" cu tehnicianul-sunetist erau esențiale. Pe mulți îi amintește Sandu în carte: Cornel "Schwartz" Calboreanu (de la Phoenix), Genu Vasiliu sau Tănase. Profesia asta de "sunetist" se învăța deja în Occident în școli de profil, la noi nu existau așa ceva, fiecare fura meseria de la cei de dinainte. Așa a prins-o și Sandu și ce făcea el și cei ca el, cum își "fabricau" instalațiile, pare azi o poveste, un basm incredibil, cu voltmetru și letcon, dar și cu țipirig, cositor - fludor, clorură - cine le mai știe ? (unele nocive pentru sănătate). Dacă îți aducea cineva din Bulgaria un Goodmans era sărbătoare.

Așa că a participat la sute de concerte, evenimente, spectacole, de toate mărimile și genurile, a făcut numeroase turnee peste hotare, în special în țările din lagărul "socialist". În agenda sa (nu existau smartphonuri) găseai nume de chitariști, bateriști, soliști de ușoară, populară și operă, actori, balerini, directori de case de cultură și teatre, șefi de restaurante și hoteluri, șoferi, sunetiști, bișnițari de piese, vânzători de instrumente. Sandu are în tolbă mii de povestiri, unele amuzante, altele dramatice. E de mirare că nu a fost mai volubil, nu a adăugat alte și alte întâmplări, nu a punctat evenimente la care a fost martor, pur și simplu a făcut un rezumat. Volumul trebuia să fie de trei ori mai voluminos ! Poate o continuare, un volum 2...

O observație de ordin moral se impune însă: Sandu Grosu a trăit printre artiști, uneori zi de zi, cunoaște bine zeci de "nume" de prim ordin, le știe nu numai calitățile, ci și defectele, micile slăbiciuni omenești. Unii sunt zgârciți, alții - bârfitori sau profitori, se întrec cu băutura, mincinoși, fac escapade amoroase extra-conjugale, neserioși, fac promisiuni inutile, aroganți, nepunctuali, lăudăroși. Nu întotdeauna talentul artistic este dublat de un caracter impecabil. Da, Sandu îi cunoaște foarte bine, știe toate astea. I-ar fi fost foarte ușor să bage câteva "șopârle". Dar a ales să nu coboare la nivelul publicațiilor senzaționaliste, de scandal, lasându-ne să cunoaștem artiștii doar pe latura lor de talent, pentru care îi iubește lumea. Așa și trebuie.

Carmina Vakulovski, Mihail Vakulovski - *Dialoguri metalice*

Cei doi autori fac parte din tot mai numerosul contingent de "condeieri" din Republica Moldova stabiliți în București. Pe lângă preocupările literare, cei doi Vakulovski sunt mari "consumatori" de rock și nu orice fel de rock, ci mai ales cel cu sonorități dure, "metalice", de unde și titlul. Căci este vorba de interviuri cu liderii unor formații de acest sub-gen, care au susținut concerte în țara noastră și pe care cei doi i-au abordat la spectacole - la București sau la Sibiu (festivalul Artmania).

Sunt 11 interviuri cu muzicieni din formații mai ales nordice (regiunea unde maniera este atotputernică), axate pe rock "metalic", dar cu abordare mai complexă, sonorități mai elaborate. Astfel, formațiile suedeze Dark Tranquility și Tiamat practică "death melodic" și respectiv "gothic" (stil abordat și de germanii de la Lacrimosa), iar finlandezii de la Nightwish cântă "metal simfonic", ca și nemții de la Haggard sau olandezii de la Within Temptation. Sunt prezenți și muzicieni de la Therapy? (Irlanda), My Dying Bride (Marea Britanie), System of a Down (grup american format din muzicieni armeni !) și, neașteptat, pe alt palier stilistic, Subscibe (Ungaria).

Interviurile sunt scurte, la obiect, despre discuri, versuri, compoziții, concerte. Cel mai lung interviu, al 12- lea, fără legătură cu titlul, îl acordă Sainkho Namtchylak, muziciană din regiunea Tuva (republică din cadrul Federației Ruse), stabilită la Viena. Cu o emisie vocală stranie, specifică regiunii, cu creații și apariții exotice, solista ne introduce în lumea aparte a avangardei europene.

Este un volum cu dimensiuni "de buzunar" (18 cm/11 cm), dimensiuni reduse - doar 112 pagini plus 7 pagini cu 28 fotografii, înfățișându-i pe autori alături de muzicienii străini.

Dorin MUNEA

Succes în Israel al Teatrului de Revistă "Constantin Tănase"

La exact 3 ani de la succesul turneului Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" în Israel cu spectacolul muzical – umoristic *"Şalom, TĂNASE!"*, celebra trupă de pe Calea Victoriei, în frunte cu Alexandru Arşinel, Vasile Muraru şi Valentina Fătu, Gabriel Dorobanțu – invitat de onoare, Ana Maria Donosa, Nae Alexandru şi Cristian Simion, Bianca Sârbu Romanescu, Oana Ghioca şi Daniela Tănase, dar şi cu celebrul Balet al Teatrului, a fost chemată din nou la rampă. Astfel, la începutul lunii noiembrie Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" a susținut două reprezentații cu spectacolul "*Ca la TĂNASE*" la Kiriat Haim, lângă Haifa (sala "*Beit Nagler*") şi Tel Aviv (sala "*Beit Zionei America*" – Keren Hayesod Switzerland Youth Center for Culture and Arts). Turneul a fost organizat cu sprijinul Primăriei Capitalei, la invitația Doinei Meiseles, vicepreşedinta Asociației Ziariştilor si Oamenilor de Cultură de Limba Română din Israel şi director al publicației în limba română "*Jurnalul Săptămânii*" din Tel Aviv. Aceasta şi-a exprimat dorința ca trupa Teatrului de Revistă "Constantin Tănase să revină în mijlocul reprezentanților numeroasei comunități de origine română pentru a sărbători împreună Centenarul Marii Uniri de la 1918 şi pentru a-i celebra pe ostaşii români de origine evreiască care au luptat şi s-au jerfit în Primul Război Mondial 2016 – 2018, precum şi pentru Aniversarea a 70 de ani de la înființarea Statului Modern Israel (1948 - 2018). "*A fost dorința Comunității Româneşti din Israel, ca artiştii Teatrului Tănase să revină în mijlocul nostru, în buna tradiție a procesului cultural-artistic demarat împreună cu mult timp înainte*" – menționa invitația oficială. Acest turneu reprezintă o continuare a succesului Programului "Români pentru Români" inițiat şi demarat în anul 2007 special pentru Diaspora şi românii de pretutindeni de Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" împreună cu Primăria Municipiului Bucureşti, dar şi o urmare a succesului înregistrat cu ocazia turneului efectuat de Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" în octombrie 2015, în Israel.

Alexandru Arşinel

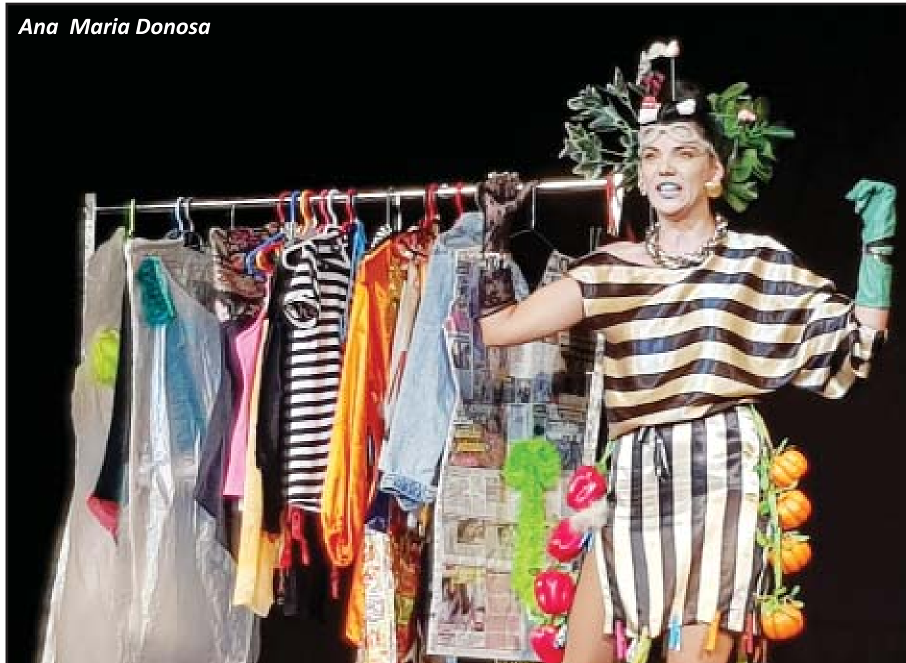
"*Ca la TĂNASE*" este un spectacol muzical – umoristic de excepție la care şi-a dat concursul un ansamblu de 30 de artişti - actori, interpreți şi dansatori, într-o feerie de costume, muzică, dans şi voie bună… Conducerea muzicală a aparținut compozitorului şi dirijorului Dan Dimitriu, iar regia artistică a fost semnată de Alexandru Arşinel. Sălile au fost arhipline, sute de reprezentanți ai Diaspora, români şi evrei de origine română mari iubitori ai Revistei, gen unic în lume, venind special să îşi vadă şi să îşi aplaude artiştii pe care-i admiră, să râdă, să cânte, să danseze şi să retrăiască momente de neuitat alături de idolii lor. Pentru că REVISTA e un gen unic în lume, iar meritul este al celor care o slujesc, o păstrează şi i se dedică de aproape 100 ani.", a declarat Natalia Elena Intotero, Ministrul pentru Românii de Pretutindeni, la întâlnirea cu artiştii Teatrului de Revistă "Constantin Tănase"

Doina Meiseles, vicepreşedinte Asociației Ziariştilor si Oamenilor de Cultură de Limba Română din Israel, a organizat o întâlnire memorabilă a tuturor membrilor trupei **Teatrului de Revistă "Constantin Tănase"** cu personalități ale vieții culturale din Israel, cronicari, scriitori, jurnalişti, dar şi cu oficialități române care au ținut să fie prezente la această reuniune de suflet: Natalia Elena Intotero - Ministrul pentru Românii de Pretutindeni, Geanina Boicu - Consul si Oana Tudose - Consilier la Ambasada României în Israel, Martin Ladislau Salamon - Director ICR Tel Aviv, Cleopatra Lorințiu - Director Adjunct ICR Tel Aviv şi mulți alții

"*Mulțumesc din tot sufletul! A fost o seară superbă alături de oameni de excepție. Mă bucur că am avut această bucurie să vă cunosc. Vă doresc mult succes în continuare!*" – a spus ministrul Natalia Elena Intotero.

Vasile Muraru, Valentina Fătu

"Doresc să-mi exprim gratitudinea şi mulţumirile calde ale publicului şi ale mele personal pentru sprijinul acordat în vederea realizării acestui turneu" – declara Liana Herman, producător şi co-organizator al turneului din Israel 2018. *"Se ştie că majoritatea celor care vin la spectacolele româneşti sunt oameni în vârstă, se deplasează cu greutate, dar totuşi ţin să participe la întâlnirea cu aceşti minunaţi artişti ce îi poartă pe plaiurile natale de care le este foarte dor! Chiar dacă se deplasează în baston sau în cărucioare pe rotile…. Credeţi-mă că la sfârşitul fiecărei reprezentaţii, mulţi dintre cei de faţă, atât pe scenă, cât şi în sală aveau lacrimi în ochi. Efortul, munca şi tensiunea prin care am trecut şi eu în aceste luni de pregătire au fost răsplatite pe deplin în această imagine pe care mi-e greu să v-o descriu în cuvinte. Întreg colectivul teatrului s-a bucurat de o primire caldă din partea tuturor şi ne-am simţit cu toţii ca într-o mare familie pe care abia aşteptăm să o reunim"*.

Ana Maria Donosa

Alexandru Arşinel, Vasile Muraru şi Gabriel Dorobanţu, invitaţi de onoare la ICR Tel Aviv

Institutul Cultural Român de la Tel Aviv, în colaborare cu Asociaţia Ziariştilor şi a Oamenilor de Cultură de Limba Română (AZOCLR, preşedinte Doina Meiseles) a organizat, în cadrul evenimentelor reunite sub titlul generic de „Cafeneaua Românească", o întâlnire pentru publicul israelian de origine română cu unii dintre cei mai importanţi şi reprezentativi artişti ai Teatrului de Revistă „Constantin Tănase", respectiv Alexandru Arşinel şi Vasile Muraru, alături de Gabriel Dorobanţu. Întâlnirea a avut loc la sediul ICR Tel Aviv şi a fost moderată de poeta Cleopatra Lorinţiu, director adjunct al ICR Tel Aviv. În deschidere, aceasta a făcut o trecere în revistă a momentelor cheie din existenţa Teatrului de Revistă „Constantin Tănase" şi a spectacolelor memorabile datorită cărora acesta şi-a câştigat locul binemeritat pe scena culturală din România. Evenimentul a constituit ocazia ideală pentru publicul israelian vorbitor de limba română, ce păstrează un ataşament deosebit pentru membrii şi spectacolele Teatrului, instituţie mitică în arta spectacolului din România, de a cunoaşte şi asculta pe unii dintre cei mai de seamă reprezentanţi ai Teatrului de Revistă şi de a rememora amintiri din lunga şi frumoasa carieră a acestora din teatru şi televiziune. *"Azi cu Alexandru Arşinel, Vasile Muraru şi Gabriel Dorobanţu... A fost o întâlnire tare frumoasă, cu emoţie, nostalgie, cu rîsu' - plânsu', cu amintiri şi mult farmec"* – mărturisea Cleopatra Lorinţiu, Vicepreşedinte ICR Tel Aviv după întâlnirea celor trei artişti de la sediul ICR Tel Aviv cu oficiali, oameni de artă şi cultură, dar şi cu un public numeros. *"Nu prea am obiceiul să mă fotografiez cu actori şi interpreţi, dar de data aceasta a fost aşa o stare de prietenie, confraternă şi simpatie reciprocă încât nu am putut rezista... A fost o întâlnire fermecătoare. Iar cu domnul Arşinel am depănat amintiri şi de la Probota - Dolhasca, locul dumnealui de naştere, dar şi al mamei mele, al bunicilor mei dragi, Leonte Constantin şi Elena. Am vorbit despre marele Constantin Tănase şi despre moştenirea culturală uriaşă lăsată de acesta..."*

"(…) La *deschiderea cortinei, într-o seară de sâmbătă de început de noiembrie, în sala arhiplină a Beit Zionei America din Tel Aviv, prologul, înconjurat de paiete, dansatoare şi dansatori,*

dar şi de muzică bună, mă rog, CA LA TĂNASE, *a umplut scena prin emoţionanta recitare a frumoasei actriţe Ana Maria Donosa. (…) cuvinte pline de căldură şi admiraţie adresate publicului care, la intrare, încă se mai bătea – desigur, doar o parte – pentru un loc în plus. Pe scenă urmau să fie - şi au fost şi încă cum au mai fost! – marele ARŞINEL, alături de spumosul şi impunătorul Vasile Muraru şi steaua strălucitoare a teatrului Tănase, Valentina Fătu. Era marea trupă, de excepţie, a unui teatru şi gen artistic unic în lume: REVISTA. Cuplete, satiră,*

Bianca Sârbu Romanescu

lasă în urma sa doar suflete fericite şi oameni cu lacrimi în ochi – de bucurie şi emoţie curate, cu trăiri profunde şi cu renaşteri. Arşinel este un mare artist, unic în felul său, sub lumina reflectoarelor când scena nu mai e scenă, e un spaţiu care are vibraţie caldă şi profund omenească. Arşinel, actorul, Muntele acela de talent, atât de om, ridică banalul la valoarea lui adeărată, în sferele cereşti de suflet frumos, bun şi adevărat! Sala cântă, râde şi dansează pe minunatele sale melodii, cuplete, scheciuri de satiră, anecdote… Şi iată-l şi pe Vasile Muraru, ca-ntotdeauna, un imens artist, un car de talent, iar lângă el, Zâna Zânelor din acest teatru bucureştean sau din orice scenă, cu un farmec inegalabil: Valentina Fătu! (…) Şi apoi bucuria declansată de show-ul dat de Gabriel Dorobanţu care vine în Israel de peste 25 de ani; cu acelaşi farmec, mereu mai strălucitor, cu apaluze şi bis-uri pentru arhitecul cântecului bun, pătrunzător, cuceritor" (Roni Căciularu, "*Jurnalul Săptămânii*" – Tel Aviv, Israel, 8 noiembrie 2018)

Text şi foto: **Oana GEORGESCU**

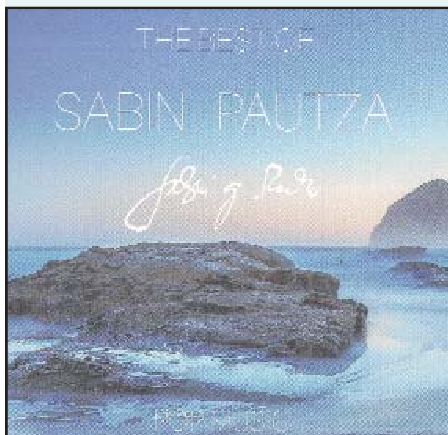
umor, muzică şi dans… Eram la Tel Aviv sau ne aflam în Bucureşti? Eram nişte oameni mai în vârstă - unii sau ne reîntâlneam cu propria tinereţe? Era realitatea zilelor noastre sau pur şi simplu, nostalgia? Minunaţii aceia de pe scenă făceau şi desfăceau stările noastre sufleteşti până când… deodată, aceeaşi scenă fără decor, acelaşi spaţiu de teatru musical bun şi frumos, devine vrajă! (…) şi apare un om, un artist, un vrăjitor al scenei, în ropote de aplauze: E MARELE ARŞINEL! Cum să îi subliniezi oare grandoarea şi naturaleţea, imensa lui capacitate de a-ţi intra în suflet, de a te înnobila, de a te face mai sensibil la tot ce e mai frumos şi mai bun, de a te emoţiona prin sinceritate şi mesaj nobil? Peste anii lui de glorie fuge gândul meu şi se întreabă: oare ce lăsăm în urmă? Iar Arşinel, actorul ăsta colosal

Gabriel Dorobanţu

Sabin Pautza: „The best of pop music”

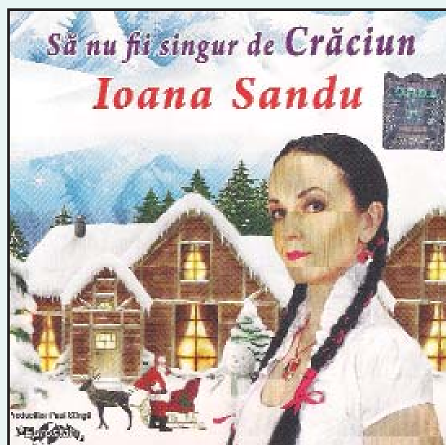
Nume de rezonanță în muzica cultă, pe plan mondial, reșițeanul Sabin Păuța, revenit acasă, ne propune acest album al amintirilor, cu creații de tinerețe, când muzica ușoară ocupa un loc important în creația sa. Așa cum notează și Florian Lungu, coleg de Conservator, în documentata sa prezentare (evident, tradusă și în limba engleză, compozitorul și dirijorul având o carieră solidă pe pământ american), este vorba de perioada 1966-1984, când Păutza era cadru didactic la Universitatea de arte “George Enescu” din Iași. Acolo s-a apropiat de Cornel Constantiniu, căruia i-a încredințat unele din primele sale melodii (dintre care nu mai puțin de 7 figurează pe CD-ul de față), de Florin Marcovici și ceilalți

membri ai formației Roșu și Negru (“De ce nu vii?”-versuri Mihai Eminescu), de Anca Parghel, Sergiu Tudose, Aurel Niamțu, dar și de alți soliști circumscriși spațiului moldav, cum ar fi Angela Ciochină sau Carmen Rădulescu. Între cei care dau viață celor 21 de creații se mai numără Eva Kiss, Radu Tozo, Emilia Forgacs, grupul vocal “Aurora” (din care făceau parte Aurora Andronache și Ileana Popovici). Nu lipsesc melodii de succes, cum ar fi cea cu care Păutza a cîștigat Premiul Juriului, cel mai important, la concursul TV “Șlagăre în devenire”, “Un brad bătrîn”, pe versuri de Nicolae Iorga, precum și șlagărele pe care Cornel Constantiniu le-a inclus recent pe cele două albume cu mari succese editate de casa de discuri Eurostar: “Vă mulțumesc!”, “De-aș fi poet”, “Un bun rămas”, “Dorul tău îmi e străin”. Evident, avem în față o pagină din istoria încă nescrisă a muzicii noastre ușoare...

Ioana Sandu: „Să nu fii singur de Crăciun”

Un album plin de căldură și sensibilitate, destinat a ne însoți în perioada Sărbătorilor de iarnă, ne dăruiește foarte talentata interpretă Ioana Sandu la casa de discuri Eurostar. Albumul este închinat preotului ei paroh, Petru Moga, “prin a cărui

dăruire s-a înfăptuit Biserica “Pogorârea Sfântului Duh”, Parohia “Sfântul Nicolae din Câmpina, jud. Prahova”, aceasta fiind de altfel localitatea natală a artistei. Între cele 13 cântece, 5 sunt originale, aparținând lui Francisc Reiter, pe versurile protagonistei, în două dintre ele, “În prag de Crăciun” și “Măicuța mea frumoasă” asistând la remarcabile duete împreună cu cunoscuta solistă de folclor Polina Manoilă. Orchestrațiile și mixajul aparțin, ca la toate înregistrările Ioanei Sandu, muzicianului Francisc Reiter. Cu asemenea realizări muzicale, chiar că nu ne vom simți niciodată singuri de Crăciun...

Orchestra Universitaria: „Enescu, Lipatti, Silvestri”

Sub bagheta dirijorului Alexandru Ganea, Orchestra Universitaria a Universității Naționale

de Muzică din București ne propune pe acest album un program extrem de incitant. Este vorba Trei piese pentru orchestră de coarde, op. 4, nr. 2 de Constantin Silvestri, precum și de Simfonia de cameră, op. 33 de George Enescu. În Simfonia concertantă pentru două piane și orchestră de coarde, op. 5 de Dinu Lipatti soliști sunt Vlad Dimulescu și Viniciu Moroianu. O remarcabilă realizare a casei de discuri Eurostar; postprocesare – Florentina Herghelegiu.

Corina Chiriac & Marius Țeicu: „Unde erai?”

19 autentice șlagăre semnate Marius Țeicu, compozitor de o prolificitate rară, sunt reunite pe acest foarte reușit album editat de casa de discuri Eurostar, pe drept cuvânt singura ce păstrează nestinsă flacăra interesului pentru muzica ușoară românească de mare calitate. Corina

cântă singură 9 titluri, compozitorul – 8, piesa titulară, precum și “Nu, nu, nu” fiind interpretate de cei doi corifei ai genului în duet. Ne este greu să vă recomandăm doar câteva titluri, dar să încercăm: “Ce dor mi-a fost”, “Mama, doar mama”, “Proverbe”, “Tăcerea nu-i de aur”, “Nu te enerva”, “Umbra plopilor”, “M-am îndrăgostit la prima vedere”...Și am putea continua, până la... 19! Indiscutabil, doi artiști de aur și un album... de platină.

Răzvan Stoica: „Strad Style”

Casa de discuri Universal Music Romania pășește dincolo de granițele pop-rock și intră pe tărâmul muzicii clasice. Printre numeroasele premii cucerite de violonistul nostru se numără și Strad Prize la Salzburg (Austria): Strad vine de la Stradivarius, vioara din

1729 cu care a fost înregistrat albumul. Ni se oferă 6 piese, de Paganini (4), Bela Bartok, Eugene Ysaye.

Trio Mozaic: „Timpuri peste Mozaic"

De fiecare dată, în paginile noastre speciale consacrate apariţiilor discografice am subliniat că Eurostar este "casa de discuri nr. 1 a muzicii uşoare româneşti". Consultând însă catalogul Eurostar ne dăm seama că am greşit, fiindcă am găsit în el multe discuri de jazz şi mai ales de muzică clasică. În această ultimă categorie intră albumul de referinţă semnat de Trio Mozaic: Oana Spânu-Vişenescu-vioară, Emil Vişenescu-clarinet, Diana Spânu-Dănilă-pian. Recomandat cu căldură în

booklet de Felicia Donceanu, Luminiţa Ciobanu, Laura Ana Mânzat şi Carmen

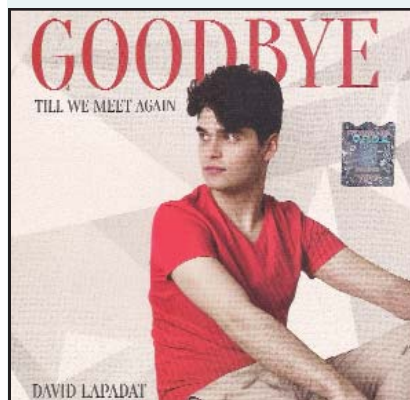
Manea, albumul include atât lucrări ale compozitorilor români (Felicia Donceanu, Adrian Enescu, Laura-Ana Mânzat), cât şi străini (Igor Stravinski, Darius Milhaud). O realizare muzicală de mare calitate, la care a contribuit Florentina Herghelegiu (postprocesare).

Corina Elena Badea: „Colinde cu aromă de Sărbători"

Este un foarte convingător şi minunat album realizat de casa de discuri Eurostar, cu colinde originale semnate, muzică şi versuri (aproape toate cântate în dialect aromân) de atât de delicata artistă din Tulcea, care reuşeşte să se împartă între nobila ei profesie de medic şi activitatea muzicală. În egală măsură pianistă şi chitaristă, ea se revendică evident de la lumea folkului, pe care o preţuieşte. Când am amintit de talentele sale l-am uitat pe cel de pictoriţă, însuşi acest album fiind ilustrat cu foarte frumoase tablouri ale sale. Este imposibil să nu reţii, fredonându-le, colinde respirând aroma dulce a Sărbătorilor de iarnă, cum ar fi "Doamne, să ne-ajuţi", "Florile dalbe de la fereastră", "Cea mai lungă noapte", "Acum poţi să vii, Moş Crăciun", "Minune de Crăciun", "Hristos s-a născut", "Poveste de Crăciun" sau "Sfântă Marie lăudată". Generoasă, artista a oferit trei din creaţiile sale unei adolescente din Tulcea, Camelia Bizdu, pe care o invită mereu şi în spectacolele sale. Masterizarea: Liviu Ionuţ Iorga, "Dinamic Records".

David Lapadat: „Goodbye till we meet again"

La casa A&A Records, talentatul muzician David Lapadat, absolvent al UNMB, ne propune acest incitant album de autor, cu 11 compoziţii moderne cântate în limba engleză. Producător executiv-Andi Enache, producător artistic-David Lapadat. Orchestraţiile sunt semnate de Vlad Pasencu şi Mihnea Irimia, celui din urmă aparţinându-i mixajul şi masterizarea. Backing vocal: David Lapadat, Roxana Gavrilă, Flavia Dan. Înafara piesei titulare reţin atenţia cântecele "Cute little girl", "Sometimes", "Broken memories", "No more than forever". În egală măsură poet şi istoric al muzicii pop, David Lapadat este cu certitudine o promisiune confirmată, aşa cum anticipam cândva.

Cronici discografice de **Brânduşa VERGU**

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ŞI IDENTITĂŢII NAŢIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: George BALINT
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Mariana POPESCU, MIHAELA SILVIA ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Elena APOSTOL, Loredana BALTAZAR, Gabriela BEJAN, Corina BURA, Lavinia COMAN, Gheorghe DUŢICĂ, Oana GEORGESCU, Adrian IORGULESCU, Ozana KALMUSKI ZAREA, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Laura Ana MÂNZAT, Doina MOGA, Camelia PAVLENCO, Despina PETECEL-THEODORU, Constantin-Tufan STAN, Mădălin Alexandru STĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Vlad VĂIDEAN, Lena VIERU-CONTA, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x